

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ 10

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

Նպատակը

1. Սույն ՖՀՄՍ-ի նպատակն է սահմանել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման ու պատրաստման սկզբունքները, երբ կազմակերպությունը հսկողություն ունի մեկ կամ ավելի այլ կազմակերպությունների նկատմամբ:

Նպատակին հասնելը

2. Պարագրաֆ 1-ում նշված նպատակին հասնելու համար սույն ՖՀՄՍ-ն՝
 - ա) պահանջում է, որ մեկ կամ ավելի այլ կազմակերպությունների (*դուստր կազմակերպություններ*) նկատմամբ հսկողություն ունեցող կազմակերպությունը (*մայր կազմակերպություն*) ներկայացնի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ.
 - բ) սահմանում է *հսկողության* սկզբունքը, և հսկողությունը հաստատում է որպես համախմբման հիմք.
 - գ) նկարագրում է, թե ինչպես կիրառել հսկողության սկզբունքը՝ պարզելու համար, թե արդյո՞ք ներդրողը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ և, հետևաբար, պետք է համախմբի նրան.
 - դ) նկարագրում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստմանը ներկայացվող հաշվապահական հաշվառման պահանջները, և.
 - ե) սահմանում է ներդրումային կազմակերպությունը և նկարագրում ներդրումային կազմակերպության կոնկրետ դուստր կազմակերպությունները համախմբելու բացառությունը:
3. Սույն ստանդարտը չի անդրադառնում բիզնեսի միավորումների և համախմբման վրա դրանց ազդեցության՝ ներառյալ բիզնեսի միավորման ժամանակ առաջացող գուղվիլի հետ կապված հաշվապահական հաշվառման պահանջներին (տե՛ս «*Բիզնեսի միավորումներ*» ՖՀՄՍ 3-ը):

Գործողության ոլորտը

4. Մայր հանդիսացող կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ: Սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառվում է բոլոր կազմակերպությունների նկատմամբ՝ բացառությամբ ստորև նշվածների՝
 - ա) մայր կազմակերպությունը կարող է չներկայացնել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ, եթե բավարարում է հետևյալ բոլոր պայմանները՝
 - (i) այն հանդիսանում է մեկ այլ կազմակերպությանը ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն պատկանող դուստր կազմակերպություն, և իր բոլոր մյուս սեփականատերերը, ներառյալ նրանք, ովքեր այլ դեպքերում չունեն ձայնի իրավունք, տեղեկացված են, որ մայր կազմակերպությունը չի ներկայացնելու համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և այդ առումով չունեն որևէ առարկություն.

- (ii) այն չունի հրապարակային շուկայում (տեղական կամ արտերկրյա ֆոնդային բորսայում կամ արտաբորսայական կարգավորվող շուկայում, ներառյալ տեղական և տարածաշրջանային շուկաները) շրջանառվող պարտքային կամ բաժնային գործիքներ.
- (iii) այն իր ֆինանսական հաշվետվությունները չի ներկայացնում արժեթղթերի հանձնաժողովին կամ այլ կարգավորող կազմակերպության՝ որևէ դասի գործիք հրապարակային շուկայում թողարկելու նպատակով, և ոչ էլ գտնվում է այդպիսի ներկայացման գործընթացում. և
- (iv) նրա վերջնական մայր կամ որևէ միջանկյալ մայր կազմակերպությունը պատրաստում է հանրության կողմից օգտագործման համար հասանելի ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք համապատասխանում են ՖՀՄՍ-ներին, և որոնցում դուստր կազմակերպությունները համախմբված են կամ չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով՝ սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն:

բ) [հանված է]

գ) [հանված է]

4Ա. Սույն ՖՀՄՍ-ն չի կիրառվում հետաշխատանքային հատուցումների պլանների կամ աշխատակիցների այլ երկարաժամկետ հատուցումների պլանների դեպքում, որոնց համար կիրառվում է «Աշխատակիցների հատուցումներ» ՀՀՄՍ 19-ը:

4Բ. Ներդրումային կազմակերպություն հանդիսացող մայր կազմակերպությունը չպետք է ներկայացնի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ, եթե, սույն ՖՀՄՍ-ի պարագրաֆ 31-ի համաձայն, պահանջվում է չափել իր բոլոր դուստր կազմակերպությունները իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Հսկողություն

5. **Ներդրողը, անկախ տվյալ կազմակերպությունում (ներդրման օբյեկտում) իր ներգրավվածության բնույթից, պետք է որոշի, թե արդյոք ինքը հանդիսանում է մայր կազմակերպություն՝ գնահատելով իր կողմից ներդրման օբյեկտը հսկելու հանգամանքը:**
6. **Ներդրողը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, երբ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում նա ունի փոփոխական հատուցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատուցների վրա ազդելու կարողություն:**
7. **Այսպիսով, ներդրողը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ միայն և միայն այն դեպքում, եթե ներդրողն ունի ստորև նշվածներից բոլորը՝**
 - ա) **իշխանություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (տե՛ս 10-14-րդ պարագրաֆները).**
 - բ) **ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում փոփոխական հատուցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն (տե՛ս 15-րդ և 16-րդ պարագրաֆները). և**
 - գ) **ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանությունն օգտագործելու կարողություն՝ ներդրողի հատուցների գումարն իր ազդեցությանը ենթարկելու նպատակով (տե՛ս 17-րդ և 18-րդ պարագրաֆները):**
8. Ներդրողը պետք է հաշվի առնի բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, երբ գնահատում է, թե արդյոք ինքը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ: Ներդրողը պետք է վերանայի, թե արդյոք ինքը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, եթե փաստերն ու հանգամանքները ցույց են տալիս,

որ փոփոխվել են 7-րդ պարագրաֆում թվարկված հսկողության երեք տարրերից մեկը կամ մի քանիսը (տե՛ս Բ80–Բ85 պարագրաֆները):

9. Երկու կամ ավելի ներդրողներ միասնական հսկողություն ունեն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, երբ նրանք պետք է գործեն միասին՝ համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու նպատակով: Այդպիսի դեպքերում, քանի որ ոչ մի ներդրող չի կարող ուղղորդել գործունեություններն առանց մյուսների համագործակցության, ոչ մի ներդրող անհատապես հսկողություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ: Յուրաքանչյուր ներդրող կհաշվառի իր մասնակցությունը ներդրման օբյեկտում համաձայն համապատասխան ՖՀՄՍ-ների, ինչպիսիք են՝ «Համարեղ պայմանավորվածություններ» ՖՀՄՍ 11-ը, «Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համարեղ ձեռնարկումներում» ՀՀՄՍ 28-ը կամ «Ֆինանսական գործիքներ» ՖՀՄՍ 9-ը:

Իշխանություն

10. Ներդրողը իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, եթե նրա մոտ առկա են գործող իրավունքներ, որոնք նրան տալիս են ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու *համապատասխան գործունեությունները*, այսինքն նրանք, ովքեր էապես ազդում են ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա:
11. Իշխանությունը սկիզբ է առնում իրավունքներից: Որոշ դեպքերում իշխանություն ունենալու գնահատումը պարզ է, օրինակ երբ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանությունը ձեռք է բերվում ուղղակիորեն և միայն բաժնային գործիքներից, օրինակ՝ բաժնետոմսերի միջոցով ստացած ձայնի իրավունքից, և կարող է գնահատվել այդ բաժնետոմսերի սեփականությունից առաջացող ձայնի իրավունքը հաշվի առնելով: Այլ դեպքերում գնահատումն ավելի բարդ է և պահանջվում է հաշվի առնել մեկից ավելի հանգամանքներ, օրինակ, երբ իշխանությունը մեկ կամ ավելի պայմանագրային պայմանավորվածությունների արդյունք է:
12. Ներդրողը՝ համապատասխան գործունեությունները ուղղորդելու ընթացիկ կարողությամբ, իշխանություն ունի նույնիսկ այն դեպքում, երբ նրա ուղղորդելու իրավունքները դեռևս պետք է գործադրվեն: Ներդրողի կողմից համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու փաստը կարող է նպաստել որոշելու, թե արդյոք ներդրողն իշխանություն ունի, սակայն, այդպիսի փաստն ինքնին վերջնական չէ որոշելու համար, թե արդյոք ներդրողն իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:
13. Եթե երկու կամ ավելի ներդրողներից յուրաքանչյուրն ունի գործող իրավունքներ, որոնք նրանց տարբեր համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման միակողմանի կարողություն են տալիս, ապա ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն ունի այն ներդրողը, ով ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա առավել էական ազդող գործունեությունների ուղղորդման ընթացիկ կարողություն ունի:
14. Ներդրողը կարող է իշխանություն ունենալ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ նույնիսկ եթե այլ կազմակերպություններ ունեն գործող իրավունքներ, որոնք նրանց համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման ընթացիկ կարողություն են տալիս, օրինակ, երբ մեկ այլ կազմակերպություն *նշանակալի ազդեցություն* ունի: Այնուամենայնիվ, միայն պաշտպանական իրավունքներ ունեցող ներդրողն իշխանություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (տե՛ս Բ26–Բ28 պարագրաֆները) և, հետևաբար, հսկողություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:

Հատույցներ

15. Ներդրողը ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն ունի, եթե իր ներգրավվածությունից ստացվող հատույցները կարող են փոփոխվել՝ կախված ներդրման օբյեկտի գործունեության արդյունքներից: Ներդրողի հատույցները կարող են լինել միայն դրական, միայն բացասական, կամ էլ՝ և՛ դրական, և՛ բացասական:

16. Թեև միայն մեկ ներդրող կարող է հսկել ներդրման օբյեկտին, վերջինիս հատույցներից կարող է բաժին հասնել մեկից ավելի կողմերի: Օրինակ՝ չհսկող բաժնեմասերի տիրապետողները կարող են մաս ունենալ ներդրման օբյեկտի շահույթից կամ բաշխումներից:

Իշխանության և հատույցների միջև կապը

17. Ներդրողը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, եթե նա ոչ միայն իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, և փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն՝ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում, այլ նաև ունի իր իշխանությունն օգտագործելու կարողություն՝ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածությունից ստացվող ներդրողի հատույցների վրա ազդելու համար:
18. Այսպիսով, որոշում ընդունելու իրավունք ունեցող ներդրողը պետք է որոշի, թե արդյո՞ք նա պրինցիպալ է, թե՞ գործակալ: Գործակալ ներդրողը, համաձայն Բ58–Բ72 պարագրաֆների, հսկողություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, երբ նա գործադրում է իրեն պատվիրակված որոշում ընդունելու իրավունքները:

Հաշվապահական հաշվառման պահանջները

19. **Մայր կազմակերպությունը պետք է պատրաստի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ՝ միանման գործարքների և նույն հանգամանքներում տեղի ունեցող այլ դեպքերի համար օգտագործելով հաշվապահական հաշվառման միօրինակ քաղաքականություն:**
20. Ներդրման օբյեկտի համախմբումը պետք է սկսվի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ներդրողի կողմից հսկողություն ձեռք բերելու ամսաթվից և դադարի՝ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ներդրողի հսկողությունը կորցնելուն պես:
21. Բ86–Բ93 պարագրաֆներն ուղեցույց են տրամադրում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման վերաբերյալ:

Չհսկող բաժնեմասեր

22. Մայր կազմակերպությունը պետք է չհսկող բաժնեմասերը ներկայացնի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես սեփական կապիտալի հոդված՝ մայր կազմակերպության սեփականատերերի սեփական կապիտալից առանձին:
23. Դուստր կազմակերպությունում մայր կազմակերպության սեփականության բաժնեմասի փոփոխությունները, որոնք չեն հանգեցնում մայր կազմակերպության կողմից հսկողության կորստի, սեփական կապիտալի գործարքներ են (այսինքն՝ գործարքներ սեփականատերերի հետ, երբ վերջիններս հանդես են գալիս որպես սեփականատերեր):
24. Բ94–Բ96 պարագրաֆներն ուղեցույց են տրամադրում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում չհսկող բաժնեմասի հաշվառման վերաբերյալ:

Հսկողության կորուստը

25. Եթե մայր կազմակերպությունը կորցնում է դուստր կազմակերպության նկատմամբ իր հսկողությունը, ապա այն՝
- ա) ապաճանաչում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում նախկին դուստր կազմակերպության ակտիվներն ու պարտավորությունները,

- բ) ճանաչում է նախկին դուստր կազմակերպությունում մնացած իր ցանկացած ներդրում և հետագայում դրանք ու նախկին դուստր կազմակերպությունից ակնկալվող կամ դրա նկատմամբ պարտավորության ցանկացած գումար հաշվառում է համապատասխան ՖՀՄՍ-ների համաձայն: Այդ մնացած բաժնեմասը վերաչափվում է, ինչպես նկարագրված է Բ98(բ)(iii) և Բ99Ա պարագրաֆներում: Վերաչափված արժեքը, հսկողության կորստի ամսաթվի դրությամբ, պետք է դիտվի ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչման ժամանակ որպես իրական արժեք կամ էլ որպես ինքնարժեք՝ ասոցիացված կազմակերպությունում կամ համատեղ ձեռնարկում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ, եթե կիրառելի է,
- գ) ճանաչում է օգուտ կամ կորուստ՝ կապված հսկողության կորստի հետ, որը վերագրելի է նախկին հսկող մասնակցությանը, ինչպես սահմանված է Բ98-Բ99Ա պարագրաֆներում:

26. Բ97–Բ99Ա պարագրաֆները տրամադրում են դուստր կազմակերպության հսկողության կորստի հաշվառման վերաբերյալ ուղեցույց:

Որոշումը, թե արդյոք կազմակերպությունը համարվում է ներդրումային կազմակերպություն

27. **Մայր կազմակերպությունը պետք է որոշի՝ արդյոք այն ներդրումային կազմակերպություն է: Ներդրումային կազմակերպություն է համարվում այն կազմակերպությունը, որը՝**

- ա) մեկ կամ ավելի ներդրողներից ստանում է միջոցներ (ֆինանսավորում), որի նպատակը այդ ներդրող(ներ)ին ներդրումների կառավարման ծառայություններ տրամադրելն է,
- բ) իր ներդրող(ներ)ին վստահեցնում է, որ իր բիզնեսի նպատակը բացառապես կապիտալի հավելաճից, ներդրումային եկամտից, կամ երկուսը միասին, հատույց ստանալու նպատակով միջոցներ ներդնելն է, և
- գ) չափում և գնահատում է ըստ էության իր բոլոր ներդրումների արդյունքները իրական արժեքի հիման վրա:

Բ85Ա-Բ85ԺԳ պարագրաֆները տրամադրում են համապատասխան կիրառման ուղեցույց:

28. Գնահատելիս, թե արդյոք այն բավարարում է պարագրաֆ 27-ում նկարագրված սահմանումը, կազմակերպությունը պետք է հաշվի առնի՝ արդյոք այն ունի ներդրումային կազմակերպությանը բնորոշ հետևյալ հատկանիշները՝

- ա) այն ունի մեկից ավելի ներդրում (տե՛ս Բ85ԺԵ-Բ85ԺԶ պարագրաֆները),
- բ) այն ունի մեկից ավելի ներդրող (տե՛ս Բ85ԺԷ-Բ85ԺԹ պարագրաֆները),
- գ) այն ունի ներդրողներ, որոնք կազմակերպության կապակցված կողմեր չեն (տե՛ս Բ85ԺԺ-Բ85ԺԺԱ պարագրաֆները), և
- դ) այն ունի սեփական կապիտալում կամ համանման ձևով սեփականության բաժնեմասեր (տե՛ս Բ85ԺԺԲ-Բ85ԺԺԳ պարագրաֆները):

Վերոնշյալ բնորոշ հատկանիշներից ցանկացածի բացակայությունը պարտադիր չէ, որ խանգարի կազմակերպությունը որպես ներդրումային կազմակերպություն դասակարգել: Ներդրումային կազմակերպությունը, որը չունի այս բնորոշ հատկանիշներից բոլորը, պետք է ներկայացնի «Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում» ՖՀՄՍ 12-ի պարագրաֆ 9Ա-ով պահանջվող լրացուցիչ բացահայտում:

29. Եթե փաստերն ու հանգամանքները ցույց են տալիս, որ փոփոխվել են երեք տարրերից մեկը կամ մի քանիսը, որոնք կազմում են ներդրումային կազմակերպության սահմանումը, ինչպես նկարագրված է պարագրաֆ 27-ում, կամ ներդրումային կազմակերպության բնորոշ հատկանիշները, ինչպես նկարագրված է պարագրաֆ 28-ում, մայր կազմակերպությունը պետք է վերանայի, թե արդյոք այն ներդրումային կազմակերպություն է:
30. Մայր կազմակերպությունը, որն այլևս ներդրումային կազմակերպություն չէ կամ էլ դառնում է ներդրումային կազմակերպություն, պետք է իր կարգավիճակի փոփոխությունը հաշվառի առաջընթաց՝ այն ամսաթվից սկսած, երբ տեղի է ունեցել կարգավիճակի փոփոխությունը (տե՛ս Բ100-Բ101 պարագրաֆները):

Ներդրումային կազմակերպություններ. համախմբման բացառություն

31. **Բացառությամբ պարագրաֆ 32-ում նկարագրվածի՝ ներդրումային կազմակերպությունը չպետք է համախմբի իր դուստր կազմակերպությունները կամ կիրառի ՖՀՄՍ 3-ը, երբ այն հսկողություն է ձեռք բերում մեկ այլ կազմակերպության նկատմամբ: Փոխարենը, ներդրումային կազմակերպությունը պետք է դուստր կազմակերպությունում ներդրում չափի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով՝ ՖՀՄՍ 9¹-ի համաձայն:**
32. Չնայած պարագրաֆ 31-ի պահանջին, եթե ներդրումային կազմակերպությունը ունի դուստր կազմակերպություն, որն ինքնին ներդրումային կազմակերպություն չէ, և որի հիմնական նպատակը և գործունեությունը ներդրումային կազմակերպությանը ներդրումային գործունեության վերաբերող ծառայություններ տրամադրելն է (տե՛ս Բ85Գ-Բ85Ե պարագրաֆները), այն պետք է այդ դուստր կազմակերպությունը համախմբի սույն ՖՀՄՍ-ի 19-26-րդ պարագրաֆների համաձայն, և ցանկացած նման դուստր կազմակերպության ձեռքբերման համար կիրառի ՖՀՄՍ 3-ի պահանջները:
33. Ներդրումային կազմակերպության մայր կազմակերպությունը պետք է համախմբի այն բոլոր կազմակերպությունները, որոնք գտնվում են իր հսկողության ներքո, ներառյալ նրանք, որոնք հսկվում են ներդրումային կազմակերպություն հանդիսացող դուստր կազմակերպության միջոցով, եթե մայր կազմակերպությունն ինքնին ներդրումային կազմակերպություն չէ:

¹ «Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ» ՖՀՄՍ 10-ի 97 պարագրաֆում նշվում է, որ «Եթե կազմակերպությունը կիրառում է սույն ՖՀՄՍ-ն, բայց դեռ չի կիրառում ՖՀՄՍ 9-ը, սույն ՖՀՄՍ-ում ՖՀՄՍ 9-ին կատարված ցանկացած հղում պետք է մեկնաբանվի որպես «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ին կատարված հղում»

Հավելված Ա
Սահմանված տերմիններ

Այս հավելվածը սույն ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է:

համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ	Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնցում մայր կազմակերպության և նրա դուստր կազմակերպությունների ակտիվները, պարտավորությունները, սեփական կապիտալը, եկամուտը, ծախսերը և դրամական հոսքերը ներկայացվում են որպես այդպիսիք մեկ տնտեսվարող սուբյեկտի համար:
ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողություն	Ներդրողը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, երբ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում նա փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և այդ հատույցների վրա ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանության միջոցով ազդելու կարողություն ունի:
որոշում ընդունող	Որոշում ընդունելու իրավունք ունեցող կազմակերպություն, որն այլ կողմերի համար պրինցիպալ կամ գործակալ է:
խումբ	Մայր կազմակերպությունը և նրա դուստր կազմակերպությունները
ներդրումային կազմակերպություն	Կազմակերպություն, որը՝ <ul style="list-style-type: none"> ա) մեկ կամ ավելի ներդրողներից ստանում է միջոցներ (ֆինանսավորում), որի նպատակը այդ ներդրող(ներ)ին ներդրումների կառավարման ծառայություններ տրամադրելն է, բ) իր ներդրող(ներ)ին վստահեցնում է, որ իր բիզնեսի նպատակը բացառապես կապիտալի հավելածից, ներդրումային եկամտից, կամ երկուսը միասին, հատույց ստանալու նպատակով միջոցներ ներդնելն է, և գ) չափում և գնահատում է ըստ էության իր բոլոր ներդրումների արդյունքները իրական արժեքի հիման վրա:
չհսկող բաժնեմաս	Սեփական կապիտալը դուստր կազմակերպությունում , որը վերագրելի չէ, ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն, մայր կազմակերպությանը :
մայր կազմակերպություն	Կազմակերպություն, որը հսկողություն ունի մեկ կամ ավելի կազմակերպությունների նկատմամբ:
իշխանություն	Գործող իրավունքներ, որոնք տալիս են ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները :

պաշտպանական իրավունքներ	Իրավունքներ, որոնք նախատեսված են այդ իրավունքներն ունեցող կողմի մասնակցությունը պաշտպանելու համար՝ չտալով նրան իշխանություն այն կազմակերպության նկատմամբ, որին վերաբերում են այդ իրավունքները
համապատասխան գործունեություններ	Ըստ սույն ՖՀՄՍ-ի նպատակների՝ համապատասխան գործունեությունները ներդրման օբյեկտի գործողություններն են, որոնք էապես ազդում են ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա:
զրկելու իրավունք	Որոշում ընդունողին որոշում ընդունելու իր իրավասությունից զրկելու իրավունքը:
դուստր կազմակերպություն	Կազմակերպություն, որը հսկվում է մեկ այլ կազմակերպության կողմից:

Հետևյալ տերմինները սահմանվում են ՖՀՄՍ 11-ում, «Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում» ՖՀՄՍ 12-ում, ՀՀՄՍ 28-ում (2011 թվականին փոփոխված տարբերակում) կամ «Կապակցված կողմի բացահայտումներ» ՀՀՄՍ 24-ում և սույն ՖՀՄՍ-ում օգտագործվում են այդ ՖՀՄՍ-ներում սահմանված նշանակությամբ՝

- ասոցիացված կազմակերպություն
- մասնակցություն մեկ այլ կազմակերպությունում
- համատեղ ձեռնարկում
- առանցքային կառավարչական անձնակազմ
- կապակցված կողմ
- նշանակալի ազդեցություն:

Հավելված Բ

Կիրառման ուղեցույց

Այս հավելվածը սույն ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է: Այն նկարագրում է 1-33-րդ պարագրաֆների կիրառումը և ունի նույն ուժը, ինչ որ և սույն ՖՀՄՍ-ի այլ մասերը:

Բ1. Սույն հավելվածում բերված օրինակները պատկերում են ենթադրական իրավիճակներ: Թեև այդ օրինակների որոշ դրվագներ կարող են հանդիպել իրական իրավիճակում, այնուամենայնիվ, ՖՀՄՍ 10-ի կիրառման ժամանակ առանձին իրական իրավիճակի բոլոր փաստերն ու հանգամանքները գնահատման կարիք կունենան:

Հսկողության գնահատումը

Բ2. Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր հսկողության առկայությունը որոշելու համար ներդրողը պետք է գնահատի, թե արդյոք նա ունի ստորև բերվածներից բոլորը՝

- ա) իշխանություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ.
- բ) ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն. և
- գ) ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանությունն իրագործելու կարողություն՝ ներդրողի հատույցների գումարի վրա ազդեցություն գործելու համար:

Բ3. Այդ որոշման ընդունմանը կարող է նպաստել հետևյալ գործոնների դիտարկումը՝

- ա) ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը (տե՛ս Բ5-Բ8 պարագրաֆները).
- բ) որո՞նք են համապատասխան գործունեությունները, և ինչպե՞ս են որոշումներ ընդունվում այդ գործունեությունների վերաբերյալ (տե՛ս Բ11-Բ13 պարագրաֆները).
- գ) արդյո՞ք ներդրողի իրավունքները տալիս են նրան ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները (տե՛ս Բ14-Բ54 պարագրաֆները).
- դ) արդյո՞ք ներդրողը փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն ունի ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում (տե՛ս Բ55-Բ57 պարագրաֆները). և
- ե) արդյո՞ք ներդրողը ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանությունն իրագործելու կարողություն ունի՝ ներդրողի հատույցների գումարի վրա ազդեցություն գործելու համար (տե՛ս Բ58-Բ72 պարագրաֆները):

Բ4. Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողությունը գնահատելիս ներդրողը պետք է հաշվի առնի այլ կողմերի հետ իր փոխհարաբերությունների բնույթը (տե՛ս Բ73-Բ75 պարագրաֆները):

Ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը

Բ5. Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողությունը գնահատելիս ներդրողը պետք է հաշվի առնի ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը, որպեսզի պարզի, թե որոնք են համապատասխան գործունեությունները, ինչպես են որոշումներ ընդունվում համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ, ով ունի ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու այդ գործունեությունները, և ով է ստանում հատույցներն այդ գործունեությունների արդյունքում:

Բ6. Ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը հաշվի առնելու ժամանակ կարող է պարզվել, որ ներդրման օբյեկտի հսկողությունը կատարվում է բաժնային գործիքների միջոցով, որոնք դրանց տիրապետողին տալիս են ձայնի համամասնական իրավունքներ, ինչպիսիք են, օրինակ, ներդրման

օբյեկտում սովորական բաժնետոմսերը: Այս դեպքում, եթե բացակայում են որոշում ընդունելու վրա ազդող լրացուցիչ պայմանավորվածություններ, հսկողության գնահատումը կենտրոնանում է այն հարցի շուրջ, թե ո՞ր կողմը, եթե կա այդպիսին, կարողություն ունի գործադրելու ձայնի բավարար իրավունքներ՝ որոշելու համար ներդրման օբյեկտի գործառնական ու ֆինանսական քաղաքականությունները (տե՛ս Բ34-Բ50 պարագրաֆները): Ամենապարզ դեպքում ձայների մեծամասնություն ունեցող ներդրողն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողություն, եթե բացակայում են այլ գործոններ:

- Բ7. Ներդրողի կողմից ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողությունը որոշելու ավելի բարդ դեպքերում կարող է անհրաժեշտություն առաջանալ հաշվի առնելու Բ3 պարագրաֆում բերված այլ գործոններից մի քանիսը կամ բոլորը:
- Բ8. Ներդրման օբյեկտը կարող է այնպիսի կառուցվածք ունենալ, որ նրա նկատմամբ հսկողություն իրականացնողին որոշելու համար ձայնի իրավունքը գերակշռող գործոն չլինի, ինչպես օրինակ այն դեպքում, երբ ձայնի իրավունքը վերաբերում է միայն վարչական խնդիրներին, և համապատասխան գործունեություններն ուղղորդվում են պայմանագրային պայմանավորվածությունների միջոցով: Այդպիսի դեպքերում ներդրողը, ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը հաշվի առնելիս, պետք է հաշվի առնի նաև այն ռիսկերը, որոնց ներդրման օբյեկտն ըստ նախատեսվածի ենթարկվելու է և այն ռիսկերը, որոնք նա ըստ նախատեսվածի փոխանցելու է ներդրման օբյեկտում ներգրավված կողմերին, նաև այն, թե արդյոք ներդրողը ենթարկվելու է նշված ռիսկերից որոշներին կամ բոլորին: Ռիսկերի հաշվի առնելը ներառում է ոչ միայն բաժնետոմսերի արժեքի նվազման ռիսկը, այլ նաև դրանց արժեքի բարձրացման դեպքում ակնկալվող օգուտը:

Իշխանություն

- Բ9. Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն ունենալու համար ներդրողը պետք է ունենա գործող իրավունքներ, որոնք նրան տալիս են ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները: Իշխանության գնահատման նպատակով պետք է հաշվի առնվեն միայն իրական իրավունքները և այն իրավունքները, որոնք պաշտպանական չեն (տե՛ս Բ22-Բ28 պարագրաֆները):
- Բ10. Ներդրողի իշխանություն ունենալը որոշելը կախված է համապատասխան գործունեություններից, դրանց վերաբերյալ որոշումների ընդունման եղանակից և ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ներդրողի և այլ կողմերի իրավունքներից:

Համապատասխան գործունեությունները և համապատասխան գործունեությունների ուղղորդումը

- Բ11. Ներդրման օբյեկտներից շատերի մոտ գործառնական ու ֆինանսական գործունեությունների տեսակներն էականորեն ազդում են նրանց հատույցների վրա: Գործունեությունների օրինակները, որոնք, հանգամանքներից կախված, կարող են համարվել համապատասխան գործունեություններ, ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝
- ա) ապրանքների կամ ծառայությունների վաճառքը կամ գնումը.
 - բ) ֆինանսական ակտիվների կառավարումը՝ դրանց կյանքի ընթացքում (ներառյալ պարտավորությունների չկատարման դեպքերը).
 - գ) ակտիվների ընտրությունը, ձեռքբերումը կամ օտարումը.
 - դ) հետազոտություն և նոր արտադրատեսակների կամ գործընթացների մշակում. և
 - ե) ֆինանսավորման կառուցվածքի որոշումը կամ ֆինանսավորման ներգրավումը:

- Բ12. Համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ որոշումների օրինակները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝
- ա) ներդրման օբյեկտի գործառնական գործունեության և կապիտալի վերաբերյալ որոշումներ, ներառյալ՝ բյուջեները. և
 - բ) ներդրման օբյեկտի առանցքային կառավարչական անձնակազմի կամ ծառայություն մատուցողների նշանակման ու վարձատրության և դրանց ծառայությունների մատուցման կամ աշխատանքի դադարեցման վերաբերյալ որոշումներ:
- Բ13. Որոշ իրավիճակներում գործունեությունները, որոնք կատարվում են որոշակի հանգամանքներ առաջանալուց կամ դեպք տեղի ունենալուց ինչպես առաջ, այնպես էլ հետո, կարող են համարվել համապատասխան գործունեություններ: Երբ երկու կամ ավելի ներդրող ընթացիկ կարողություն ունեն ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները, և այդ գործունեությունները տեղի են ունենում տարբեր ժամանակներում, ապա ներդրողները պետք է որոշեն, միաժամանակյա որոշման իրավունքի մեկնաբանության համաձայն, թե որ ներդրողը կարողություն ունի ուղղորդելու այն գործունեությունները, որոնք առավել էականորեն են ազդում հատույցների վրա (տե՛ս 13-րդ պարագրաֆը): Ներդրողները պետք է վերանայեն այս գնահատումը ժամանակի ընթացքում, եթե համապատասխան փաստերը կամ հանգամանքները փոփոխվում են:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 1</p> <p>Երկու ներդրող կազմավորել են ներդրման օբյեկտ՝ դեղորայքի մշակման և վաճառքի համար: Ներդրողներից մեկը պատասխանատու է դեղորայքը մշակելու և կարգավորող մարմնից համապատասխան թույլտվություն ստանալու համար, ինչը ներառում է դեղորայքի մշակմանը և կարգավորող մարմիններից համապատասխան թույլտվություն ստանալուն վերաբերող բոլոր որոշումների ընդունման միակողմանի կարողություն: Կարգավորող մարմնի կողմից դեղորայքը հաստատելուն պես մյուս ներդրողը կարտադրի այն և կզբաղվի վաճառահանմամբ. այս ներդրողն ունի արտադրանքի արտադրության և վաճառահանման վերաբերյալ բոլոր որոշումների ընդունման միակողմանի կարողություն: Եթե այդ բոլոր գործունեությունները, այսինքն՝ դեղորայքի մշակումն ու կարգավորող մարմնից թույլտվության ստացումը, ինչպես նաև դրա արտադրությունն ու վաճառքը համարվում են համապատասխան գործունեություններ, ապա յուրաքանչյուր ներդրող պետք է որոշի, թե արդյոք նա կարող է ուղղորդել այն գործունեությունները, որոնք <i>առավել</i> էականորեն են ազդում ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա: Համապատասխանաբար, յուրաքանչյուր ներդրող պետք է հաշվի առնի, թե արդյոք դեղորայքի մշակումը և կարգավորող մարմնից թույլտվություն ստանալը կամ դրա արտադրությունը և վաճառքը այն գործունեություններն են, որոնք <i>առավել</i> էականորեն են ազդում ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա, և թե արդյո՞ք նա կարողություն ունի ուղղորդելու այդ գործունեությունը: Որոշելու համար, թե որ ներդրողին է իշխանությունը, ներդրողները պետք է հաշվի առնեն հետևյալը՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ա) ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը. բ) այն գործոնները, որոնք որոշում են շահութաբերությունը, հասույթը և ներդրման օբյեկտի արժեքը, ինչպես նաև դեղորայքի արժեքը. գ) ազդեցությունը ներդրման օբյեկտի հատույցի վրա՝ (բ) կետում բերված գործոնների վերաբերյալ յուրաքանչյուր ներդրողի որոշում ընդունելու իրավազորության արդյունքում. և

Կիրառման օրինակներ

դ) ներդրողների ենթարկվածությունը հատույցների փոփոխականությանը:

Այս մասնավոր օրինակում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն նաև՝

ե) կարգավորող մարմնի թույլտվությունը ստանալու հետ կապված անորոշությունը և պահանջվող ջանքերը (հաշվի առնելով ներդրողի՝ դեղորայք մշակելու և կարգավորող մարմնից թույլտվություն ստանալու նախկինում ունեցած հաջող փորձը). և

զ) թե որ ներդրողն է հսկողություն ունենում դեղորայքի նկատմամբ՝ մշակման փուլը հաջողությամբ ավարտելուց հետո:

Օրինակ 2

Ներդրման կազմակերպությունը (ներդրման օբյեկտը) ստեղծվում և ֆինանսավորվում է մի ներդրողի պարտքային գործիքի (պարտքային գործիքում ներդրող) և մի քանի այլ ներդրողների բաժնային գործիքների միջոցով: Բաժնային գործիքները նախատեսված են առաջին վնասները ծածկելու և ներդրման օբյեկտից որևէ մնացորդային հատույց ստանալու համար: Բաժնային ներդրողներից մեկը, որը տիրապետում է բաժնեմասնակցության 30 տոկոսին, միաժամանակ նաև ակտիվների կառավարիչն է: Ներդրման օբյեկտն իր դրամական մուտքերն օգտագործում է ֆինանսական ակտիվների պորտֆել գնելու համար՝ ներդրման օբյեկտին ենթարկելով պարտքային ռիսկի՝ կապված ակտիվների հիմնական գումարի և տոկոսների հնարավոր չվճարման հետ: Գործարքը վաճառվում է պարտքային գործիքում ներդրողին որպես մի ներդրում, որը պորտֆելում ընդգրկված ակտիվների հնարավոր չվճարման առումով նվազագույն պարտքային ռիսկ ունի, ինչը պայմանավորված է այդ ակտիվների բնույթով և նրանով, որ բաժնային գործիքը նախատեսված է ներդրման օբյեկտի առաջին վնասները ծածկելու համար: Ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա էական ազդեցություն ունի ներդրման օբյեկտի ակտիվների պորտֆելի կառավարումը, ինչը ներառում է ակտիվների ընտրության, ձեռք բերման և օտարման վերաբերյալ որոշումները՝ պորտֆելի կառավարման ուղեցույցի շրջանակներում, ինչպես նաև կառավարումը՝ պորտֆելի որևէ ակտիվի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Այս բոլոր գործունեությունները կառավարվում են ակտիվների կառավարիչի կողմից մինչ այն պահը, երբ պարտավորությունների չկատարման արդյունքում վնասը կազմում է պորտֆելի արժեքի սահմանված տոկոսը (այսինքն, երբ պորտֆելի արժեքն այնպիսին է, որ ներդրման օբյեկտի բաժնային գործիքը ամբողջությամբ սպառված է): Այդ պահից սկսած, ակտիվները կառավարվում են երրորդ կողմ հանդիսացող հավատարմագրային կառավարիչի կողմից՝ պարտքային գործիքում ներդրողի ցուցումների համաձայն: Ներդրման օբյեկտի ակտիվների պորտֆելի կառավարումը ներդրման օբյեկտի համապատասխան գործունեությունն է: Ակտիվների կառավարիչը կարողություն ունի ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները մինչև որ չվճարված ակտիվները կազմեն պորտֆելի արժեքի սահմանված տոկոսը, իսկ պարտքային գործիքում ներդրողը կարողություն ունի ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները, երբ չվճարված ակտիվների արժեքն անցնում է պորտֆելի արժեքի այդ սահմանված տոկոսը: Ակտիվների կառավարիչը և պարտքային գործիքում ներդրողը պետք է առանձին որոշեն, թե արդյո՞ք նրանք կարող են ուղղորդել այն գործունեությունները, որոնք *առավել* էականորեն են ազդում ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա՝ միաժամանակ հաշվի առնելով ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը, ինչպես նաև յուրաքանչյուր կողմի ենթարկվածությունը հատույցների փոփոխականությանը:

Իրավունքներ, որոնք ներդրողին իշխանություն են տալիս ներդրման օբյեկտի նկատմամբ

- Բ14. Իշխանությունը սկիզբ է առնում իրավունքներից: Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն ունենալու համար ներդրողին անհրաժեշտ է ունենալ գործող իրավունքներ, որոնք նրան տալիս են համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն: Ներդրողին իշխանություն տվող իրավունքները տարբեր ներդրման օբյեկտների նկատմամբ կարող են տարբեր լինել:
- Բ15. Իրավունքների օրինակները, որոնք առանձին կամ համակցված ձևով կարող են ներդրողին իշխանություն տալ, ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝
- ա) իրավունքներ՝ ներդրման օբյեկտում ձայնի իրավունքների (կամ պոտենցիալ ձայնի իրավունքների) տեսքով (տե՛ս Բ34-Բ50 պարագրաֆները):
 - բ) իրավունքներ՝ նշանակելու, վերանշանակելու կամ պաշտոնից ազատելու ներդրման օբյեկտի առանցքային կառավարչական անձնակազմի անդամներից համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու կարողություն ունեցողներին:
 - գ) իրավունքներ՝ նշանակելու կամ նշանակումից հանելու մեկ այլ կազմակերպություն, որն ուղղորդում է համապատասխան գործունեությունները:
 - դ) իրավունքներ՝ ուղղորդելու ներդրման օբյեկտին կնքելու գործարքներ կամ արգելելու դրանցում փոփոխություններ կատարել՝ ի շահ ներդրողի: և
 - ե) այլ իրավունքներ (ինչպիսիք են կառավարման պայմանագրում նախատեսված որոշում ընդունելու իրավունքները), որոնք այդ իրավունքն ունեցողին տալիս են համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու կարողություն:
- Բ16. Սովորաբար, երբ ներդրման օբյեկտն ունի գործառնական ու ֆինանսական գործունեությունների տեսակներ, որոնք էականորեն ազդում են ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա, և երբ այդ գործունեությունների վերաբերյալ հիմնական որոշումների ընդունման շարունակական պահանջ կա, ապա ձայնի կամ նմանատիպ իրավունքներն են, որ առանձին կամ այլ պայմանավորվածությունների համակցությամբ՝ ներդրողին տալիս են իշխանություն:
- Բ17. Երբ ձայնի իրավունքը չի կարող էականորեն ազդել ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա, ինչպես օրինակ, եթե ձայնի իրավունքը վերաբերում է միայն վարչական խնդիրներին, և համապատասխան գործունեությունների ուղղորդումը որոշվում է պայմանագրային պայմանավորվածությամբ, ներդրողին հարկավոր է գնահատել այդ պայմանագրային պայմանավորվածությունները որոշելու համար, թե արդյո՞ք նրա իրավունքները բավարար են՝ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն տալու համար: Որոշելու համար, թե արդյոք ներդրողն իրեն իշխանություն տվող բավարար իրավունքներ ունի, նա պետք է հաշվի առնի ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը (տե՛ս Բ5-Բ8 պարագրաֆները) և Բ51-Բ54 պարագրաֆների պահանջները՝ Բ18-Բ20 պարագրաֆների հետ միասին:
- Բ18. Որոշ հանգամանքներում դժվար է լինում որոշել, թե արդյոք ներդրողի իրավունքները բավարար են՝ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն տալու համար: Այդպիսի դեպքերում, իշխանության ունենալու գնահատումը հնարավոր դարձնելու համար, ներդրողը պետք է հաշվի առնի համապատասխան գործունեությունները միակողմանի ուղղորդելու իր գործնական կարողության ապացույցը: Պետք է հաշվի առնել, սակայն չսահմանափակվել միայն հետևյալով, որոնք, երբ հաշվի առնվեն ներդրողի իրավունքների և Բ19 ու Բ20 պարագրաֆների ցուցանիշների հետ մեկտեղ, կարող են ապացույց հանդիսանալ, որ ներդրողի իրավունքները բավարար են՝ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն տալու համար՝

- ա) ներդրողը կարող է, առանց դրա համար պայմանագրային իրավունք ունենալու, նշանակել կամ հաստատել ներդրման օբյեկտի առանցքային կառավարչական անձնակազմի անդամներին, որոնք կարողություն ունեն ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները,
- բ) ներդրողը կարող է, առանց դրա համար պայմանագրային իրավունք ունենալու, ուղղորդել ներդրման օբյեկտին, որ նա ներդրողի շահերից բխող էական գործարքներ կնքի կամ արգելել, որ նա դրանցում փոփոխություններ կատարի,
- գ) ներդրողը կարող է որոշիչ դերակատարում ունենալ ներդրման օբյեկտի ղեկավար մարմնի անդամների ընտրության ժամանակ թեկնածուների առաջադրման գործընթացում կամ այլ ձայնի իրավունք ունեցողներից, որպես վստահված անձ, քվեարկելու լիազորություն ստանալ,
- դ) ներդրման օբյեկտի առանցքային կառավարչական անձնակազմի անդամները հանդիսանում են ներդրողի կապակցված կողմեր (օրինակ, ներդրման օբյեկտի և ներդրողի գլխավոր գործադիր տնօրենը միևնույն անձնավորությունն է),
- ե) ներդրման օբյեկտի ղեկավար մարմնի անդամների մեծամասնությունը կապակցված կողմեր են ներդրողին:

Բ19. Երբեմն որոշ նշաններ վկայում են, որ ներդրողը հատուկ փոխհարաբերության մեջ է ներդրման օբյեկտի հետ, ինչը ենթադրում է, որ ներդրողի հետաքրքրությունը ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ավելին է, քան պասիվ հետաքրքրությունը: Առանձին նշանի կամ դրանց որոշակի համակցության առկայությունը պարտադիր չէ, որ բավարար լինի իշխանության չափանիշին ապահովելու համար: Այնուամենայնիվ, ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ավելի, քան պասիվ հետաքրքրություն ունենալը կարող է ցույց տալ, որ ներդրողն ունի այլ հարակից իրավունքներ, որոնք բավարար են նրան իշխանություն տալու կամ ապացույց տրամադրելու, որ նա իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ: Օրինակ, ստորև բերվածից բխում է, որ ներդրողն ավելի քան պասիվ հետաքրքրություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ և, այլ իրավունքների հետ մեկտեղ, դա կարող է ապացույց հանդիսանալ իշխանության մասին՝

- ա) ներդրման օբյեկտի առանցքային կառավարչական անձնակազմը, որը կարողություն ունի ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները, բաղկացած է ներդրողի ներկա կամ նախկին աշխատակիցներից,
- բ) ներդրման օբյեկտի գործառնությունները կախված են ներդրողից, ինչպես օրինակ, հետևյալ իրավիճակներում՝
 - (i) ներդրման օբյեկտը կախված է ներդրողից՝ իր գործառնությունների էական մասի ֆինանսավորման հարցում,
 - (ii) ներդրողը երաշխավորում է ներդրման օբյեկտի պարտատոմսերի էական մասը,
 - (iii) ներդրման օբյեկտը կախված է ներդրողից՝ կարևոր ծառայությունների, տեխնոլոգիայի, նյութերի կամ հումքի ստացման հարցում,
 - (iv) ներդրողը հսկողություն ունի ներդրող օբյեկտի գործողությունների համար կարևոր ակտիվների նկատմամբ, ինչպիսիք են լիցենզիաներն ու ապրանքանիշերը,
 - (v) ներդրման օբյեկտը կախված է ներդրողից՝ առանցքային կառավարչական անձնակազմի հարցում, երբ, օրինակ, ներդրողի աշխատակազմը հատուկ գիտելիքներ ունի ներդրման օբյեկտի գործառնությունների վերաբերյալ.
- գ) ներդրման օբյեկտի գործունեությունների էական մասն իրականացվում է ներդրողի ներգրավմամբ կամ նրա անունից,

դ) ներդրողի փոփոխական հատույցների իրավունքը կամ ռիսկին ենթարկվածությունը ներդրման օբյեկտում՝ իր ներգրավվածության արդյունքում անհամամասնորեն ավելի մեծ է, քան ձայնի կամ նմանատիպ այլ իրավունքները: Օրինակ, կարող է այնպիսի իրավիճակ լինել, երբ ներդրողն իրավունք ունի ստանալու կամ ենթարկվում է ռիսկի ներդրման օբյեկտի հատույցների կեսից ավելիի համար, այն դեպքում, երբ ներդրման օբյեկտում նրա ձայնի իրավունքը կեսից պակաս է:

Բ20. Որքան մեծ է ներդրման օբյեկտում ներդրողի ներգրավվածության արդյունքում նրա փոփոխական հատույցների իրավունքը կամ ռիսկին ենթարկվածությունը, այնքան մեծ է նրան դրդող ուժը՝ իշխանության համար բավարար իրավունքներ ձեռք բերելու համար: Հետևաբար, փոփոխական հատույցների պատճառով մեծ ռիսկի ենթարկվածությունը վկայում է այն մասին, որ ներդրողը կարող է իշխանություն ունենալ: Սակայն ներդրողի՝ ռիսկի ենթարկվածության չափն ինքնին չի որոշում, թե արդյոք ներդրողն իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:

Բ21. Երբ Բ18 պարագրաֆի գործոնները և Բ19 ու Բ20 պարագրաֆների ցուցանիշները հաշվի են առնվում ներդրողի իրավունքների հետ մեկտեղ, ավելի մեծ կշիռ պետք է տրվի Բ18 պարագրաֆում նկարագրված իշխանության ապացույցին:

Իրական իրավունքներ

Բ22. Իշխանության առկայությունը գնահատելիս ներդրողը պետք է միայն հաշվի առնի ներդրման օբյեկտին վերաբերող իրական իրավունքները (որոնցից օգտվում են ներդրողը և ուրիշները): Որպեսզի իրավունքը իրական համարվի, դրանից օգտվողը պետք է այն գործադրելու գործնական կարողություն ունենա:

Բ23. Իրավունքների իրական լինելը որոշելու համար պահանջվում է դատողություն, որը հաշվի է առնում բոլոր փաստերն ու հանգամանքները: Այդպիսի որոշման համար հաշվի առնվող գործոնները ներառում են հետևյալը՝ չսահմանափակվելով սակայն միայն դրանցով՝

ա) արդյո՞ք կան որևէ արգելքներ (տնտեսական կամ այլ բնույթի), որոնք խանգարում են իրավունք ունեցողին (կամ ունեցողներին) գործադրել իրենց իրավունքը: Այդպիսի արգելքների օրինակներն ընդգրկում են հետևյալը՝ չսահմանափակվելով սակայն միայն դրանցով՝

(i) ֆինանսական պատժամիջոցները և խրախուսանքները, որոնք արգելում են (կամ խանգարում են), որ իրավունք ունեցողը գործադրի իր իրավունքը.

(ii) իրականացման կամ փոխարկման գինը, որը ֆինանսական արգելք է ստեղծում, որն արգելում է (կամ խանգարում է), որ իրավունք ունեցողը գործադրի իր իրավունքը.

(iii) պայմաններն ու հանգամանքները, որոնք անհավանական են դարձնում իրավունքների գործադրումը, օրինակ, այն պայմանները, որոնք չափազանց սահմանափակում են դրանց գործադրման ժամկետները.

(iv) բացահայտ, ողջամիտ մեխանիզմի բացակայությունը ներդրման օբյեկտի հիմնադիր փաստաթղթերում կամ կիրառելի օրենքներում կամ կանոնակարգերում, որոնք թույլ կտային իրավունք ունեցողին գործադրել իր իրավունքը.

(v) իրավունք ունեցողի անկարողությունը՝ ձեռք բերել իրավունքը գործադրելու համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը.

(vi) գործառնական արգելքները կամ խրախուսանքները, որոնք արգելում են (կամ խանգարում են), որ իրավունք ունեցողը գործադրի իր իրավունքը (օրինակ, այլ կառավարիչների բացակայությունը, որոնք ցանկանում են կամ կարող են մատուցել մասնագիտացված ծառայություններ, կամ մատուցել ծառայություններ և իրենց վրա

վերցնել ներկայիս կառավարչի տնօրինության ներքո գտնվող այլ բաժնեմասնակցությունները)։

(vii) օրենսդրական կամ կարգավորող պահանջները, որոնք արգելում են, որ իրավունք ունեցողը գործադրի իր իրավունքը (օրինակ, երբ արտասահմանյան ներդրողին արգելվում է գործադրել իր իրավունքը),

բ) երբ իրավունքների գործադրումը պահանջում է մեկից ավելի կողմերի համաձայնությունը, կամ երբ իրավունքները մեկից ավելի կողմերի մոտ են, արդյոք կա՞ որևէ մեխանիզմ, որն այդ կողմերին գործնական կարողություն է տալիս միասնաբար գործադրելու իրենց իրավունքները, եթե նրանք այդպիսի ցանկություն ունենան: Այդպիսի մեխանիզմի բացակայությունը վկայում է այն մասին, որ իրավունքները կարող են իրական չլինել: Որքան ավելի շատ են կողմերը, որոնց համաձայնությունը պահանջվում է իրավունքների գործադրման համար, այնքան ավելի փոքր է հավանականությունը, որ այդ իրավունքներն իրական են: Այնուամենայնիվ, տնօրենների խորհուրդը, որի անդամները որոշում ընդունողից անկախ են, կարող է ծառայել որպես բազմաթիվ ներդրողների միասնական գործողությունների մեխանիզմ՝ իրենց իրավունքները գործադրելու համար: Հետևաբար, տնօրենների անկախ խորհրդի կողմից գրկելու իրավունքի գործադրելիության իրական լինելն ավելի մեծ հավանականություն ունի, քան եթե այդ նույն իրավունքները գործադրելի լինեին առանձին-առանձին, մեծ քանակությամբ ներդրողների կողմից,

գ) արդյո՞ք իրավունք ունեցող կողմը կամ կողմերը օգուտ կքաղեն այդ իրավունքները գործադրելուց: Օրինակ, ներդրման օբյեկտում պոտենցիալ ձայներ ունեցողը (տե՛ս Բ47-Բ50 պարագրաֆները) պետք է հաշվի առնի գործիքի գործադրման կամ փոխարկման գինը: Ձայնի պոտենցիալ իրավունքների պայմաններն ավելի հավանական է որ իրական լինեն, երբ գործիքը գործադրելը ձեռնտու է կամ էլ ներդրողը գործիքի գործադրումից կամ փոխարկումից այլ պատճառներով օգուտ կունենա (օրինակ, ներդրողի և ներդրման օբյեկտի միջև սիներգիաներ իրականացնելու միջոցով):

Բ24. Իրավունքներն իրական լինելու համար դրանք նաև պետք է գործադրելի լինեն, երբ անհրաժեշտ է որոշում ընդունել համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման վերաբերյալ: Սովորաբար, իրական լինելու համար, պետք է տվյալ պահին գործադրելի լինեն: Սակայն երբեմն իրավունքները կարող են իրական լինել, նույնիսկ երբ դրանք տվյալ պահին գործադրելի չեն:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 3</p> <p>Ներդրման օբյեկտն անց է կացնում բաժնետերերի տարեկան ժողովներ, որոնց ընթացքում համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման որոշումներ են ընդունվում: Բաժնետերերի հաջորդ ժողովը տեղի է ունենալու ութ ամիս հետո: Այնուամենայնիվ, այն բաժնետերերը, ովքեր առանձին կամ միասին տիրապետում են ձայնի իրավունքի առնվազն 5 տոկոսին, կարող են հրավիրել արտահերթ ժողով՝ համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ գոյություն ունեցող քաղաքականությունը փոխելու համար, սակայն մյուս բաժնետերերին համապատասխան ծանուցում անելու պահանջն ասում է, որ այդպիսի ժողովը չի կարող իրականացվել առնվազն 30 օրվա ընթացքում: Համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ քաղաքականությունը կարող է փոխվել միայն բաժնետերերի հերթական կամ արտահերթ ժողովների ժամանակ: Այն ընդգրկում է</p>

Կիրառման օրինակներ

ակտիվների էական վաճառքի հաստատումը, ինչպես նաև էական ներդրումների կատարումը կամ օտարումը:

Վերը շարադրված դրվագը կիրառելի է ստորև նկարագրված 3Ա–3Դ օրինակների համար: Յուրաքանչյուր օրինակ հաշվի է առնվում առանձին:

Օրինակ 3 Ա

Ներդրողը տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների մեծամասնությանը: Ներդրողի ձայնի իրավունքն իրական է, քանի որ ներդրողը կարողություն ունի որոշումներ ընդունելու համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման վերաբերյալ, եթե այդպիսի կարիք առաջանա: Այն փաստը, որ 30 օր պետք է անցնի, որպեսզի ներդրողը կարողանա գործադրել իր ձայնի իրավունքը, խոչընդոտ չի հանդիսանում, որ ներդրողը, բաժնետոմսերի ձեռքբերման պահից սկսած, համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն ունենա:

Օրինակ 3 Բ

Ներդրողը ներդրման օբյեկտում բաժնետոմսերի մեծամասնության ձեռքբերման ֆորվարդային պայմանագրի կողմ է հանդիսանում: Ֆորվարդային պայմանագրի իրականացման ժամկետը լրանում է 25 օրից: Առկա բաժնետերերը անկարող են փոխել գոյություն ունեցող քաղաքականությունը համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ, քանի որ արտահերթ ժողովը չի կարող տեղի ունենալ առնվազն 30 օրվա ընթացքում, երբ ֆորվարդային պայմանագիրն արդեն իրականացված կլինի: Այսպիսով, ներդրողն ունի իրավունքներ, որոնք, ըստ էության, հավասարազոր են վերը բերված 3Ա օրինակի՝ բաժնետոմսերի մեծամասնությանը տիրապետող բաժնետիրոջ իրավունքներին (այսինքն՝ ֆորվարդային պայմանագրի կողմ հանդիսացող բաժնետերը կարող է որոշումներ ընդունել համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման վերաբերյալ, եթե այդպիսի կարիք առաջանա): Ներդրողի ֆորվարդային պայմանագիրն իրական իրավունք է, որը ներդրողին տալիս է համապատասխան գործունեությունները ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն՝ նույնիսկ մինչև ֆորվարդային պայմանագիրը կատարելը:

Օրինակ 3 Գ

Ներդրողն ունի ներդրման օբյեկտում բաժնետոմսերի մեծամասնությունը ձեռք բերելու իրական օպցիոն, որի կատարման ժամկետը լրանում է 25 օրից, և որի իրականացումը մեծապես ձեռնտու է: Նույն եզրակացության կարելի է հանգել, ինչպես և 3Բ օրինակում:

Օրինակ 3 Դ

Ներդրողը ներդրման օբյեկտում բաժնետոմսերի մեծամասնությունը ձեռք բերելու ֆորվարդային պայմանագրի կողմ է և այլ հարակից իրավունքներ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ չունի: Ֆորվարդային պայմանագրի իրականացման ժամկետը լրանում է վեց ամսից: Վերը բերված օրինակներին հակառակ, ներդրողը համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն չունի: Գոյություն ունեցող բաժնետերերն ունեն համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն, քանի որ նրանք կարող են փոխել համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ գոյություն ունեցող քաղաքականությունը մինչև ֆորվարդային պայմանագրի կատարելը:

Բ25. Այլ կողմերի կողմից գործադրելի իրական իրավունքները կարող են թույլ չտալ, որ ներդրողը վերահսկի ներդրման օբյեկտին, որին վերաբերում են այդ իրավունքները: Այդպիսի իրական իրավունքները չեն պահանջում, որ այդ իրավունքներին տիրապետողները որոշումների ընդունում նախաձեռնելու կարողություն ունենան: Քանի որ այդ իրավունքները միայն պաշտպանական չեն (տե՛ս Բ26-Բ28 պարագրաֆները), այլ կողմերի իրական իրավունքները կարող են թույլ չտալ, որ ներդրողը վերահսկի ներդրման օբյեկտին, նույնիսկ եթե այդ իրավունքները դրանց տիրապետողներին տալիս են միայն ընթացիկ կարողություն՝ հաստատելու կամ կասեցնելու համապատասխան գործունեություններին վերաբերող որոշումները:

Պաշտպանական իրավունքներ

Բ26. Երբ ներդրողը գնահատում է, թե արդյոք իրավունքները նրան իշխանություն են տալիս ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, նա պետք է քննարկի իր և ուրիշների իրավունքների պաշտպանական լինելու հանգամանքը: Պաշտպանական իրավունքները վերաբերում են ներդրման օբյեկտի գործունեությունների արմատական փոփոխություններին կամ կիրառվում են բացառիկ իրադրություններում: Սակայն ոչ բոլոր իրավունքներն են, որ կիրառվում են բացառիկ իրադրություններում կամ կախված են իրադարձություններից, պաշտպանական են համարվում (տե՛ս Բ13-Բ53 պարագրաֆները):

Բ27. Քանի որ պաշտպանական իրավունքները նախատեսված են նրանց տիրապետողների շահերը պաշտպանելու համար՝ չտալով սակայն այդ կողմին իշխանություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, որին նշված իրավունքները վերաբերում են, ապա միայն պաշտպանական իրավունք ունեցող ներդրողը չի կարող իշխանություն ունենալ կամ խանգարել, որ մյուս կողմը իշխանություն ունենա ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (տե՛ս 14-րդ պարագրաֆը):

Բ28. Պաշտպանական իրավունքների օրինակներից են՝

- ա) վարկատուի իրավունքը՝ արգելելու վարկառուին նախաձեռնել գործունեություն, որը կարող է էապես փոխել վարկառուի պարտքային դիսկը ի վնաս վարկատուի,
- բ) ներդրման օբյեկտում չհսկող բաժնեմաս ունեցող կողմի իրավունքը՝ հաստատելու կապիտալ ծախսումները, որոնք ավելի մեծ են, քան դա պահանջվում է սովորական տնտեսական գործունեության ընթացքում կամ հաստատելու բաժնային կամ պարտքային գործիքների թողարկումը,
- գ) վարկատուի իրավունքը՝ առգրավելու վարկառուի ակտիվները, եթե վարկառուն անկարող է կատարել վարկի վճարման սահմանված պայմանները:

Գործունեության թույլտվություն (Ֆրանչայզինգ)

Բ29. Ֆրանչայզինգի պայմանագիրը, որում ներդրման օբյեկտը օգտագործողն է, հաճախ իրավատիրոջը տալիս է իրավունքներ, որոնք նախատեսված են պաշտպանելու գործունեության (ֆրանչայզի) ապրանքանիշը: Ֆրանչայզինգի պայմանագրերը սովորաբար իրավատերերին տալիս են որոշումների ընդունման որոշ իրավունքներ՝ օգտագործողի գործողությունների նկատմամբ:

Բ30. Ընդհանուր առմամբ, իրավատերերի իրավունքները չեն սահմանափակում այլ կողմերի՝ օգտագործողի հատույցների վրա էական ազդեցություն ունեցող որոշում ընդունելու կարողությունը: Ոչ էլ իրավատերերի իրավունքները ֆրանչայզինգի պայմանագրում անպայմանորեն նրանց ընթացիկ կարողություն են տալիս՝ ուղղորդելու այն գործունեությունը, որն էականորեն ազդում է օգտագործողի հատույցների վրա:

Բ31. Անհրաժեշտ է տարբերություն դնել օգտագործողի հատույցների վրա էականորեն ազդող որոշումներ ընդունելու ընթացիկ կարողության և գործունեության ապրանքանիշի պաշտպանությանն ուղղված

որոշումներ ընդունելու կարողության միջև: Իրավատերն իշխանություն չունի օգտագործողի նկատմամբ, եթե այլ կողմերն ունեն գործող իրավունքներ, որոնք նրանց տալիս են օգտագործողի համապատասխան գործունեություններն ուղղորդող ընթացիկ կարողություն:

- Բ32. Կնքելով ֆրանչայզինգի պայմանագիր՝ օգտագործողը միակողմանի որոշում է ընդունում գործի դնել իր բիզնեսը ֆրանչայզինգի պայմանագրի պայմանների համաձայն, սակայն իր սեփական հաշվին:
- Բ33. Այնպիսի հիմնարար որոշումների նկատմամբ հսկողությունը, ինչպիսիք են օգտագործողի իրավական տեսակը և նրա ֆինանսավորման կառուցվածքը, կարող է որոշվել այն կողմերի կողմից, որոնք իրավատեր չեն, և կարող է էապես ազդել օգտագործողի հատույցների վրա: Որքան ցածր է իրավատիրոջ կողմից տրամադրվող ֆինանսական օժանդակության մակարդակը, և որքան ցածր է իրավատիրոջ ենթարկվածությունը օգտագործողից ստացվող հատույցների փոփոխականության ռիսկին, այնքան մեծ է հավանականությունը, որ իրավատիրոջ իրավունքները միայն պաշտպանական են:

Ձայնի իրավունք

- Բ34. Հաճախ ներդրողն ունենում է ընթացիկ կարողություն՝ ձայնի կամ նմանատիպ իրավունքների միջոցով ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները: Ներդրողը պետք է հաշվի առնի այս բաժնի պահանջները (Բ35–Բ50 պարագրաֆներ), եթե ներդրման օբյեկտի համապատասխան գործունեություններն ուղղորդվում է ձայնի իրավունքի միջոցով:

Իշխանություն՝ ձայների մեծամասնությամբ

- Բ35. Ներդրողը, ով տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների կեսից ավելին, իշխանություն ունի հետևյալ իրավիճակներում, եթե միայն չեն կիրառվում Բ36 և Բ37 պարագրաֆները՝
- ա) համապատասխան գործունեություններն ուղղորդվում են ձայների մեծամասնությանը տիրապետողի ձայնով,
 - բ) համապատասխան գործունեություններն ուղղորդող ղեկավար մարմնի անդամների մեծամասնությունը նշանակվում է ձայների մեծամասնությանը տիրապետողի ձայնով:

Ձայների մեծամասնություն՝ առանց իշխանության

- Բ36. Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն ունենալու համար նրա ձայների կեսից ավելին տիրապետող ներդրողի ձայնի իրավունքը պետք է լինի իրական, համաձայն Բ22-Բ25 պարագրաֆների, և պետք է ներդրողին տա ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները, ինչը հաճախ իրականացվում է գործառնական ու ֆինանսական քաղաքականությունների սահմանման միջոցով: Եթե մեկ այլ կազմակերպություն տիրապետում է գործող իրավունքների, որոնք նրան տալիս են համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու իրավունք, և այդ կազմակերպությունը ներդրողի գործակալը չէ, ապա ներդրողն իշխանություն չի իրագործում ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:
- Բ37. Ներդրողն իշխանություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, նույնիսկ երբ ներդրողը տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների մեծամասնությանը, եթե ձայնի այդ իրավունքներն իրական չեն: Օրինակ, ներդրողը, որը տիրապետում է ձայնի իրավունքի կեսից ավելին ներդրման օբյեկտում, չի կարող իշխանություն ունենալ, եթե համապատասխան գործունեությունները ենթակա են ուղղորդման կառավարության, դատարանի, կառավարչի, գույքը տնօրինողի, լուծարողի կամ կարգավորողի կողմից:

Իշխանություն՝ առանց ձայների մեծամասնություն ունենալու

Բ38. Ներդրողը կարող է իշխանություն ունենալ, նույնիսկ եթե նրա ձայները ներդրման օբյեկտում մեծամասնություն չեն կազմում: Ներդրողը կարող է իշխանություն ունենալ մեծամասնություն չկազմող ձայներով ներդրման օբյեկտում, օրինակ, ստորև բերվածի միջոցով՝

- ա) պայմանագրային պայմանավորվածություն՝ ներդրողի և ձայնի իրավունքի այլ տիրապետողների միջև (տե՛ս պարագրաֆ Բ39).
- բ) այլ պայմանագրային պայմանավորվածություններից առաջացող իրավունքներ (տե՛ս պարագրաֆ Բ40).
- գ) ներդրողի ձայները (տե՛ս Բ41-Բ45 պարագրաֆները).
- դ) պոտենցիալ ձայներ (տե՛ս Բ47-Բ50 պարագրաֆները). կամ
- ե) (ա) - (դ) կետերի համակցությունը:

Պայմանագրային պայմանավորվածություն ձայնի իրավունքի այլ տիրապետողների հետ

Բ39. Ներդրողի և ձայնի իրավունքի այլ տիրապետողների միջև պայմանագրային պայմանավորվածությունը կարող է ներդրողին իրավունք տալ գործադրելու ձայնի իրավունքներ, որոնք բավարար կլինեն նրան իշխանություն ապահովելու համար, նույնիսկ եթե ներդրողը չունի ձայնի իրավունքներ, որոնք բավարար կլինեն նրան իշխանություն ապահովելու համար առանց այդպիսի պայմանագրային համաձայնության: Սակայն պայմանագրային համաձայնությունը կարող է երաշխավորել, որ ներդրողը կարող է քվեարկության հարցում ուղղորդել ձայնի իրավունքի՝ բավարար քանակի այլ տիրապետողների, որպեսզի ներդրողին հնարավորություն տա որոշումներ ընդունելու համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ:

Այլ պայմանագրային պայմանավորվածություններից առաջացող իրավունքներ

Բ40. Որոշումների ընդունման այլ իրավունքները, ձայնի իրավունքների զուգակցությամբ, կարող են ներդրողին տալ համապատասխան գործունեությունների ուղղորդման ընթացիկ կարողություն: Օրինակ, պայմանագրային պայմանավորվածությունում նախատեսված իրավունքները՝ ձայնի իրավունքի զուգակցությամբ, կարող են բավարար լինել ներդրողին ընթացիկ կարողություն տալու համար՝ ուղղորդելու ներդրման օբյեկտի արտադրական գործընթացները կամ ուղղորդելու ներդրման օբյեկտի այլ գործառնական կամ ֆինանսական գործունեությունները, որոնք էականորեն ազդում են ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա: Սակայն այլ իրավունքների բացակայության պարագայում՝ ներդրման օբյեկտի տնտեսական առումով կախվածությունը ներդրողից (ինչպիսին է, օրինակ, մատակարարի հարաբերությունն իր հիմնական հաճախորդի հետ) չի հանգեցնում ներդրողի իշխանությանը ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:

Ներդրողի ձայնի իրավունքը

Բ41. Ներդրողը, որի ձայները մեծամասնություն չեն կազմում, ունի բավարար իրավունքներ իրեն իշխանություն տալու համար, երբ նա համապատասխան գործունեությունները միակողմանի ուղղորդելու գործնական կարողություն ունի:

Բ42. Իշխանություն տալու համար ներդրողի ձայնի իրավունքի բավարար լինելը գնահատելիս, ներդրողը հաշվի է առնում բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, ներառյալ՝

- ա) ներդրողի՝ ձայնի իրավունքի տիրապետման չափը՝ ձայնի իրավունքի այլ տիրապետողների տիրապետման չափի ու ապակենտրոնացման աստիճանի հարաբերությամբ, նշելով հետևյալը՝

- (i) որքան մեծ է ներդրողի ձայնի իրավունքը, այնքան ավելի մեծ է հավանականությունը, որ ներդրողն ունի գործող իրավունք, որն իրեն համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն է տալիս.
 - (ii) որքան մեծ է ներդրողի ձայնի իրավունքը՝ ձայնի իրավունքի այլ տիրապետողների համեմատությամբ, այնքան ավելի մեծ է հավանականությունը, որ ներդրողը գործող իրավունք ունի, որն իրեն համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն է տալիս.
 - (iii) որքան շատ կողմեր են պահանջվում, որոնք պետք է համագործակցեն՝ ներդրողի ձայնը չեզոքացնելու համար, այնքան ավելի մեծ է հավանականությունը, որ ներդրողը գործող իրավունք ունի, որն իրեն համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն է տալիս,
- բ) պոտենցիալ ձայները, որոնց տիրապետում է ներդրողը, այլ ձայնի իրավունք ունեցողները կամ այլ կողմերը (տե՛ս F47-F50 պարագրաֆները).
- գ) պայմանագրային այլ պայմանավորվածություններից առաջացող իրավունքները (տե՛ս F40 պարագրաֆը). և
- դ) լրացուցիչ փաստերն ու հանգամանքները, որոնք ցուցանում են, որ ներդրողը որոշում ընդունելու անհրաժեշտության պահին ունի կամ չունի համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն, ներառյալ՝ ձայների բաշխման պատկերը բաժնետերերի նախորդ ժողովներին:

F43. Երբ համապատասխան գործունեությունների ուղղորդումը որոշվում է ձայների մեծամասնությամբ, և ներդրողի ձայնի իրավունքը զգալիորեն ավելի մեծ է, քան ձայնի իրավունքի որևէ այլ տիրապետողինը կամ տիրապետողների կազմակերպված խմբինը, իսկ բաժնետիրության այլ պորտֆելները ապակենտրոնացված են, ապա կարող է պարզ դառնալ, հաշվի առնելով միայն F42 պարագրաֆի (ա) - (գ) կետերում թվարկված գործոնները, որ ներդրողն իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 4</p> <p>Ներդրողը ձեռք է բերում ներդրման օբյեկտի ձայների 48 տոկոսը: Ձայնի իրավունքի մնացած մասը պատկանում է հազարավոր բաժնետերերի, որոնցից և ոչ մեկը չունի ձայնի իրավունքի 1 տոկոսը գերազանցող իրավունք: Ոչ մի բաժնետեր մյուսների հետ խորհրդակցելու կամ միասնական որոշում ընդունելու պայմանավորվածություն չունի: Ձայնի իրավունքի ձեռք բերվող համամասնությունը գնահատելիս՝ հիմնվելով մյուս բաժնեմասնակցությունների համեմատական մեծության վրա, ներդրողը որոշում է, որ 48 տոկոսի մասնակցությունը բավարար կլինի այն վերահսկելու համար: Այդ դեպքում, հիմնվելով իր մասնակցության բացարձակ մեծության և մյուս բաժնեմասնակցությունների համեմատական մեծության վրա, ներդրողը եզրակացնում է, որ նա ունի ձայնի իրավունք տվող բավարար չափով գերիշխող մասնակցություն՝ իշխանության չափանիշին համապատասխանելու համար, առանց իշխանության որևէ այլ ապացույց հաշվի առնելու անհրաժեշտության:</p> <p>Օրինակ 5</p> <p>Ներդրող Ա-ն տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 40 տոկոսին, իսկ 12 այլ ներդրողներ՝ յուրաքանչյուրը ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 5 տոկոսին: Համաձայն բաժնետերերի միջև համաձայնության, ներդրող Ա-ին իրավունք է տրվում նշանակել, ազատել</p>

Կիրառման օրինակներ
<p>համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու համար պատասխանատու կառավարող մարմնի անդամներին և սահմանել նրանց վարձատրության չափը: Այդ համաձայնության մեջ փոփոխություն մտցնելու համար անհրաժեշտ է բաժնետերերի երկու երրորդը կազմող մեծամասնության ձայների առկայությունը: Այդ դեպքում ներդրող Ա-ն եզրակացնում է, որ միայն իր մասնակցության բացարձակ մեծությունը և մյուս բաժնեմասնակցությունների համեմատական մեծությունը վճռող չեն կարող լինել որոշելու համար, թե արդյո՞ք ներդրողի իրավունքները բավարար են՝ նրան իշխանություն տալու համար: Այնուամենայնիվ, ներդրող Ա-ն որոշում է, որ համապատասխան գործունեությունները ուղղորդելու համար պատասխանատու կառավարող մարմնի անդամներին նշանակելու, ազատելու և նրանց փոխհատուցման չափը սահմանելու իր պայմանագրային իրավունքը բավարար է եզրակացնելու համար, որ նա իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ: Այն փաստը, որ ներդրող Ա-ն կարող է չգործադրել այդ իրավունքը, կամ նրա կողմից ղեկավարության անդամներին նշանակելու, ազատելու և նրանց փոխհատուցման չափը սահմանելու իր իրավունքը գործադրելու հավանականությունը չպետք է հաշվի առնվի ներդրող Ա-ի իշխանություն ունենալը գնահատելիս:</p>

Բ44. Այլ իրավիճակներում, միայն Բ42 պարագրաֆի (ա) - (գ) կետերում նշված գործոնները հաշվի առնելուց հետո կարող է պարզ դառնալ, որ ներդրողն իշխանություն չունի:

Կիրառման օրինակ
<p>Օրինակ 6</p> <p>Ներդրող Ա-ն տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների 45 տոկոսին: Երկու այլ ներդրողներից յուրաքանչյուրը տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 26 տոկոսին: Ձայնի իրավունքի մնացած մասին տիրապետում են երեք այլ բաժնետերեր, որոնցից յուրաքանչյուրի ձայնի իրավունքը կազմում է 1 տոկոս: Չկան որոշումների ընդունման վրա ներազդող որևէ այլ պայմանավորվածություններ: Այս դեպքում, վերլուծելով ներդրող Ա-ի ձայնի իրավունք տվող մասնակցության մեծությունը և դրա հարաբերակցությունը մյուս բաժնեմասնակցությունների մեծության նկատմամբ, հնարավոր կլինի եզրակացնել, որ ներդրող Ա-ն իշխանություն չունի: Միայն մյուս երկու ներդրողները համագործակցության կարիք կունենան, որպեսզի կարողանան գրկել ներդրող Ա-ին ներդրման օբյեկտի համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու հնարավորությունից:</p>

Բ45. Սակայն Բ42 պարագրաֆի (ա) - (գ) կետերում թվարկված գործոններն ինքնին չեն կարող վճռորոշ լինել: Եթե այդ գործոնները հաշվի առնելուց հետո ներդրողը վստահ չէ, թե արդյոք ինքը իշխանություն ունի, ապա նա պետք է ուսումնասիրի լրացուցիչ փաստեր ու հանգամանքներ, ինչպես օրինակ այն, թե արդյոք այլ բաժնետերերը իրենց բնույթով պասիվ են, ինչպես դա երևում է բաժնետերերի նախորդ ժողովների քվեարկության արդյունքներից: Սա ներառում է Բ18 պարագրաֆում նկարագրած գործոնների գնահատումը և Բ19 ու Բ20 պարագրաֆների ցուցանիշները: Որքան քիչ են ներդրողի ձայնի իրավունքները, և որքան քիչ են այն կողմերը, որոնք համագործակցության կարիք ունեն՝ ներդրողին իր իրավունքից գրկելու համար, այնքան ավելի մեծ է լինելու վստահությունը լրացուցիչ փաստերի ու հանգամանքների նկատմամբ՝ գնահատելու համար, թե արդյոք ներդրողի իրավունքները բավարար են, որ նրան իշխանություն տան: Երբ Բ18 ու Բ20 պարագրաֆների փաստերն ու հանգամանքները

ուսումնասիրվում են ներդրողի իրավունքների հետ միասին, ապա իշխանության ապացույցին F18 պարագրաֆում պետք է տրվի ավելի մեծ կշիռ, քան իշխանության ցուցանիշներին՝ F19 ու F20 պարագրաֆներում:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 7</p> <p>Ներդրողը տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների 45 տոկոսին: Տասնմեկ այլ բաժնետերերից յուրաքանչյուրը տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 5 տոկոսին: Բաժնետերերից և ոչ մեկը չունի մյուսների հետ խորհրդակցելու կամ միասնական որոշում ընդունելու պայմանագրային պայմանավորվածություն, չունի ձայնի իրավունքի 1 տոկոսը գերազանցող իրավունք: Այս դեպքում ներդրողի մասնակցության բացարձակ մեծությունը և մյուս բաժնեմասնակցությունների համեմատական մեծությունը ինքնին վճռորոշ չեն կարող լինել որոշելու համար, թե արդյոք ներդրողի իրավունքները բավարար են՝ նրան ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն տալու համար: Պետք է հաշվի առնվեն լրացուցիչ փաստեր ու հանգամանքներ, որոնք կարող են ապացույց տրամադրել ներդրողի՝ իշխանություն ունենալու կամ չունենալու մասին:</p> <p>Օրինակ 8</p> <p>Ներդրողը տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 35 տոկոսին: Երեք այլ բաժնետերերից յուրաքանչյուրը տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 5 տոկոսին: Ձայնի իրավունքի մնացած մասը պատկանում է բազմաթիվ այլ բաժնետերերի, որոնցից և ոչ մեկը չունի ձայնի իրավունքի 1 տոկոսը գերազանցող իրավունք: Ոչ մի բաժնետեր մյուսների հետ խորհրդակցելու կամ միասնական որոշում ընդունելու համաձայնություն չունի: Ներդրման օբյեկտի համապատասխան գործունեությունների մասին որոշումները ձայների մեծամասնությամբ հաստատում են պահանջում բաժնետերերի համապատասխան ժողովների ժամանակ. բաժնետերերի վերջին համապատասխան ժողովներին տրվել է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 75 տոկոսը: Այդ դեպքում վերջին համապատասխան ժողովներին այլ բաժնետերերի ակտիվ մասնակցությունը ցուցանում է, որ ներդրողը չունի գործնական կարողություն՝ միակողմանի ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները, անկախ նրանից, թե արդյոք ներդրողն ուղղորդել է համապատասխան գործունեությունները, քանի որ բավարար քանակի այլ բաժնետերեր քվեարկել են նույն ձևով, ինչպես և ներդրողը:</p>

F46. Եթե F42 պարագրաֆի (ա) - (դ) կետերում թվարկված գործոնները հաշվի առնելուց հետո պարզ չի դառնում, թե արդյոք ներդրողն իշխանություն ունի, ապա ներդրողը հսկողություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:

Պոտենցիալ ձայները

F47. Հսկողությունը գնահատելիս ներդրողը հաշվի է առնում իր ձայները, ինչպես նաև մյուս կողմերի ձայնի պոտենցիալ իրավունքները՝ որոշելու համար, թե արդյոք նա իշխանություն ունի: Ձայնի հնարավոր իրավունքը ներդրման օբյեկտում ձայների ձեռքբերման իրավունքն է, ինչպիսին է, օրինակ, փոխարկելի գործիքներից կամ օպցիոններից առաջացող իրավունքը՝ ներառյալ ֆորվարդային պայմանագրերը: Ձայնի այդպիսի հնարավոր իրավունքները հաշվի են առնվում միայն այն դեպքում, երբ իրավունքներն իրական են (տե՛ս F22-F25 պարագրաֆները):

F48. Երբ հաշվի են առնվում պոտենցիալ ձայները, ներդրողը պետք է հաշվի առնի գործիքի նպատակն ու կառուցվածքը, ինչպես նաև ներդրման օբյեկտում ցանկացած այլ մասնակցության նպատակն ու

կառուցվածքը: Սա ներառում է գործիքի տարբեր ժամկետների ու պայմանների գնահատումը, ինչպես նաև այդ ժամկետներին ու պայմաններին համաձայնելու համար ներդրողի ակնհայտ ակնկալիքները, դրդապատճառներն ու նկատառումները:

- Բ49. Եթե ներդրողն ունի նաև ներդրման օբյեկտի գործունեություններին վերաբերող ձայնի կամ որոշումներ ընդունելու այլ իրավունքներ, ապա ներդրողը պետք է գնահատի, թե արդյոք այդ իրավունքները, պոտենցիալ ձայների հետ միասին, նրան տալիս են իշխանություն:
- Բ50. Իրական պոտենցիալ ձայները, առանձին կամ այլ իրավունքների համակցությամբ, կարող են ներդրողին ընթացիկ կարողություն տալ՝ ուղղորդելու համապատասխան գործունեությունները: Օրինակ, սա կարող է լինել այն դեպքը, երբ ներդրողը տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների 40 տոկոսին և, համաձայն Բ23 պարագրաֆի, ունի իրական իրավունքներ, որոնք առաջանում են լրացուցիչ 20 տոկոս ձայնի իրավունք ձեռք բերելու օպցիոններից:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 9</p> <p>Ներդրող Ա-ն տիրապետում է ներդրման օբյեկտում ձայների 40 տոկոսին: Ներդրող Բ-ն տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 30 տոկոսին, ինչպես նաև ունի ներդրող Ա-ի ձայնի իրավունքի կեսի ձեռք բերման օպցիոն: Օպցիոնը գործադրելի է հաջորդող երկու տարիների ընթացքում հաստատուն գնով, ինչը մեծապես ձեռնտու չէ (և ակնկալվում է այդպիսին մնալ այդ երկու տարվա ժամանակահատվածում): Ներդրող Ա-ն գործադրում է իր ձայնի իրավունքը և ակտիվորեն ուղղորդում է ներդրման օբյեկտի համապատասխան գործունեությունները: Այդպիսի դեպքում հավանական է, որ ներդրող Ա-ն բավարարի իշխանության չափանիշին, քանի որ նա ունի համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն: Թեև ներդրող Բ-ն ունի ձայնի լրացուցիչ իրավունքի գնման օպցիոններ, որոնք գործադրելի են տվյալ պահին (այսինքն՝ գործադրելու դեպքում դրանք կապահովեն ներդրման օբյեկտում ձայների մեծամասնություն), այդ օպցիոններին վերաբերող ժամկետներն ու պայմաններն այնպիսին են, որ դրանք իրական չեն համարվում:</p> <p>Օրինակ 10</p> <p>Ներդրող Ա-ն և երկու այլ ներդրողներից յուրաքանչյուրը տիրապետում են ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի մեկ երրորդին: Ներդրման օբյեկտի տնտեսական գործունեությունը սերտորեն կապված է ներդրող Ա-ի գործունեության հետ: Բացի բաժնային գործիքներից, ներդրող Ա-ն ունի նաև պարտքային գործիքներ, որոնք ցանկացած պահի և սահմանված գնով փոխարկելի են ներդրման օբյեկտի սովորական բաժնետոմսերի, ինչը ձեռնտու չէ (սակայն չպատճառելով շատ մեծ վնաս): Պարտքային գործիքի փոխարկման դեպքում ներդրող Ա-ն կունենա ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքի 60 տոկոսը: Ներդրող Ա-ն օգուտ կքաղի սիներգիաների իրականացումից, եթե պարտքային գործիքները փոխարկվեն ներդրման օբյեկտի սովորական բաժնետոմսերի: Ներդրող Ա-ն իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, քանի որ նա տիրապետում է ներդրման օբյեկտի ձայնի իրավունքին՝ իրական պոտենցիալ ձայների հետ միասին, որոնք նրան տալիս են համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն:</p>

Իշխանություն, երբ ձայնի կամ նմանատիպ իրավունքներն էականորեն չեն ազդում ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա

- Բ51. Ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը գնահատելիս (տե՛ս Բ5-Բ8 պարագրաֆները) ներդրողը պետք է հաշվի առնի մասնակցության և որոշումների ընդունման հարցերը ներդրման օբյեկտի

ստեղծման փուլում, որպես դրա կառուցվածքի մի մաս, և գնահատի, թե արդյոք գործարքի պայմաններն ու մասնակցության բնորոշ հատկանիշները ներդրողին տալիս են բավարար իրավունքներ իշխանության համար: Ներդրման օբյեկտի կառուցվածքում ներգրավվածությունն ինքնին բավարար չէ ներդրողին հսկողության հնարավորություն տալու համար: Սակայն կառուցվածքում ներգրավվածությունը կարող է վկայել, որ ներդրողը հնարավորություն ունի ձեռք բերելու իրավունքներ, որոնք բավարար են ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն ունենալու համար:

Բ52. Ի լրումն, ներդրողը պետք է հաշվի առնի այնպիսի պայմանագրային պայմանավորվածություններ, ինչպիսիք են գնման իրավունքը, վաճառքի իրավունքը և լուծարման իրավունքը, որոնք սահմանվել են ներդրման օբյեկտի ստեղծման ժամանակ: Եթե այդպիսի պայմանագրային պայմանավորվածությունները ներառում են գործունեություններ, որոնք սերտորեն կապված են ներդրման օբյեկտի հետ, ապա այդ գործունեությունները, ըստ էության, ներդրման օբյեկտի բոլոր գործունեությունների անբաժան մասն են, նույնիսկ եթե դրանք կարող են տեղի ունենալ ներդրման օբյեկտի իրավական սահմաններից դուրս: Հետևաբար, ներդրման օբյեկտի հետ սերտորեն կապված պայմանագրային պայմանավորվածություններում ներառված՝ որոշումների ընդունման բացահայտ կամ ենթադրվող իրավունքները պետք է հաշվի առնվեն որպես համապատասխան գործունեություններ, երբ որոշվում է ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանության հարցը:

Բ53. Որոշ ներդրողների համար համապատասխան գործունեությունները տեղի են ունենում միայն այն ժամանակ, երբ ստեղծվում են առանձին իրավիճակներ կամ տեղի են ունենում առանձին իրադարձություններ: Ներդրման օբյեկտի կառուցվածքը կարող է լինել այնպիսին, որ նրա գործունեությունների ուղղորդումը և նրա հատույցները նախորոշված են, եթե միայն չառաջանան այդպիսի իրավիճակներ կամ տեղի չունենան այդպիսի իրադարձություններ: Այդ դեպքում, միայն ներդրման օբյեկտի գործունեությունների վերաբերյալ որոշումները, երբ այդպիսի իրավիճակները կամ իրադարձությունները տեղի են ունենում, կարող են էականորեն ազդել նրա հատույցների վրա և, հետևաբար, համարվել համապատասխան գործունեություններ: Այդպիսի իրավիճակների կամ իրադարձությունների անհրաժեշտությունը չունի այն ներդրողը, որն ունի իշխանություն ունենալու համար այդ որոշումներն ընդունելու կարողություն: Այն փաստը, որ որոշումների ընդունման իրավունքը պայմանավորված է ստեղծվող իրավիճակով կամ տեղի ունեցող իրադարձությամբ, ինքնին այդ իրավունքները չի դարձնում պաշտպանական:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 11</p> <p>Ներդրման օբյեկտի միակ տնտեսական գործունեությունը, ըստ հիմնադիր փաստաթղթերի, դեբիտորական պարտքերի գնումն է և դրանց առօրյա սպասարկումը իր ներդրողների համար: Առօրյա սպասարկումը ներառում է մայր գումարի և տոկոսների վճարումների հավաքագրումը և փոխանցումը, երբ դրանց վճարման ժամկետը լրանում է: Դեբիտորական պարտքի չվճարման դեպքում ներդրման օբյեկտն անմիջապես վաճառում է դեբիտորական պարտավորությունը ներդրողին, ինչպես դա առանձին համաձայնեցվել է վաճառքի պայմանագրով, որը կնքվել է ներդրողի և ներդրման օբյեկտի միջև: Միակ համապատասխան գործունեությունները դեբիտորական պարտավորությունների կառավարումն է՝ դրանց չվճարման դեպքում, քանի որ դա միակ գործունեությունն է, որը կարող է էականորեն ազդել ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա: Դեբիտորական պարտավորությունների կառավարումը մինչև դրանց չվճարումը համապատասխան գործունեություն չի համարվում, քանի որ այն էական որոշումներ չի պահանջում, որոնք կարող են էականորեն ազդել ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա: Մինչև չվճարումը կատարված գործողությունները նախորոշված են և կայանում են վճարման ենթակա դրամական հոսքերի</p>

Կիրառման օրինակներ

հավաքագրման և ներդրողներին դրանց փոխանցման մեջ: Հետևաբար, ներդրողի՝ ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա էականորեն ազդող համընդհանուր գործունեությունը գնահատելիս, պետք է հաշվի առնվի միայն պարտավորությունների չկատարման դեպքում ներդրողի կողմից ակտիվների կառավարման իրավունքը: Այս օրինակում ներդրման օբյեկտի կառուցվածքը երաշխավորում է ներդրողի մոտ հատույցների վրա էականորեն ազդող գործունեությունների վերաբերյալ որոշումների ընդունման իրավունքի առկայությունը ճիշտ այն միակ պահին, երբ պահանջվում է որոշումների ընդունման այդպիսի իրավունք: Վաճառքի պայմանագրի պայմաններն ընդհանուր գործարքի և ներդրման օբյեկտի հիմնադրման անբաժանելի մասն են: Հետևաբար, վաճառքի պայմանագրի պայմանները, ներդրման օբյեկտի հիմնադիր փաստաթղթերի հետ մեկտեղ, բերում են այն եզրակացության, որ ներդրողն իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, նույնիսկ երբ ներդրողը ստանձնում է դեբիտորական պարտքերի սեփականությունը միայն պարտավորությունների չկատարման պարագայում և իրականացնում է չվճարված դեբիտորական պարտավորությունների կառավարումը ներդրման օբյեկտի իրավական սահմաններից դուրս:

Օրինակ 12

Ներդրման օբյեկտի միակ ակտիվները դեբիտորական պարտավորություններն են: Ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը հաշվի առնելու ժամանակ որոշվում է, որ միակ համապատասխան գործունեությունը դեբիտորական պարտավորությունների կառավարումն է՝ դրանց չվճարման դեպքում: Ժամկետանց դեբիտորական պարտքերի կառավարման կարողություն ունեցող կողմը իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ անկախ նրանից, թե արդյոք վարկառուներից որևէ մեկն է պարտավորությունները չկատարողը:

Բ54. Ներդրողը կարող է ունենալ ակնհայտ կամ ենթադրական հանձնառություն՝ համոզվելու, որ ներդրման օբյեկտը շարունակում է գործունեությունն ըստ նախատեսվածի: Այդպիսի հանձնառությունը կարող է մեծացնել ներդրողի ենթարկվածությունը հատույցների փոփոխականության ռիսկին և, հետևաբար, խթանել ներդրողի՝ իշխանություն ապահովելու համար բավարար իրավունքներ ձեռք բերելու ցանկությունը: Այսպիսով, հանձնառությունը՝ համոզվելու, որ ներդրման օբյեկտը շարունակում է գործունեությունն ըստ նախատեսվածի, կարող է ներդրողի՝ իշխանություն ունենալու ցուցանիշ հանդիսանալ, սակայն այն ինքնին ներդրողին իշխանություն չի տալիս և չի խոչընդոտում, որ մեկ այլ կողմ իշխանություն ունենա:

Ներդրման օբյեկտից փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն

Բ55. Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ներդրողի կողմից ունեցած հսկողության առկայությունը գնահատելիս ներդրողը որոշում է, արդյոք ինքն ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն, որոնք արդյունք են ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության:

Բ56. Փոփոխական հատույցներն այն հատույցներն են, որոնք հաստատուն չեն և կարող են փոփոխվել՝ կախված ներդրման օբյեկտի գործունեության արդյունքներից: Փոփոխական հատույցները կարող են լինել միայն դրական, միայն բացասական կամ դրական և բացասական (տե՛ս 15-րդ պարագրաֆը): Ներդրողը գնահատում է, թե արդյոք ներդրման օբյեկտից հատույցները փոփոխական են, և թե ինչ աստիճանի է դրանց փոփոխականությունը՝ հիմք ընդունելով համաձայնության էությունը և անտեսելով հատույցների իրավական տեսակը: Օրինակ, ներդրողը կարող է ունենալ պարտատոմս՝ հաստատուն տոկոսի վճարմամբ: Հաստատուն տոկոսավճարները սույն ՖՀՄՍ-ի նպատակներով, փոփոխական հատույց են, քանի որ դրանք ենթակա են պարտավորությունների չկատարման ռիսկի և ներդրողին

ենթարկում են պարտատոմսը թողարկողի պարտքային ռիսկի: Փոփոխականության աստիճանը (այսինքն՝ որքանով է փոփոխական այդ հատույցը) կախված է պարտատոմսի պարտքային ռիսկից: Նմանապես, ներդրման օբյեկտի ակտիվների կառավարման հետ կապված գործունեության արդյունքների համար հաստատուն վճարները փոփոխական հատույց են, քանի որ դրանք ներդրողին ենթարկում են ներդրման օբյեկտի՝ պարտավորությունների չկատարման ռիսկի: Փոփոխականության աստիճանը կախված է ներդրման օբյեկտի՝ վճարը կատարելու համար բավարար եկամուտ ստեղծելու կարողությունից:

Բ57. Հատույցի օրինակները ներառում են՝

- ա) շահաբաժինները, ներդրման օբյեկտից ստացվող տնտեսական օգուտների այլ բաշխումները (օրինակ, ներդրման օբյեկտի կողմից թողարկվող պարտքային արժեթղթերից տոկոսները) և այդ ներդրման օբյեկտում ներդրողի կատարած ներդրման արժեքի փոփոխությունները.
- բ) ներդրման օբյեկտի ակտիվների ու պարտավորությունների սպասարկման համար վարձատրությունը, պարտքային օժանդակության կամ լիկվիդայնության ապահովման համար վճարը կամ վնասներ կրելու ռիսկը, ներդրման օբյեկտի լիկվիդացման դեպքում՝ նրա ակտիվներում ու պարտավորություններում մասնակցության մնացորդային բաժինները, հարկային արտոնությունները և ներդրողի համար ապագա լիկվիդայնության մատչելիությունը՝ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում.
- գ) հատույցները, որոնք այլ բաժնեմասնակցություն ունեցողներին հասանելի չեն: Օրինակ, ներդրողը կարող էր օգտագործել իր ակտիվները՝ զուգակցելով դրանք ներդրման օբյեկտի ակտիվների հետ, ինչպես օրինակ, ծավալների մեծացումից տնտեսման, ծախսումների կրճատման, սակավ ապրանքի մատակարարի որոնման, արտոնագրված գիտելիքների մատչելիության ապահովման կամ որոշակի գործողությունների կամ ակտիվների սահմանափակման նպատակով համախմբել գործառնական գործառույթները, որպեսզի ավելացնի իր այլ ակտիվների արժեքը:

Կապը իշխանության և հատույցների միջև

Պատվիրակված իշխանություն

Բ58. Երբ որոշում ընդունելու իրավունք ունեցող ներդրողը (որոշում ընդունողը) գնահատում է իր կողմից ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողության առկայությունը, ապա նա պետք է պարզի, թե արդյոք նա պրինցիպալ է, թե գործակալ: Ներդրողը պետք է նաև որոշի, թե արդյոք կա որոշում ընդունելու իրավունք ունեցող որևէ այլ կազմակերպություն, որը գործում է որպես գործակալ՝ ներդրողի համար: Գործակալն այն կողմն է, որը նախ և առաջ ներգրավվում է մյուս կողմի կամ կողմերի (պրինցիպալ(ներ)ի) անունից և նրանց օգտին գործելու համար և, հետևաբար, հսկողություն չունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, երբ վերջինս գործադրում է որոշում ընդունելու իր իրավունքը (տե՛ս 17-րդ և 18-րդ պարագրաֆները): Այսպիսով, երբեմն պրինցիպալի իշխանություն կարող է ունենալ և գործադրել գործակալը, սակայն միայն պրինցիպալի անունից: Որոշում ընդունողը գործակալը չէ այն պարզ հիմունքով, որ նրա ընդունած որոշումներից կարող են օգուտ քաղել մյուս կողմերը:

Բ59. Ներդրողը որոշակի խնդիրների կամ ամբողջ համապատասխան գործունեությունների վերաբերյալ որոշում ընդունելու իր իրավունքը կարող է հանձնարարել գործակալին: Ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր հսկողության առկայությունը գնահատելիս՝ ներդրողը պետք է իր գործակալին պատվիրակած որոշում ընդունելու իրավունքը դիտի որպես ուղղակիորեն ներդրողին պատկանող իրավունք: Մեկից ավելի պրինցիպալների դեպքում պրինցիպալներից յուրաքանչյուրը պետք է գնահատի, թե արդյոք նա իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ հաշվի առնելով Բ5-Բ54 պարագրաֆների

պահանջները: Բ60-Բ72 պարագրաֆները ուղեցույց են տրամադրում՝ որոշելու համար, թե արդյոք որոշում ընդունողը պրինցիպալ է, թե գործակալ:

Բ60. Որոշում ընդունողն իր գործակալ լինելը որոշելու համար պետք է հաշվի առնի իր, կառավարվող ներդրման օբյեկտի և այդ օբյեկտում ներգրավված այլ կողմերի միջև բոլոր փոխհարաբերությունները և, մասնավորապես, ստորև բերված բոլոր գործոնները՝

- ա) ներդրման օբյեկտի վերաբերյալ որոշում ընդունելու իր իրավունքի շրջանակները (Բ62 և Բ63 պարագրաֆները).
- բ) այլ կողմերի իրավունքները (Բ64 - Բ67 պարագրաֆները).
- գ) ըստ վարձատրության համաձայնագրի (համաձայնագրերի) իրեն հասանելի փոխհատուցումը (Բ68 - Բ70 պարագրաֆները).
- դ) որոշում ընդունողի ենթարկվածությունը ռիսկի՝ ներդրման օբյեկտում իր այլ բաժնեմասնակցություններից ստացվող հատույցների փոփոխականության արդյունքում (Բ71 և Բ72 պարագրաֆները).

Հաշվի առնելով առանձին փաստերն ու հանգամանքները՝ յուրաքանչյուր գործոնի համար պետք է կիրառվեն տարբեր կշիռներ:

Բ61. Որոշում ընդունողի՝ գործակալ լինելու որոշումը պահանջում է Բ60 պարագրաֆում թվարկված բոլոր գործոնների գնահատում, եթե միայն չկա այնպիսի մի կողմ, որը որոշում ընդունողին զրկելու իրական իրավունքներ ունի (զրկելու իրավունքներ) և կարող է նրան հեռացնել առանց պատճառաբանության (տե՛ս Բ65 պարագրաֆը):

Որոշում ընդունելու իրավունքի շրջանակները

Բ62. Որոշում ընդունողի որոշում ընդունելու իրավունքի շրջանակները գնահատվում են՝ հաշվի առնելով հետևյալը՝

- ա) գործողությունները, որոնք թույլատրվում են որոշում ընդունելու համաձայնագր(եր)ով և սահմանվում օրենքով. և
- բ) որոշում ընդունողի հայեցողությունը՝ այդ գործողությունների վերաբերյալ որոշում ընդունելիս:

Բ63. Որոշում ընդունողը պետք է հաշվի առնի ներդրման օբյեկտի նպատակն ու կառուցվածքը, ռիսկերը, որոնց նա ըստ նախատեսվածի ենթակա է, ռիսկերը, որոնք նա ըստ նախատեսվածի պետք է փոխանցի ներգրավված կողմերին, և ներդրման օբյեկտի կազմավորման գործընթացում որոշում ընդունողի ներգրավվածության աստիճանը: Օրինակ, եթե որոշում ընդունողի ներգրավվածությունը ներդրման օբյեկտի կազմավորման գործընթացում էական է (ներառյալ որոշում ընդունելու իրավունքի շրջանակների սահմանումը), ապա այդպիսի ներգրավվածությունը կարող է վկայել այն մասին, որ որոշում ընդունողն ունեցել է հնարավորություն և դրդապատճառներ՝ ձեռք բերելու իրավունքներ, որոնք որոշում ընդունողին համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու կարողություն են տալիս:

Այլ կողմերի իրավունքները

Բ64. Այլ կողմերի իրական իրավունքները կարող են ազդեցություն ունենալ որոշում ընդունողի՝ ներդրման օբյեկտի համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու կարողության վրա: Զրկելու կամ այլ իրական իրավունքների առկայությունը կարող է վկայել այն մասին, որ որոշում ընդունողը գործակալ է:

Բ65. Եթե որևէ մի կողմ ունի զրկելու իրական իրավունք և կարող է առանց պատճառաբանության զրկել որոշում ընդունողին, ապա այսպիսի իրադրությունն արդեն բավարար է եզրակացնելու համար, որ որոշում ընդունողը գործակալ է: Եթե այդպիսի իրավունքներ ունեն մեկից ավելի կողմեր (և ոչ մի կողմ չի կարող հեռացնել որոշում ընդունողին առանց մյուս կողմերի համաձայնության), ապա այդպիսի

իրավունքներն ինքնին վճռորոշ չեն՝ որոշելու համար, որ որոշում ընդունողը գործում է գլխավորապես մյուսների անունից և նրանց շահերից ելնելով: Ավելին, որքան ավելի շատ կողմերի միասնական գործողությունն է պահանջվում՝ որոշում ընդունողին հեռացնելու իրավունքը գործադրելու համար, և որքան մեծ են որոշում ընդունողի այլ տնտեսական շահերի ծավալները և դրանց փոփոխականության աստիճանը (այսինքն՝ վարձատրությունը և այլ բաժնեմասնակցությունները), այնքան փոքր է այս գործոնի կշիռը:

- Բ66. Որոշում ընդունողի գործակալ լինելը գնահատելիս՝ այլ կողմերի իրական իրավունքները, որոնք սահմանափակում են որոշում ընդունողի հայեցողությունը, պետք է հաշվի առնվեն նույն կերպ, ինչպես և զրկելու իրավունքները: Օրինակ, որոշում ընդունողը, որից պահանջվում է ձեռք բերել այլ փոքրաքանակ կողմերի համաձայնությունն իր գործողությունների համար, սովորաբար հանդիսանում է գործակալ: (Տե՛ս Բ22-Բ25 պարագրաֆները, որպես իրավունքների և դրանց իրական լինելու վերաբերյալ լրացուցիչ ուղեցույց:)
- Բ67. Այլ կողմերի իրավունքների հաշվի առնելը պետք է ներառի ներդրման օբյեկտի տնօրենների խորհրդի (կամ այլ ղեկավար մարմնի) կողմից գործադրելի ցանկացած իրավունքների գնահատումը և դրանց ազդեցությունը որոշում ընդունելու իրավունքի վրա (տե՛ս Բ23(բ) պարագրաֆը):

Վարձատրության

- Բ68. Որքան մեծ է որոշում ընդունողի վարձատրության չափը և դրա փոփոխականության աստիճանը՝ ներդրման օբյեկտի գործունեությունից ակնկալվող հատույցների համեմատությամբ, այնքան մեծ է հավանականությունը, որ որոշում ընդունողը պրինցիպալ է:
- Բ69. Իր պրինցիպալ կամ գործակալ լինելը որոշելիս՝ որոշում ընդունողը պետք է նաև հաշվի առնի հետևյալ հանգամանքների առկայությունը՝
- ա) որոշում ընդունողի վարձատրությունը մատուցվող ծառայություններին համապատասխան է,
 - բ) վարձատրության համաձայնագիրը ներառում է միայն այն ժամկետները, պայմաններն ու գումարները, որոնք սովորաբար լինում են նմանատիպ ծառայությունների վերաբերյալ պայմանավորվածություններում, իսկ որակավորման անհրաժեշտ մակարդակը սահմանվում է ընդունելի առևտրային պայմանների հիման վրա՝ անմիջական բանակցության միջոցով:
- Բ70. Որոշում ընդունողը չի կարող գործակալ լինել, եթե միայն առկա չեն Բ69 պարագրաֆի (ա) և (բ) կետերի պայմանները: Սակայն այդ պայմանների առկայությունն ինքնին բավարար չէ եզրակացնելու համար, որ որոշում ընդունողը գործակալ է:

Այլ մասնակցություններից հատույցների փոփոխականության ռիսկը

- Բ71. Որոշում ընդունողը, որն ունի այլ բաժնեմասնակցություններ ներդրման օբյեկտում (օրինակ, ունի ներդրումներ ներդրման օբյեկտում կամ տրամադրում է երաշխիքներ՝ վերջինիս գործունեության արդյունքների վերաբերյալ), իր գործակալ լինելը գնահատելիս պետք է հաշվի առնի այդ մասնակցություններից հատույցների փոփոխականության հետ կապված ռիսկերը: Ներդրման օբյեկտում այլ բաժնեմասնակցություններ ունենալը վկայում է այն մասին, որ որոշում ընդունողը կարող է պրինցիպալ լինել:
- Բ72. Ներդրման օբյեկտում այլ բաժնեմասնակցություններից հատույցների փոփոխականության ռիսկի իր ենթարկվածությունը գնահատելիս որոշում ընդունողը պետք է հաշվի առնի հետևյալը՝
- ա) որքան մեծ են նրա այլ տնտեսական շահերի ծավալները և դրանց հետ կապված փոփոխականության աստիճանը, երբ վարձատրությունը և այլ բաժնեմասնակցությունները հաշվի են առնվում միասին, այնքան մեծ է հավանականությունը, որ որոշում ընդունողը պրինցիպալ է,

բ) արդյո՞ք հատույցների փոփոխականության հետ կապված ռիսկերը տարբերվում են մյուս ներդրողների այդ ռիսկերից և, եթե այդպես է, արդյո՞ք դա ազդեցություն կունենա նրա գործողությունների վրա: Օրինակ, սա կարող է լինել այն դեպքում, երբ որոշում ընդունողը ներդրման օբյեկտում ունի ստորադասված բաժնեմասնակցություն կամ նրան տրամադրում է վարկի բարելավման այլ ձևեր:

Որոշում ընդունողը պետք է գնահատի իր ռիսկերը՝ կապված ներդրման օբյեկտից հատույցների ընդհանուր փոփոխականության հետ: Այդ գնահատումը կատարվում է գլխավորապես ներդրման օբյեկտի գործունեությունից ակնկալվող հատույցների հիման վրա, սակայն այն չպետք է անտեսի որոշում ընդունողի առավելագույն ենթարկվածությունը ռիսկի՝ կապված նրա այլ բաժնեմասնակցությունների միջոցով ներդրման օբյեկտից ստացվող հատույցների փոփոխականության հետ:

Կիրառման օրինակներ
<p>Օրինակ 13</p> <p>Որոշում ընդունողը (Ֆոնդի կառավարիչը) հիմնադրում, շուկայում գովազդում և կառավարում է արժեթղթերի շուկայում հրապարակայնորեն շրջանառվող, կարգավորված ֆոնդ՝ համաձայն ներդրման մանդատում հստակ սահմանված ցուցանիշների, ինչպես դա պահանջվում է տեղական օրենքներով ու կանոնակարգերով: Ֆոնդը ներկայացվում է ներդրողներին որպես ներդրում՝ հրապարակայնորեն շրջանառվող կազմակերպությունների բաժնային արժեթղթերի դիվերսիֆիկացված պորտֆելում: Առաջնորդվելով սահմանված ցուցանիշներով, ֆոնդի կառավարիչն իրավասու է ըստ հայեցողության ընտրելու այն ակտիվները, որոնցում ներդրում է անելու: Ֆոնդի կառավարիչը ֆոնդում կատարել է համամասնական ներդրումներ՝ 10 տոկոսի չափով և ստացել շուկայական վարձավճար իր ծառայությունների համար, որը կազմում է ֆոնդի ակտիվների զուտ արժեքի մեկ տոկոսը: Վարձավճարը համապատասխանում է մատուցված ծառայություններին: Ֆոնդի կառավարիչը պարտավորություններ չի կրում ֆոնդի՝ իր ներդրման 10 տոկոսը գերազանցող վնասների համար: Ֆոնդը պարտավոր չէ ստեղծել և չի ստեղծում տնօրենների անկախ խորհուրդ: Ներդրողները չունեն իրական իրավունքներ, որոնք կարող էին ազդել ֆոնդի կառավարչի որոշում ընդունելու իրավասության վրա, սակայն կարող են, ֆոնդի կողմից սահմանված որոշակի սահմաններում, շրջանառությունից հանել իրենց մասնակցության բաժինները:</p> <p>Ֆոնդի կառավարիչը, թեև գործում է ներդրման մանդատով սահմանված ցուցանիշների սահմաններում և կարգավորող մարմինների պահանջների համաձայն, ունի որոշում ընդունելու իրավունքներ, որոնք նրան ընթացիկ կարողություն են տալիս՝ ուղղորդելու ֆոնդի համապատասխան գործունեությունները. ներդրողները չունեն իրական իրավունքներ, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ ֆոնդի կառավարչի՝ որոշում ընդունելու իրավասության վրա: Ֆոնդի կառավարիչն իր ծառայությունների համար ստանում է շուկայական վարձավճար, որը համապատասխանում է մատուցված ծառայություններին և կատարել է նաև համամասնական ներդրումներ ֆոնդում: Վարձավճարը և ներդրումները ֆոնդի կառավարչին ենթարկում են ֆոնդի գործունեությունից հատույցների փոփոխականության ռիսկի, սակայն այդ ռիսկի չափերն այնպիսի նշանակություն չունեն՝ վկայելու համար, որ ֆոնդի կառավարիչը պրինցիպալ է:</p> <p>Այս օրինակում ռիսկերի հաշվի առնելը, որոնց ենթարկվում է ֆոնդի կառավարիչը՝ ֆոնդից ստացվող հատույցների փոփոխականության արդյունքում, ինչպես նաև որոշում ընդունելու նրա իրավասությունը՝ սահմանափակ պարամետրերի շրջանակներում, վկայում են այն մասին, որ ֆոնդի</p>

Կիրառման օրինակներ

կառավարիչը գործակալ է: Այսպիսով, ֆոնդի կառավարիչը եզրակացնում է, որ ինքը հսկողություն չունի ֆոնդի նկատմամբ:

Օրինակ 14

Որոշում ընդունողը հիմնադրում, շուկայում գովազդում և կառավարում է ֆոնդ, որը մի շարք ներդրողների ներդրումային հնարավորություններ է տրամադրում: Որոշում ընդունողը (ֆոնդի կառավարիչը) պետք է որոշումներ ընդունի՝ ելնելով բոլոր ներդրողների շահերից և ֆոնդի կառավարման վերաբերյալ համաձայնագրերի համաձայն: Այնուամենայնիվ, ֆոնդի կառավարիչը որոշումների ընդունման հարցում մեծ ազատություն ունի: Որոշում ընդունողն իր ծառայությունների համար ստանում է շուկայական վարձավճար, որը հավասար է կառավարվող ակտիվների 1 տոկոսին և ֆոնդի ընդհանուր շահույթի 20 տոկոսին, եթե շահույթի սահմանված մակարդակն ապահովված է: Վարձավճարը համապատասխանում է մատուցված ծառայություններին:

Թեև նա պետք է որոշումներ ընդունի՝ ելնելով բոլոր ներդրողների շահերից, ֆոնդի կառավարիչն ունի որոշումների ընդունման մեծ իրավասություն՝ ուղղորդելու ֆոնդի համապատասխան գործունեությունները: Ֆոնդի կառավարչին վճարվում են հաստատուն և գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վարձավճարներ, որոնք համապատասխան են մատուցվող ծառայություններին: Բացի այդ, վարձավճարը հավասարեցնում է ֆոնդի կառավարչի և մյուս ներդրողների շահագրգռվածությունը՝ ֆոնդի արժեքի մեծացման հարցում, չստեղծելով ֆոնդի գործունեությունից հատուցների փոփոխականության ռիսկեր, որոնք այնքան էական կլինեն, որ վարձավճարն ինքնին կվկայի, որ ֆոնդի կառավարիչը պրինցիպալ է:

Վերը բերված դրվագն ու վերլուծությունը կիրառելի են ստորև նկարագրված 14Ա–14Գ օրինակների համար: Օրինակներից յուրաքանչյուրը քննարկվում է առանձին:

Օրինակ 14Ա

Ֆոնդի կառավարիչն ունի նաև 2 տոկոսի ներդրում ֆոնդում, որը նույնացնում է իր և մյուս ներդրողների շահերը: Ֆոնդի կառավարիչն իր երկու տոկոս ներդրումը գերազանցող վնասների ֆինանսավորման որևէ պարտավորություն չունի: Ներդրողները կարող են հեռացնել ֆոնդի կառավարչին քվեարկության ծայների պարզ մեծամասնությամբ, սակայն միայն պայմանագրի պայմանների խախտման համար:

Ֆոնդի կառավարչի երկու տոկոս կազմող ներդրումը մեծացնում է նրա ռիսկը՝ կապված ֆոնդի գործունեությունից հատուցների փոփոխականության հետ, որը բավականաչափ մեծության է՝ վկայելու համար, որ ֆոնդի կառավարիչը պրինցիպալ է: Ֆոնդի կառավարչին հեռացնելու առումով մյուս ներդրողների իրավունքները համարվում են պաշտպանական իրավունքներ, քանի որ դրանք գործադրելի են միայն պայմանագրի խախտման դեպքում: Այս օրինակում, թեև ֆոնդի կառավարիչն ունի որոշումների ընդունման լայն իրավասություններ և ենթարկվում է ռիսկերի՝ կապված իր բաժնեմասնակցության և փոխհատուցման արդյունքում ստացվող հատուցների փոփոխականության հետ, նրա ռիսկի մեծությունը վկայում է այն մասին, որ ֆոնդի կառավարիչը գործակալ է: Այսպիսով, ֆոնդի կառավարիչը գալիս է այն եզրակացության, որ նա հսկողություն չունի ֆոնդի նկատմամբ:

Օրինակ 14Բ

Ֆոնդի կառավարիչն ունի ավելի էական համամասնական ներդրումներ ֆոնդում, սակայն պարտավորություն չի կրում ֆոնդի՝ այդ ներդրումները գերազանցող վնասները ֆինանսավորելու

Կիրառման օրինակներ

համար: Ներդրողները կարող են հեռացնել ֆոնդի կառավարչին ձայների պարզ մեծամասնությամբ, սակայն միայն պայմանագրի խախտման համար:

Այս օրինակում մյուս ներդրողների իրավունքները՝ ֆոնդի կառավարչին հեռացնելու առումով, համարվում են պաշտպանական իրավունքներ, քանի որ դրանք գործադրելի են միայն պայմանագրի պայմանների խախտման դեպքում: Թեև ֆոնդի կառավարիչը ստանում է հաստատուն և գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վարձավճարներ՝ մատուցվող ծառայություններին համապատասխան, ֆոնդի կառավարչի ներդրումն ու վարձավճարը միասին կարող են նրան ենթարկել ֆոնդի գործունեությունից հատույցների փոփոխականության ռիսկի, որը բավականաչափ նշանակալի կլինի՝ վկայելու համար, որ ֆոնդի կառավարիչը պրինցիպալ է: Որքան մեծ են ֆոնդի կառավարչի տնտեսական շահերի ծավալները և դրանց հետ կապված փոփոխականության աստիճանը (հաշվի առնելով նրա փոխհատուցումը և մյուս բաժնեմասնակցությունները միասին), այնքան մեծ կարևորություն կտա ֆոնդի կառավարիչն այդ տնտեսական շահերին վերլուծության մեջ, և ավելի մեծ կլինի հավանականությունը, որ ֆոնդի կառավարիչը պրինցիպալ է:

Օրինակ, քննարկելով իր փոխհատուցումը և այլ գործոններ, ֆոնդի կառավարիչը կարող է համարել, որ 20 տոկոս ներդրումը բավարար է՝ եզրակացնելու համար, որ ինքը հսկողություն ունի ֆոնդի նկատմամբ: Սակայն այլ իրավիճակներում (այսինքն, եթե փոխհատուցումը կամ այլ գործոնները տարբերվում են վերը նշվածից), հսկողությունը կարող է առաջանալ ներդրման այլ մակարդակի դեպքում:

Օրինակ 14Գ

Ֆոնդի կառավարիչն ունի 20 տոկոսի համամասնական ներդրումներ ֆոնդում, սակայն պարտավորություն չի կրում իր 20 տոկոս ներդրումները գերազանցող վնասները ֆինանսավորելու համար: Ֆոնդն ունի տնօրենների խորհուրդ, որի բոլոր անդամներն անկախ են ֆոնդի կառավարիչից և նշանակվում են մյուս ներդրողների կողմից: Խորհուրդը ֆոնդի կառավարիչ է նշանակում յուրաքանչյուր տարի: Եթե խորհուրդը որոշի չվերակնքել ֆոնդի կառավարչի պայմանագիրը, ապա վերջինիս կողմից իրականացվող ծառայությունները կարող են մատուցվել տվյալ ոլորտի այլ կառավարիչների կողմից:

Թեև ֆոնդի կառավարչին վճարվում են հաստատուն և գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վարձավճարներ, որոնք համապատասխան են մատուցվող ծառայություններին, ֆոնդի կառավարչի 20 տոկոս ներդրումն ու վարձավճարը միասին կարող են նրան ենթարկել ֆոնդի գործունեությունից հատույցների փոփոխականության ռիսկի, որը բավականաչափ մեծության կլինի՝ վկայելու համար, որ ֆոնդի կառավարիչը պրինցիպալ է: Այնուամենայնիվ, ներդրողները ֆոնդի կառավարչին զրկելու իրական իրավունքներ ունեն. տնօրենների խորհուրդը մեխանիզմ է տրամադրում՝ երաշխավորելու համար, որ ներդրողները կարող են հեռացնել ֆոնդի կառավարչին, եթե այդպիսի որոշում ընդունեն:

Այս օրինակում ֆոնդի կառավարիչը վերլուծության ընթացքում մեծ տեղ է տալիս զրկելու իրական իրավունքներին: Այսպիսով, թեև ֆոնդի կառավարիչն ունի որոշումների ընդունման լայն իրավասություններ և ենթարկվում է ռիսկերի՝ կապված իր փոխհատուցման և ներդրման արդյունքում ֆոնդի հատույցների փոփոխականության հետ, այլ ներդրողների իրական իրավունքները վկայում են այն մասին, որ ֆոնդի կառավարիչը գործակալ է: Այսպիսով, ֆոնդի կառավարիչը գալիս է այն եզրակացության, որ ինքը հսկողություն չունի ֆոնդի նկատմամբ:

Կիրառման օրինակներ

Օրինակ 15

Ներդրման օբյեկտը ստեղծվել է հաստատուն դրույքով, ակտիվներով ապահովված արժեթղթերի պորտֆելի գնման համար, ինչը ֆինանսավորվում է հաստատուն դրույքով պարտքային և բաժնային գործիքների միջոցով: Բաժնային գործիքները նախատեսվում են պարտքային գործիքում ներդրողներին առաջին վնասներից պաշտպանելու և ներդրման օբյեկտի մնացորդային հատույցներն ստանալու համար: Գործարքն առաջարկվել է հնարավոր պարտքային գործիքում ներդրողներին, որպես ակտիվներով ապահովված արժեթղթերի պորտֆելում ներդրում, առաջացնելով պարտքային ռիսկ՝ կապված պորտֆելում ակտիվներով ապահովված արժեթղթերի թողարկողների պարտավորությունների հնարավոր չկատարման հետ, և տոկոսադրույքի ռիսկ՝ կապված պորտֆելի կառավարման հետ: Պորտֆելի կազմավորման պահին բաժնային գործիքները կազմում են գնված ակտիվների արժեքի 10 տոկոսը: Որոշում ընդունողը (ակտիվների կառավարիչը) կառավարում է օգտագործվող ակտիվների պորտֆելը՝ ներդրման օբյեկտի ուրվագրում նկարագրված ցուցանիշների շրջանակներում ներդրումային որոշումներ ընդունելով: Այդ ծառայությունների համար ակտիվների կառավարիչը ստանում է հաստատուն շուկայական վարձավճար (այսինքն՝ կառավարվող ակտիվների 1 տոկոսը) և գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վարձավճար (այսինքն՝ շահույթի 10 տոկոսը), եթե ներդրման օբյեկտի շահույթը գերազանցում է սահմանված մակարդակը: վարձավճարները համապատասխան են մատուցվող ծառայություններին: Ակտիվների կառավարչին է պատկանում ներդրման օբյեկտի բաժնային գործիքների 35 տոկոսը: Բաժնային գործիքների մնացած 65 տոկոսը և բոլոր պարտքային գործիքները պատկանում են երրորդ կողմ հանդիսացող, լայնորեն սփռված, անկախ մեծաքանակ ներդրողների: Ակտիվների կառավարիչը կարող է հեռացվել, առանց որևէ պատճառի, մյուս ներդրողների ձայների պարզ մեծամասնությամբ ընդունված որոշման հիման վրա:

Ակտիվների կառավարչին վճարվում են հաստատուն և գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վարձավճարներ, որոնք համապատասխան են մատուցվող ծառայություններին: Վարձավճարը հավասարեցնում է ակտիվների կառավարչի և մյուս ներդրողների շահագրգռվածությունը՝ պորտֆելի արժեքի մեծացման հարցում: Ակտիվների կառավարիչը ենթարկվում է հատույցների փոփոխականության ռիսկի, որոնք ստացվում են ֆոնդի գործունեությունից, քանի որ նրան են պատկանում բաժնային գործիքների 35 տոկոսը, և իր փոխհատուցումից:

Թեև ակտիվների կառավարիչը գործում է ներդրման օբյեկտի ուրվագրում նկարագրված ցուցանիշների շրջանակներում, նա ունի ներդրման օբյեկտի հատույցների վրա էականորեն ազդող ներդրումային որոշումների ընդունման ընթացիկ կարողություն. մյուս ներդրողների զրկելու իրավունքները փոքր կշիռ ունեն վերլուծության մեջ, քանի որ այդ իրավունքները պատկանում են լայնորեն սփռված մեծաքանակ ներդրողների: Այս օրինակում ակտիվների կառավարիչն ավելի մեծ տեղ է տալիս ֆոնդի հատույցների փոփոխականության հետ կապված իր ռիսկերին, որոնք առաջանում են պարտքային գործիքների նկատմամբ ստորադաս հանդիսացող իր բաժնեմասնակցության արդյունքում: 35 տոկոս բաժնեմասնակցությունն առաջացնում է վնասների ստորադաս ռիսկեր և ներդրման օբյեկտի հատույցների իրավունք, որոնք այնքան էական են, որ վկայում են այն մասին, որ ակտիվների կառավարիչը պրինցիպալ է: Այսպիսով, ակտիվների կառավարիչը եզրակացնում է, որ ինքը հսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի նկատմամբ:

Օրինակ 16

Կիրառման օրինակներ

Որոշում ընդունողը (երաշխավորը) օժանդակում է բազմանպատակային կոնդուիտին, որը թողարկում է կարճաժամկետ պարտքային գործիքներ երրորդ կողմ հանդիսացող չկապակցված ներդրողների համար: Գործարքն առաջարկվել է հնարավոր ներդրողներին, որպես բարձր վարկանիշ ունեցող միջնաժամկետ ակտիվների պորտֆելում ներդրում, որն ունի նվազագույն պարտքային ռիսկ՝ կապված պորտֆելի ակտիվները թողարկողների կողմից պարտավորությունների հնարավոր չկատարման հետ: Տարբեր փոխանցողներ կոնդուիտին վաճառում են բարձր վարկանիշ ունեցող, միջնաժամկետ ակտիվների պորտֆելներ: Յուրաքանչյուր փոխանցող սպասարկում է իր կողմից կոնդուիտին վաճառած ակտիվների պորտֆելը և կառավարում է դեբիտորական պարտքերը շուկայական վարձավճարի դիմաց՝ պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Յուրաքանչյուր փոխանցող ապահովում է նաև առաջին վնասներից պաշտպանություն՝ իր ակտիվների պորտֆելից առաջացող պարտքային ռիսկերի առնչությամբ, կոնդուիտին փոխանցված ակտիվների լրացուցիչ ապահովման միջոցով: Երաշխավորը սահմանում է կոնդուիտի պայմանները և կառավարում նրա գործողությունները՝ շուկայական վարձավճարի դիմաց: Վարձավճարը համապատասխան է մատուցվող ծառայություններին: Երաշխավորը հաստատում է այն վաճառողներին, որոնց թույլատրվում է գործիքներ վաճառել կոնդուիտին, հաստատում է կոնդուիտի կողմից ձեռք բերվող ակտիվները և որոշումներ է ընդունում կոնդուիտի ֆինանսավորման վերաբերյալ: Երաշխավորը պետք է գործի՝ ելնելով բոլոր ներդրողների շահերից:

Երաշխավորն իրավունք ունի կոնդուիտի մնացորդային հատույցների նկատմամբ, նա նաև կոնդուիտին տրամադրում է վարկի բարելավման և իրացվելիության միջոցներ: Երաշխավորի կողմից վարկի բարելավման տրամադրումը կլանում է վնասները մինչև կոնդուիտի բոլոր ակտիվների 5 տոկոսը՝ փոխանցողների կողմից վնասների կլանումից հետո: Իրացվելիության միջոցները չեն նախատեսվում չվճարված ակտիվների համար: Ներդրողները չունեն իրական իրավունքներ, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ երաշխավորի որոշում ընդունելու իրավասության վրա:

Թեև երաշխավորին վճարվում է շուկայական վարձավճար իր ծառայությունների համար, որը համապատասխան է մատուցվող ծառայություններին, երաշխավորը ենթարկվում է կոնդուիտի գործունեությունից ստացվող հատույցների փոփոխականության ռիսկի, քանի որ երաշխավորն իրավունքներ ունի կոնդուիտի մնացորդային հատույցների նկատմամբ և նրան տրամադրում է վարկի բարելավման և իրացվելիության միջոցներ (այսինքն, կոնդուիտը ենթարկվում է իրացվելիության ռիսկի՝ միջնաժամկետ ակտիվները ֆինանսավորելու համար օգտագործելով կարճաժամկետ պարտքային գործիքներ): Թեև փոխանցողներից յուրաքանչյուրն ունի որոշումներ ընդունելու իրավունք, որոնք որն ազդում են է կոնդուիտի ակտիվների արժեքի վրա, երաշխավորն ունի որոշումների ընդունման լայն իրավասություն, որը նրան տալիս է ընթացիկ կարողություն՝ ուղղորդելու այն գործողությունները, որոնք առավել էականորեն են ազդում կոնդուիտի հատույցների վրա (այսինքն՝ երաշխավորը սահմանել է կոնդուիտի պայմանները, իրավունք ունի որոշումներ ընդունելու ակտիվների վերաբերյալ (ձեռք բերվող ակտիվների և դրանք փոխանցողների հաստատումը) և կոնդուիտի ֆինանսավորման վերաբերյալ (որի համար կանոնավոր կերպով նոր ներդրումներ պետք է հայթայթվեն)): Կոնդուիտի մնացորդային հատույցների նկատմամբ իրավունքը և վարկի բարելավման և իրացվելիության միջոցների տրամադրումը երաշխավորին ենթարկում է կոնդուիտի գործունեությունից ստացվող հատույցների փոփոխականության ռիսկի, որը տարբերվում է մյուս ներդրողների ռիսկերից: Համապատասխանաբար, այդ ռիսկը վկայում է, որ երաշխավորը պրինցիպալ է, իսկ երաշխավորը եզրակացնում է, որ ինքը հսկողություն ունի կոնդուիտի նկատմամբ: Երաշխավորի՝ բոլոր ներդրողների շահերից ելնելով գործելու պարտավորությունը խոչընդոտ չի հանդիսանում, որ նա դիտվի որպես պրինցիպալ:

Փոխհարաբերությունները մյուս կողմերի հետ

- Բ73. Հսկողության առկայությունը գնահատելիս՝ ներդրողը պետք է հաշվի առնի մյուս կողմերի հետ իր փոխհարաբերությունների բնույթը և այն, թե արդյոք մյուս կողմերը գործում են ներդրողների անունից (այսինքն, նրանք փաստացի «գործակալներ» են): Մյուս կողմերի՝ որպես փաստացի գործակալ գործելու վերաբերյալ որոշումը դատողություն է պահանջում, երբ պետք է քննարկվի ոչ միայն փոխհարաբերության բնույթը, այլ նաև այն, թե ինչպես են այդ կողմերը համագործակցում միմյանց և ներդրողի հետ:
- Բ74. Այդպիսի փոխհարաբերությունը պայմանագրային պայմանավորվածություն չի նախատեսում: Կողմը փաստացի գործակալ է, երբ ներդրողը կամ ներդրողի գործունեությունն ուղղորդողները կարողություն ունեն ուղղորդելու այդ կողմին, որ նա գործի ներդրողի անունից: Այդպիսի հանգամանքներում, ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողության առկայությունը գնահատելիս, ներդրողը պետք է հաշվի առնի իր փաստացի գործակալի՝ որոշում ընդունելու իրավունքները և փաստացի գործակալի միջոցով փոփոխական հատույցների իրավունքին կամ ռիսկին անուղղակի ենթարկվածությունը՝ իր սեփական ռիսկերի ու իրավունքների հետ մեկտեղ:
- Բ75. Ստորև բերված են այլ կողմերի օրինակներ, որոնք կարող են գործել որպես փաստացի գործակալ ներդրողի համար՝ ըստ իրենց փոխհարաբերության բնույթի՝
- ա) ներդրողի կապակցված կողմերը.
 - բ) կողմ, որն իր բաժնեմասնակցությունը ներդրման օբյեկտում ստացել է ներդրման կամ ներդրողից ստացված վարկի տեսքով.
 - գ) կողմ, որը համաձայնել է չվճարել, չփոխանցել կամ չծանրաբեռնել ներդրման օբյեկտում իր բաժնեմասնակցությունը առանց ներդրողի նախնական համաձայնության (բացառությամբ այն իրավիճակների, երբ ներդրողը և մյուս կողմը նախնական համաձայնության իրավունք ունեն, և այդ իրավունքները հիմնված են անկախ հոժարական կողմերի փոխադարձաբար համաձայնեցրած պայմանների վրա).
 - դ) կողմ, որը չի կարող ֆինանսավորել իր գործողություններն առանց ներդրողի ստորադաս ֆինանսական օժանդակության.
 - ե) ներդրման օբյեկտ, որի կառավարող մարմնի անդամների մեծամասնությունը կամ առանցքային կառավարչական անձնակազմը նույնն է, ինչ ներդրողին.
 - զ) կողմ, որն ունի սերտ գործնական փոխհարաբերություններ ներդրողի հետ, ինչպես օրինակ, մասնագիտական ծառայություններ մատուցողի և նրա խոշոր պատվիրատուներից որևէ մեկի միջև փոխհարաբերությունները:

Նշված ակտիվների հսկողությունը

- Բ76. Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, թե արդյո՞ք նա դիտում է ներդրման օբյեկտի մի մասը որպես ինքնուրույն համարվող կազմակերպություն, և եթե դա այդպես է, արդյո՞ք նա հսկողություն ունի այդ ինքնուրույն համարվող կազմակերպության նկատմամբ:
- Բ77. Ներդրողը պետք է դիտի ներդրման օբյեկտի մի մասը որպես ինքնուրույն համարվող կազմակերպություն միայն և միայն այն դեպքում, եթե բավարարվում է հետևյալ պայմանը.

Ներդրման օբյեկտի նշված ակտիվները (և առնչվող՝ վարկի բարելավումը, եթե կա այդպիսին) ներդրման օբյեկտի նշված պարտավորությունների կամ նրանում այլ նշված մասնակցությունների համար միակ վճարման աղբյուրն են: Նշված պարտավորություն չունեցող

կողմերը չունեն իրավունքներ կամ պարտականություններ, որոնք վերաբերում են նշված ակտիվներին կամ այդ ակտիվներից մնացորդային դրամական հոսքերին: Ըստ էության, նշված ակտիվներից ստացվող ոչ մի հատույց չի կարող օգտագործվել ներդրման օբյեկտի մնացած մասի կողմից, և ինքնուրույն համարվող կազմակերպության ոչ մի պարտավորություն ենթակա չէ վճարման ներդրման օբյեկտի մնացած մասի ակտիվներից: Այսպիսով, ըստ էության, այդ ինքնուրույն համարվող կազմակերպության բոլոր ակտիվները, պարտավորություններն ու սեփական կապիտալը, ամբողջությամբ վերցրած, պարսպված են ներդրման օբյեկտից: Ինքնուրույն համարվող այդպիսի կազմակերպությունը հաճախ կոչվում է «հոր»:

- Բ78. Երբ Բ77 պարագրաֆի պայմանը բավարարվում է, ներդրողը պետք է բացահայտի ինքնուրույն համարվող կազմակերպության հատույցների վրա էականորեն ազդող գործողությունները և այն, թե ինչպես են այդ գործողություններն ուղղորդվում՝ գնահատելու համար, թե արդյոք նա իշխանություն ունի ներդրման օբյեկտի այդ մասի վրա: Ինքնուրույն համարվող կազմակերպության նկատմամբ հսկողությունը գնահատելիս ներդրողը պետք է նաև հաշվի առնի, թե արդյոք ինքը ենթարկվում է այդ ինքնուրույն համարվող կազմակերպությունում իր ներգրավվածությունից փոփոխական հատույցների հետ կապված ռիսկերի կամ իրավունքներ ունի դրանց նկատմամբ, ինչպես նաև կարողություն ունի գործադրելու իր իշխանությունը ներդրման օբյեկտի այդ մասի նկատմամբ՝ ազդելու համար իր հատույցների գումարի վրա:
- Բ79. Եթե ներդրողը հսկողություն ունի ինքնուրույն համարվող կազմակերպության նկատմամբ, ապա նա պետք է համախմբի ներդրման օբյեկտի այդ մասը: Այդպիսի դեպքում, ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողությունը գնահատելիս կամ դրա համախմբումն իրականացնելիս, մյուս կողմերը պետք է բացառեն ներդրման օբյեկտի այդ մասը:

Շարունակական գնահատումը

- Բ80. Ներդրողը պետք է վերագնահատի իր հսկողության առկայությունը ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, եթե փաստերն ու հանգամանքները վկայում են այն մասին, որ 7-րդ պարագրաֆում թվարկված հսկողության երեք տարրերից մեկում կամ մեկից ավելի տարրերում տեղի է ունեցել փոփոխություն:
- Բ81. Եթե փոփոխությունը վերաբերում է նրան, թե ինչպես կարող է գործադրվել իշխանությունը ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, ապա այդ փոփոխությունը պետք է արտացոլվի ներդրողի կողմից ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանությունը գնահատելու ձևում: Օրինակ, որոշում ընդունելու իրավունքների փոփոխությունները կարող են նշանակել, որ համապատասխան գործունեությունները այլևս չեն ուղղորդվում ձայնի իրավունքի միջոցով. դրա փոխարեն մյուս կողմին կամ կողմերին համապատասխան գործունեություններն ուղղորդելու ընթացիկ կարողություն են տալիս այլ համաձայնությունները, ինչպես օրինակ, պայմանագրերը:
- Բ82. Ներդրողը կարող է ստանալ կամ կորցնել ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանությունը որևէ իրադարձության արդյունքում՝ առանց ներգրավված լինելու այդ իրադարձության մեջ: Օրինակ, ներդրողը կարող է իշխանություն ձեռք բերել ներդրման օբյեկտի նկատմամբ այն դեպքում, երբ մյուս կողմի կամ կողմերի որոշում ընդունելու իրավունքները, որոնք ներդրողի համար արգելք էին հանդիսանում ներդրման օբյեկտի հսկողության հարցում, կորցնում են իրենց ուժը:
- Բ83. Ներդրողը պետք է հաշվի առնի նաև ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում փոփոխական հատույցների ռիսկին ենթարկվածության կամ դրանց նկատմամբ իրավունքների վրա ազդող փոփոխությունները: Օրինակ, ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իշխանություն ունեցող ներդրողը կարող է կորցնել հսկողությունը ներդրման օբյեկտի նկատմամբ, եթե ներդրողը կորցնում է հատույցներ ստանալու իր իրավունքը կամ այլևս պարտավորություններ չի կրում, քանի որ նա չի բավարարում 7-րդ

պարագրաֆի (բ) կետի պահանջներին (օրինակ, երբ գործունեության արդյունքներով պայմանավորված վարձավճար ստանալու պայմանագրի գործողությունը դադարեցվում է):

- Բ84. Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, թե արդյո՞ք իր գործակալ կամ պրինցիպալ լինելու վերաբերյալ գնահատումը փոփոխություն է կրել: Փոփոխությունները ներդրողի և մյուս կողմերի միջև համընդհանուր փոխհարաբերություններում կարող են նշանակել, որ ներդրողն այլևս չի գործում որպես գործակալ, նույնիսկ եթե նա նախկինում գործել է որպես գործակալ, և հակառակը: Օրինակ, եթե փոփոխություններ են տեղի ունեցել ներդրողի կամ մյուս կողմերի իրավունքներում, ապա ներդրողը պետք է վերանայի իր՝ պրինցիպալի կամ գործակալի կարգավիճակը:
- Բ85. Ներդրողի սկզբնական գնահատումը հսկողության առկայության կամ իր՝ պրինցիպալի կամ գործակալի կարգավիճակի վերաբերյալ, միայն շուկայական պայմանների փոփոխության պատճառով, փոփոխություն չի կրի (օրինակ, ներդրման օբյեկտի հատուցների փոփոխությունը, որը պայմանավորված է շուկայական պայմաններով՝ բացառությամբ այն դեպքի, երբ շուկայական պայմանների փոփոխությունը փոփոխության է ենթարկում 7-րդ պարագրաֆում թվարկված հսկողության երեք տարրերից մեկը կամ մեկից ավելին կամ փոխում է պրինցիպալի և գործակալի միջև համընդհանուր փոխհարաբերությունները):

Որոշումը, թե արդյոք կազմակերպությունը համարվում է ներդրումային կազմակերպություն

- Բ85Ա. Կազմակերպությունը պետք է հաշվի առնի բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, երբ գնահատում է՝ արդյոք այն ներդրումային կազմակերպություն է, ներառյալ՝ իր նպատակն ու կառուցվածքը: Կազմակերպությունը, որը բավարարում է պարագրաֆ 27-ում նշված ներդրումային կազմակերպության սահմանման երեք տարրերին, համարվում է ներդրումային կազմակերպություն: Բ85Բ-Բ85ԺԳ պարագրաֆներն ավելի մանրամասն են նկարագրում սահմանման տարրերը:

Բիզնեսի նպատակը

- Բ85Բ. Համաձայն ներդրումային կազմակերպության սահմանման՝ կազմակերպության նպատակը պետք է լինի բացառապես կապիտալի հավելվածից, ներդրումային եկամտից (ինչպես օրինակ՝ շահաբաժին, տոկոսային եկամուտ կամ վարձավճարից եկամուտ), կամ երկուսը միասին, հատուց ստանալու նպատակով ներդրում կատարելը: Փաստաթղթերը, որոնք ցույց են տալիս, թե որոնք են կազմակերպության ներդրումային նպատակները, ինչպես օրինակ, կազմակերպության փոխըմբռնման հուշագիրը, կազմակերպության կողմից տարածվող հրապարակումները և այլ կորպորատիվ կամ ընկերակցության փաստաթղթերը, սովորաբար, տրամադրում են ներդրումային կազմակերպության բիզնես նպատակի վկայություն: Հետագա վկայությունները կարող են լինել այն, որով կազմակերպությունը իրեն ներկայացնում է այլ կողմերին (ինչպես օրինակ՝ հավանական ներդրողներ կամ հավանական ներդրման օբյեկտներ): Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է իր բիզնեսը ներկայացնել որպես կապիտալի հավելվածի ստացման նպատակով միջնաժամկետ ներդրումների կատարում: Ի հակադրության սրա՝ կազմակերպությունը, որն իրեն ներկայացնում է որպես ներդրող, և որի նպատակն է իր ներդրման օբյեկտների հետ միասին արտադրել արտադրանք կամ վաճառել ապրանքներ, ունի բիզնես նպատակ, որը չի համապատասխանում ներդրումային կազմակերպության բիզնես նպատակին, քանի որ կազմակերպությունը իր ներդրումներից եկամտի հետ միասին մտադրություն ունի վաստակել եկամուտներ նաև արտադրության կամ վաճառքի գործունեություններից (տե՛ս Բ85Թ պարագրաֆը):
- Բ85Գ. Ներդրումային կազմակերպությունը, ուղղակիորեն կամ դուրսոտ կազմակերպության միջոցով, կարող է ներդրումների հետ կապված ծառայություններ (օրինակ՝ ներդրումների վերաբերյալ խորհրդատվություն,

ներդրումների կառավարում, ներդրումներին օժանդակություն և կառավարչական բնույթի ծառայություններ) մատուցել երրորդ կողմերին, ինչպես նաև իր ներդրողներին, եթե անգամ այդ գործունեությունները էական են կազմակերպության համար, բայց այն պայմանով, որ կազմակերպությունը շարունակում է բավարարել ներդրումային կազմակերպության սահմանումը:

Բ85Դ. Ներդրումային կազմակերպությունը, ուղղակիորեն կամ դուստր կազմակերպության միջոցով, կարող է նաև մասնակցել ներդրումների հետ կապված հետևյալ գործունեություններին, եթե այս գործունեությունները իրականացվում են իր ներդրման օբյեկտներում ներդրումից հատուցող (կապիտալի հավելած կամ ներդրային եկամուտ) առավելագույնի հասցնելու նպատակով և ներդրումային կազմակերպության համար չեն ներկայացնում առանձին էական բիզնես կամ եկամտի էական աղբյուր՝

- ա) ներդրման օբյեկտին կառավարման ծառայությունների և ռազմավարական խորհրդատվության տրամադրում, և
- բ) ներդրման օբյեկտին ֆինանսական օժանդակության տրամադրում, ինչպես օրինակ, փոխառություն, կապիտալի տրամադրման պարտավորություն կամ երաշխավորություն:

Բ85Ե. Եթե ներդրումային կազմակերպությունը ունի դուստր կազմակերպություն, որն ինքնին ներդրումային կազմակերպություն չէ, և որի հիմնական նպատակը և գործունեությունը մայր կազմակերպությանը կամ այլ կողմերին ներդրումային գործունեություններին վերաբերող ծառայությունները մատուցելն է կամ գործունեություններն իրականացնելն է, ինչպես օրինակ, Բ85Գ-Բ85Դ-ում նկարագրված դեպքերը, այն պետք է համախմբի այդ դուստր կազմակերպությունը՝ պարագրաֆ 32-ի համաձայն: Եթե դուստր կազմակերպությունը, որը մատուցում է ներդրումների հետ կապված ծառայություններ կամ իրականացնում է գործունեություններ, ինքնին ներդրումային կազմակերպություն է, ներդրումային կազմակերպության մայր կազմակերպությունը պետք է այդ դուստր կազմակերպությունը չափի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով՝ պարագրաֆ 31-ի համաձայն:

Ելքի ռազմավարություններ

Բ85Զ. Կազմակերպության ներդրումային պլանները նաև տրամադրում են իր բիզնեսի նպատակի վկայություն: Ներդրումային կազմակերպությունը այլ կազմակերպություններից տարբերակող մեկ հատկանիշ է այն, որ ներդրումային կազմակերպությունը չի պլանավորում իր ներդրումները պահել անորոշ ժամկետով: Այն դրանք պահում է որոշակի ժամկետով: Քանի որ բաժնային գործիքները և ոչ ֆինանսական ակտիվի տեսքով ներդրումները ունեն անորոշ ժամկետով պահվելու հավանականություն, ներդրումային կազմակերպությունը պետք է ունենա ելքի ռազմավարություն՝ փաստաթղթավորելով, թե ինչպես է կազմակերպությունը պլանավորում իրացնել ըստ էության իր բոլոր բաժնային գործիքներից կապիտալի հավելածը և ոչ ֆինանսական ակտիվի տեսքով ներդրումները: Ներդրումային կազմակերպությունը պետք է նաև ունենա ելքի ռազմավարություն ցանկացած պարտքային գործիքների համար, որոնք ունեն անորոշ ժամկետով պահվելու հավանականություն, օրինակ, անժամկետ պարտքային գործիքներ: Կազմակերպությունից չի պահանջվում փաստաթղթավորել հատուկ ելքի ռազմավարություններ յուրաքանչյուր առանձին ներդրման համար, բայց պետք է որոշակիացնի տարբեր հավանական ռազմավարություններ ներդրումների տարբեր տեսակների կամ պորտֆելների համար, ներառյալ՝ գոյություն ունեցող ներդրումների համար հիմնավորված ժամկետը: Ելքային մեխանիզմները, որոնք միայն նախատեսված են դեֆոլտ դեպքերում կիրառելու համար, ինչպես օրինակ, պայմանագրի կետերի խախտումը կամ դրա չկատարումը, սույն գնահատման նպատակով չեն համարվում ելքի ռազմավարություններ:

Բ85Է. Ելքի ռազմավարությունները կարող են տարբեր լինել ըստ ներդրման տեսակի: Բաժնային արժեթղթերում ներդրումների համար ելքի ռազմավարությունների օրինակներ են արժեթղթերի առաջնային տեղաբաշխումը, արժեթղթերի փակ տեղաբաշխումը, բիզնեսի վաճառքը, ներդրման

օբյեկտներում սեփականության բաժնեմասերի բաշխումները (ներդրողներին) և ակտիվների վաճառքը (ներառյալ՝ ներդրման օբյեկտի ակտիվների վաճառքը, որին հետևում է ներդրման օբյեկտի լուծարումը): Հրապարակային շուկայում վաճառվող բաժնային գործիքների համար ելքի ռազմավարությունների օրինակներ են փակ տեղաբաշխմամբ կամ հրապարակային շուկայում ներդրման վաճառքը: Անշարժ գույքի ներդրումների համար ելքային ռազմավարության օրինակներ են մասնագիտացված գույքի դիլերների միջոցով կամ բաց շուկայում անշարժ գույքի վաճառքը:

Բ85Ը. Ներդրումային կազմակերպությունը կարող է ունենալ ներդրում մեկ այլ ներդրումային կազմակերպությունում, որը կապված է կազմակերպության հետ իրավական, կանոնակարգային, հարկային կամ համանման բիզնես պատճառներով: Այս դեպքում, ներդրող համարվող ներդրումային կազմակերպությանը անհրաժեշտ չէ, որ ունենա ելքի ռազմավարություն այդ ներդրման համար, պայմանով, որ ներդրումային կազմակերպության ներդրման օբյեկտը ունի համապատասխան ելքի ռազմավարություններ իր ներդրումների համար:

Ներդրումներից եկամուտ

Բ85Թ. Կազմակերպությունը ներդրում չի կատարում բացառապես կապիտալի հավելվածի, ներդրումային եկամտի համար կամ երկուսը միասին, եթե կազմակերպությունը կամ կազմակերպությունը ներառող խմբի (այսինքն՝ այն խումբը, որը գտնվում է ներդրումային կազմակերպության վերջնական մայր կազմակերպության հսկողության ներքո) մեկ այլ անդամ կազմակերպության ներդրումներից այլ օգուտներ է ստանում կամ ունի ստանալու նպատակ, որոնք ներդրման օբյեկտի հետ չկապված այլ կողմերին հասանելի չեն: Նման օգուտները ներառում են՝

- ա) ներդրման օբյեկտի գործընթացների, ակտիվների կամ տեխնոլոգիաների ձեռքբերումը, օգտագործումը, փոխանակումը կամ շահագործումը: Սա կարող էր լինել, երբ կազմակերպությունը կամ խմբի մեկ այլ անդամ ունենա ներդրման օբյեկտի ակտիվները, տեխնոլոգիաները, արտադրանքները կամ ծառայությունները ձեռք բերելու ոչ համաչափ կամ բացառիկ իրավունքներ, օրինակ՝ տեխնոլոգիայի գնման օպցիա, եթե ակտիվի մշակման գործընթացը լինի հաջող,
- բ) կազմակերպության կամ խմբի մեկ այլ անդամի և ներդրման օբյեկտի միջև համատեղ պայմանավորվածություններ (ինչպես սահմանված է ՖՀՄՍ 11-ում) կամ այլ պայմանավորվածություններ, որոնց նպատակն է ապրանքների կամ ծառայությունների մշակումը, արտադրությունը, շուկայում առաջխաղացումը կամ ներկայացումը,
- գ) ֆինանսական երաշխավորություններ կամ ակտիվներ, որոնք տրամադրվում են ներդրման օբյեկտի կողմից, որպես կազմակերպության կամ խմբի մեկ այլ անդամի փոխառության պայմանագրերի ապահովում (միևնույն ժամանակ ներդրումային կազմակերպությունը ունի հնարավորություն ներդրման օբյեկտում ներդրումը օգտագործել իր փոխառությունների ապահովման համար),
- դ) Կազմակերպության կապակցված կողմից պահվող օպցիա՝ ձեռքբերելու այդ կազմակերպությունից կամ խմբի մեկ այլ անդամից ներդրումային օբյեկտում այդ կազմակերպության սեփականության բաժնեմասը,
- ե) բացառությամբ պարագրաֆ Բ85Ժ-ում նկարագրվածի՝ կազմակերպության կամ խմբի մեկ այլ անդամի և ներդրման օբյեկտի միջև գործարքները, որոնք՝
 - (i) այնպիսի պայմաններով են, որոնք հասանելի չեն կազմակերպությանը, խմբի մեկ այլ անդամին կամ ներդրման օբյեկտին չկապակցված կազմակերպությունների համար,
 - (ii) իրական արժեքով չեն, կամ

- (iii) ներկայացնում են ներդրման օբյեկտի կամ կազմակերպության առևտրային գործունեության էական մասը, ներառյալ՝ խմբի այլ կազմակերպությունների առևտրային գործունեության:

Բ85Ժ. Ներդրումային կազմակերպությունը կարող է ունենալ նույն ճյուղի, շուկայի կամ աշխարհագրական տարածքի մեկից ավելի ներդրման օբյեկտում ներդրումներ կատարելու ռազմավարություն՝ սիներգիզմի էֆֆեկտը ստանալու նպատակով, որը մեծացնում է այդ ներդրման օբյեկտներից կապիտալի հավելվածը և ներդրումային եկամուտը: Չնայած Բ85Ժ (ե) պարագրաֆի՝ կազմակերպությունը չի դադարում լինել ներդրումային կազմակերպություն միայն այն պատճառով, որ նման ներդրման օբյեկտները իրար հետ առևտրային գործարքներ են իրականացնում:

Իրական արժեքի չափում

Բ85ԺԱ. Ներդրումային կազմակերպության սահմանման կարևոր տարր է, որ այն իր ըստ էության բոլոր ներդրումների կատարողականը չափում և գնահատում է իրական արժեքի հիման վրա, քանի որ իրական արժեքի օգտագործումը տալիս է ավելի տեղին տեղեկատվություն, քան, օրինակ, իր դուստր կազմակերպությունների համախմբումը կամ իր ասոցիացված կազմակերպություններում կամ համատեղ ձեռնարկումներում բաժնեմասնակցության մեթոդի օգտագործումը: Ցույց տալու համար, որ այն բավարարում է սահմանման այդ տարրին, ներդրումային կազմակերպությունը՝

- ա) ներդրողներին տրամադրում է իրական արժեքի հիման վրա ստացված տեղեկատվություն և իր ֆինանսական հաշվետվություններում չափում է ըստ էության իր բոլոր ներդրումները իրական արժեքով, երբ պահանջվում է կամ թույլատրվում է իրական արժեքի չափումը՝ համաձայն ՖՀՄՍ-ների, և
- բ) իրական արժեքի հիման վրա ստացված տեղեկատվությունը ներքին հաշվետվողականության շրջանակում ներկայացնում է կազմակերպության առանցքային կառավարչական անձնակազմին (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 24-ում), որը իրական արժեքը օգտագործում է որպես ըստ էության բոլոր ներդրումների կատարողականը գնահատելու և ներդրումային որոշումների կայացնելու համար առաջնային չափման հատկանիշ:

Բ85ԺԲ. Պարագրաֆ Բ85ԺԱ-ի (ա) կետի պահանջը բավարարելու նպատակով ներդրումային կազմակերպությունը պետք է՝

- ա) ընտրի հաշվառել ցանկացած ներդրումային գույքը՝ օգտագործելով «Ներդրումային գույք» ՀՀՄՍ 40-ի իրական արժեքի մոդելը,
- բ) ընտրի ՀՀՄՍ 28-ի բաժնեմասնակցության մեթոդի կիրառման բացառությունը՝ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում իր ներդրումների համար, և
- գ) չափի իր ֆինանսական ակտիվները իրական արժեքով՝ օգտագործելով ՖՀՄՍ 9-ի պահանջները:

Բ85ԺԳ. Ներդրումային կազմակերպությունը կարող է ունենալ որոշ ոչ ներդրումային ակտիվներ, ինչպես օրինակ, գլխամասային գրասենյակի գույք և համապատասխան սարքավորում, և կարող է նաև ունենալ ֆինանսական պարտավորություններ: Պարագրաֆ 27-ի (ա) կետի ներդրումային կազմակերպության սահմանման իրական արժեքի չափման տարրը կիրառվում է ներդրումային կազմակերպության ներդրումների համար: Հետևաբար անհրաժեշտություն չկա, որ ներդրումային

կազմակերպությունը չափի իր ոչ ներդրումային ակտիվները կամ իր պարտավորությունները իրական արժեքով:

Ներդրումային կազմակերպությանը բնորոշ հատկանիշներ

Բ85ԺԴ. Որոշելիս՝ արդյոք այն համապատասխանում է ներդրումային կազմակերպության սահմանմանը, կազմակերպությունը պետք է դիտարկի՝ արդյոք իրեն բնութագրական են ներդրումային կազմակերպության բնորոշ հատկանիշները (տե՛ս պարագրաֆ 28-ը): Այս բնորոշ հատկանիշներից մեկի կամ ավելիի բացակայության հետևանքով պարտադիր չէ, որ կազմակերպությունը դադարում է լինել որպես ներդրումային կազմակերպություն, բայց ցույց է տալիս, որ պահանջվում է լրացուցիչ դատողություն՝ որոշելու՝ արդյոք կազմակերպությունը ներդրումային կազմակերպություն է:

Ավելի քան մեկ ներդրում

Բ85ԺԵ. Սովորաբար ներդրումային կազմակերպությունը պահում է մի քանի ներդրումներ՝ դիվերսիֆիկացնելու իր ռիսկը և առավելագույնին հասցնելու հատույցները: Կազմակերպությունը կարող է պահել ներդրումների պորտֆել՝ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն, օրինակ, պահելով մեկ ներդրում մեկ այլ ներդրումային կազմակերպությունում, որը ինքնին պահում է մի քանի ներդրումներ:

Բ85ԺԶ. Կարող է ժամանակ լինել, երբ կազմակերպությունը պահում է մեկ ներդրում: Այնուամենայնիվ, մեկ ներդրում պահելը պարտադիր չէ, որ մատնանշում է կազմակերպությանը՝ ներդրումային կազմակերպության սահմանմանը չհամապատասխանելու վերաբերյալ: Օրինակ, ներդրումային կազմակերպությունը կարող է պահել միայն մեկ ներդրում, եթե կազմակերպությունը՝

- ա) գտնվում է գործունեության սկզբնավորման փուլում և դեռ չի որոշակիացրել նպատակահարմար ներդրումները և, հետևաբար, չի իրականացրել ներդրումներ ձեռքբերելու իր ներդրումային պլանը,
- բ) դեռ այլ ներդրումներ չի կատարել՝ ելքագրված (օտարված) ներդրումների փոխարեն,
- գ) մեկ ներդրման մեջ ներդրվող միջոցների միավորման համար հիմնադրվում է ներդրողների ֆոնդ, երբ այդ ներդրումը հնարավոր չէ ձեռք բերել առանձին ներդրողների կողմից (օրինակ, երբ պահանջվող նվազագույն ներդրումը չափազանց մեծ է առանձին ներդրողի համար), կամ
- դ) գտնվում է լուծարման գործընթացում:

Ավելի քան մեկ ներդրող

Բ85ԺԷ. Սովորաբար, ներդրումային կազմակերպությունը կարող է ունենալ մի քանի ներդրողներ, ովքեր միավորում են իրենց միջոցները, որպեսզի ստանան ներդրումների կառավարման ծառայություններին և ներդրումային հնարավորություններին հասանելիություն, որը հնարավոր է չունենային, եթե գործեին առանձին-առանձին: Մի քանի ներդրողներ ունենալը նվազ հավանական կդարձնի, որ

կազմակերպությունը կամ կազմակերպությունը ներառող խմբի այլ անդամները կստանան կապիտալի հավելաճից կամ ներդրումային եկամուտից տարբեր օգուտներ (տե՛ս պարագրաֆ Բ85Թ-ն):

Բ85ԺԸ. Մյուս կողմից, ներդրումային կազմակերպությունը կարող է ձևավորվել մեկ ներդրողի կողմից կամ նրա համար, որը ներդրողների ավելի լայն շրջանակի շահերն է ներկայացնում կամ աջակցում (օրինակ՝ թոշակային ֆոնդ, պետական ներդրումային ֆոնդ կամ ընտանեկան թրասթ):

Բ85ԺԹ. Կարող են լինել նաև դեպքեր, երբ կազմակերպությունը ժամանակավորապես ունենա մեկ ներդրող: Օրինակ՝ ներդրումային կազմակերպությունը կարող է ունենալ միայն մեկ ներդրող, երբ կազմակերպությունը՝

- ա) գտնվում է իր առաջնային տեղաբաշխման փուլում, որի ժամկետը դեռ չի լրացել և կազմակերպությունը ակտիվորեն որոշակիացնում է նպատակահարմար ներդրողներին,
- բ) դեռ չի որոշակիացրել իր կողմից գնված սեփականության բաժնեմասերի համար նպատակահարմար ներդրողներին, կամ
- գ) գտնվում է լուծարման գործընթացում:

Չկապակցված ներդրողներ

Բ85Ի. Սովորաբար, ներդրումային կազմակերպությունը ունի մի քանի ներդրողներ, որոնք կազմակերպության կամ կազմակերպությունը ներառող խմբի այլ անդամների կապակցված կողմերը չեն (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 24-ում): Չկապակցված ներդրողներ ունենալը նվազ հավանական կդարձներ, որ կազմակերպությունը կամ կազմակերպությունը ներառող խմբի այլ անդամները կստանան կապիտալի հավելաճից կամ ներդրումային եկամուտից տարբեր օգուտներ (տե՛ս պարագրաֆ Բ85Թ-ը):

Բ85ԻԱ. Այնուամենայնիվ, կազմակերպությունը կարող է դեռ որակվել որպես ներդրումային կազմակերպություն, եթե անգամ իր ներդրողները իրեն կապակցված կողմեր են: Օրինակ, ներդրումային կազմակերպությունը կարող է հիմնադրել առանձին «զուգահեռ» ֆոնդ իր աշխատակիցների խմբի (ինչպես օրինակ՝ առանցքային կառավարչական անձնակազմ) կամ այլ կապակցված կողմի ներդրող(ներ)ի համար, որը ճշտորեն պատճենում է կազմակերպության հիմնական ներդրումային ֆոնդի ներդրումները: Այդ «զուգահեռ» ֆոնդը կարող է որակվել որպես ներդրումային կազմակերպություն, եթե անգամ իր բոլոր ներդրողները կապակցված կողմեր են:

Սեփականության բաժնեմասեր

Բ85ԻԲ. Սովորաբար ներդրումային կազմակերպությունը առանձին իրավաբանական անձ է, բայց որը պարտադիր չէ: Ներդրումային կազմակերպությունում սեփականության բաժնեմասերը սովորաբար սեփական կապիտալում կամ համանման ձևով բաժնեմասնակցություններ են (օրինակ՝ ընկերակցության բաժնեմասեր), որոնց վերագրվում են ներդրումային կազմակերպության զուտ ակտիվների համամասնական բաժինը: Այնուամենայնիվ, ներդրողների տարբեր խմբեր ունենալը, որոնց որոշ մասը իրավունք ունեն միայն որոշակի ներդրման կամ ներդրումների խմբերի նկատմամբ, կամ որոնք ունեն տարբեր զուտ ակտիվների համամասնական բաժինը, չի խանգարում կազմակերպությանը հանդիսանալ որպես ներդրումային կազմակերպություն:

Բ85ԻԳ. Ի լրումն՝ կազմակերպությունը, որն ունի նշանակալի սեփականության բաժնեմասեր պարտքային գործիքների ձևով, որը, այլ կիրառելի ՖՀՄՍ-ների համաձայն, չի համապատասխանում սեփական կապիտալի սահմանմանը, կարող է դեռ որակվել որպես ներդրումային կազմակերպություն, պայմանով,

որ պարտատերերը ենթարկվեն կազմակերպության զուտ ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացող հատույցների փոփոխության ռիսկին:

Հաշվապահական հաշվառման պահանջները

Համախմբման ընթացակարգեր

Բ86. Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝

- ա) համախմբվում են մայր կազմակերպության և դուստր կազմակերպությունների ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի, եկամուտների, ծախսերի և դրամական հոսքերի նմանատիպ հոդվածները.
- բ) հաշվանցվում է (բացառվում է) յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպությունում մայր կազմակերպության ներդրման հաշվեկշռային արժեքը և յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպության սեփական կապիտալում մայր կազմակերպության բաժինը (ՖՀՄՍ 3-ը բացատրում է առնչվող գույքիլի հաշվառման կարգը).
- գ) ամբողջությամբ բացառվում են ներխմբային ակտիվները և պարտավորությունները, սեփական կապիտալը, եկամուտը, ծախսերը և դրամական հոսքերը, որոնք վերաբերում են խմբում ընդգրկված կազմակերպությունների միջև գործարքներին (ներխմբային գործարքներից առաջացող շահույթը կամ վնասը, որը ճանաչվել է ակտիվներում, օրինակ, պաշարներում և հիմնական միջոցներում, բացառվում է ամբողջությամբ): Ներխմբային վնասները կարող են ցույց տալ արժեզրկում, որը ճանաչում է պահանջում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում: «Շահութահարկեր» ՀՀՄՍ 12-ը կիրառվում է այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ներխմբային գործարքների արդյունքում առաջացող շահույթը կամ վնասը բացառելիս:

Հաշվապահական հաշվառման միօրինակ քաղաքականություն

Բ87. Եթե խմբի անդամը կիրառում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, որը տարբերվում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում նմանատիպ իրավիճակներում նման գործարքների և իրադարձությունների համար որդեգրած քաղաքականությունից, ապա, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս, համապատասխան ճշգրտումներ պետք է կատարվեն խմբի այդ անդամի ֆինանսական հաշվետվություններում՝ ապահովելու համար համապատասխանությունը խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը:

Չափումը

Բ88. Կազմակերպությունը ներառում է դուստր կազմակերպության եկամուտներն ու ծախսերը համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում նրա նկատմամբ հսկողությունը ձեռք բերելու ամսաթվից մինչև դուստր կազմակերպության նկատմամբ հսկողությունը կորցնելու ամսաթիվը: Դուստր կազմակերպության եկամուտն ու ծախսերը հիմնված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ձեռք բերման ամսաթվով ճանաչված ակտիվների ու պարտավորությունների գումարների վրա: Օրինակ, ձեռք բերման ամսաթվից հետո համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունում ճանաչված մաշվածության ծախսը հիմնված է ձեռք բերման ամսաթվին համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված համապատասխան մաշվող ակտիվների իրական արժեքների վրա:

Պոտենցիալ ձայները

- Բ89. Երբ առկա են պոտենցիալ ձայներ կամ պոտենցիալ ձայներ պարունակող այլ ածանցյալ գործիքներ, ապա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս մայր կազմակերպությանը և չհսկող բաժնեմասերին վերագրվող շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալում փոփոխությունների համամասնությունը որոշվում է բացառապես գործող սեփականության բաժնեմասերի հիման վրա և չի արտացոլում պոտենցիալ ձայների հավանական գործադրումը կամ փոխարկումը և այլ ածանցյալ գործիքները, եթե միայն չի կիրառվում Բ 90 պարագրաֆը:
- Բ90. Որոշ հանգամանքներում կազմակերպությունն ունի, ըստ էության, գոյություն ունեցող սեփականության բաժնեմաս այնպիսի գործարքի արդյունքում, որը ներկայումս կազմակերպությանը հասանելիություն է տալիս սեփականության բաժնեմասերի հետ կապված հատույցներին: Նման հանգամանքներում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս մայր կազմակերպությանը և չհսկող բաժնեմասերին վերագրվող համամասնությունը որոշվում է՝ հաշվի առնելով այդ պոտենցիալ ձայների և այլ ածանցյալ գործիքների հնարավոր գործադրումը, որոնք ներկա դրությամբ կազմակերպությանը հասանելի են դարձնում հատույցները:
- Բ91. ՖՀՄՍ 9-ը չի կիրառվում համախմբվող դուստր կազմակերպություններում բաժնեմասակցությունների համար: Եթե պոտենցիալ ձայներ պարունակող գործիքները, ըստ էության, ներկա դրությամբ հասանելի են դարձնում դուստր կազմակերպությունում սեփականության բաժնեմասի հետ կապված եկամուտները, ապա այդ գործիքների համար չեն կիրառվում ՖՀՄՍ 9-ի պահանջները: Բոլոր այլ դեպքերում դուստր կազմակերպությունում ձայնի պոտենցիալ իրավունքներ պարունակող գործիքները հաշվառվում են ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների համաձայն:

Հաշվետվության ամսաթիվը

- Բ92. Մայր կազմակերպության և նրա դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք օգտագործվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս, պետք է ունենան հաշվետվության նույն ամսաթիվը: Երբ մայր և դուստր կազմակերպությունների հաշվետու ժամանակաշրջաններն ավարտվում են տարբեր ամսաթվերի, դուստր կազմակերպությունը, համախմբման նպատակով՝ եթե միայն դա իրագործելի չէ, պատրաստում է լրացուցիչ ֆինանսական տեղեկատվություն մայր կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվով, որպեսզի մայրը կարողանա համախմբել դուստր կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունները:
- Բ93. Եթե դա իրագործելի չէ, ապա մայր կազմակերպությունը պետք է համախմբի դուստր կազմակերպության ֆինանսական տեղեկատվությունը՝ օգտագործելով դուստր կազմակերպության ամենավերջին ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնցում համապատասխան ճշգրտումներ են կատարվել այդ ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի և համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի միջև ընկած ժամանակահատվածում տեղի ունեցած էական գործարքների և դեպքերի ազդեցությունն արտացոլելու համար: Ցանկացած դեպքում դուստր կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի և համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի միջև տարբերությունը չպետք է երեք ամսից ավել լինի, իսկ հաշվետու ժամանակաշրջանների տևողությունը և ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվերի միջև տարբերությունը պետք է ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան անփոփոխ մնա:

Չհսկող բաժնեմասերը

- Բ94. Կազմակերպությունը պետք է վերագրի շահույթը կամ վնասը և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի յուրաքանչյուր բաղադրիչ մայր կազմակերպության սեփականատերերին և չհսկող բաժնեմասերին: Կազմակերպությունը պետք է նաև վերագրի ընդհանուր համապարփակ ֆինանսական

արդյունքը մայր կազմակերպության սեփականատերերին և չհսկող բաժնեմասնակցություններին, նույնիսկ եթե դա հանգեցնի չհսկող բաժնեմասնակցություններում պակասուրդային մնացորդի:

- Բ95. Եթե դուստր կազմակերպությունն ունի շրջանառվող կուտակային արտոնյալ բաժնետոմսեր, որոնք դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ և գտնվում են չհսկող բաժնեմասնակցության մեջ, ապա կազմակերպությունը պետք է հաշվարկի շահույթի կամ վնասի իր բաժինը՝ այդպիսի բաժնետոմսերից ստացվող շահաբաժինների համար համապատասխան ճշգրտում կատարելուց հետո, անկախ նրանից՝, թե արդյոք նման շահաբաժիններ հայտարարվում են, թե ոչ:

Փոփոխությունները չհսկող բաժնեմասերի համամասնությունում

- Բ96. Երբ չհսկող բաժնեմասերում պահվող սեփական կապիտալի համամասնությունը փոփոխվում է, կազմակերպությունը պետք է ճշգրտի հսկող ու չհսկող բաժնեմասնակցությունների հաշվեկշռային արժեքները՝ արտացոլելու համար դուստր կազմակերպությունում նրանց մասնակցության հարաբերակցության փոփոխությունները: Կազմակերպությունը պետք է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչի չհսկող բաժնեմասնակցության ճշգրտման գումարի և վճարած կամ ստացած փոխհատուցման իրական արժեքի միջև տարբերությունը և վերագրի այն մայր կազմակերպության սեփականատերերին:

Հսկողության կորուստը

- Բ97. Մայր կազմակերպությունը կարող է կորցնել դուստր կազմակերպության նկատմամբ հսկողությունը երկու կամ ավելի պայմանավորվածությունների (գործարքների) արդյունքում: Սակայն երբեմն հանգամանքները ցույց են տալիս, որ բազմակի պայմանավորվածությունները պետք է հաշվառվեն որպես մեկ գործարք: Պայմանավորվածությունները որպես մեկ գործարք հաշվառելու վերաբերյալ որոշում ընդունելիս՝ մայր կազմակերպությունը պետք է հաշվի առնի այդ պայմանավորվածությունների բոլոր պայմանները և դրանց տնտեսական հետևանքները: Ստորև բերված մեկ կամ մեկից ավելի գործոնների առկայությունը ցույց է տալիս, որ մայր կազմակերպությունը պետք է հաշվառի բազմակի պայմանավորվածությունները որպես մեկ գործարք՝

- ա) դրանք կնքվել են միևնույն ժամանակ կամ մեկը մյուսի ակնկալիքով,
- բ) դրանք կազմում են մեկ գործարք, որը նախատեսված է ընդհանուր առևտրային արդյունքի հասնելու համար,
- գ) մեկ պայմանավորվածության ի հայտ գալը կախված է առնվազն մեկ այլ պայմանավորվածության ի հայտ գալուց,
- դ) մեկ պայմանավորվածությունը, առանձին վերցրած, տնտեսապես արդարացված չէ, սակայն այն տնտեսապես արդարացված է համարվում, երբ դիտարկվում է մյուս համաձայնությունների հետ միասին: Օրինակ, երբ բաժնետոմսերի օտարումն իրականացվում է շուկայականից ցածր գներով և փոխհատուցվում է հաջորդող օտարումներով, որոնք իրականացվում են շուկայականից բարձր գներով:

- Բ98. Երբ մայր կազմակերպությունը կորցնում է հսկողությունը դուստր կազմակերպության նկատմամբ, այն պետք է՝

- ա) ապաճանաչի՝
 - (i) դուստր կազմակերպության ակտիվները (ներառյալ գուդվիլը) և պարտավորությունները՝ իրենց հաշվեկշռային արժեքներով, հսկողության կորստի ամսաթվի դրությամբ. և

(ii) նախկին դուստր կազմակերպությունում չհսկող բաժնեմասերի հաշվեկշռային արժեքը՝ հսկողության կորստի ամսաթվի դրությամբ (ներառյալ դրանց վերագրվող այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի բաղադրիչները):

բ) ճանաչի՝

(i) այն գործարքից, դեպքից կամ հանգամանքներից ստացված փոխհատուցման իրական արժեքը, եթե կա այդպիսին, որի արդյունքում հսկողության կորուստ է տեղի ունեցել.

(ii) եթե հսկողության կորստի պատճառ դարձած գործարքը, դեպքը կամ հանգամանքները ներառում են դուստր կազմակերպության բաժնետոմսերի բաշխում սեփականատերերին, որոնք իրենց սեփականատեր լինելու կարգավիճակում են, ապա այդ բաշխումը. և

(iii) նախկին դուստր կազմակերպությունում պահպանվող ցանկացած ներդրում՝ իր իրական արժեքով, հսկողության կորստի ամսաթվի դրությամբ.

գ) վերադասակարգի՝ հատկացնելով շահույթին կամ վնասին, կամ ուղղակի փոխանցի չբաշխված շահույթին, եթե դա պահանջվում է այլ ՖՀՄՍ-ներով, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում դուստր կազմակերպության հետ կապված ճանաչված գումարները՝ Բ99 պարագրաֆում նկարագրված հիմունքով.

դ) ճանաչի արդյունքում առաջացած ցանկացած տարբերություն որպես օգուտ կամ կորուստ՝ մայր կազմակերպությանը վերագրվող շահույթում կամ վնասում:

Բ99. Եթե մայր կազմակերպությունը կորցնում է հսկողությունը դուստր կազմակերպության նկատմամբ, նա պետք է այդ դուստր կազմակերպությանը վերաբերող այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված բոլոր գումարները հաշվառի նույն հիմունքով, ինչը կպահանջվեր, եթե մայր կազմակերպությունը անմիջականորեն օտարած լիներ առնչվող ակտիվները կամ պարտավորությունները: Հետևաբար, եթե նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված օգուտը կամ կորուստը վերադասակարգվեր՝ ներկայացվելով շահույթում կամ վնասում, որն առաջացել է առնչվող ակտիվների կամ պարտավորությունների օտարումից, ապա մայր կազմակերպությունը պետք է վերադասակարգի օգուտը կամ կորուստը՝ տեղափոխելով այն սեփական կապիտալից դեպի շահույթ կամ վնաս (որպես վերադասակարգման ճշգրտում), երբ նա կորցնում է հսկողությունը դուստր կազմակերպության նկատմամբ: Եթե նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված վերագնահատման հավելուրդը ակտիվն օտարելիս փոխանցվում է ուղղակիորեն չբաշխված շահույթին, ապա մայր կազմակերպությունը պետք է փոխանցի վերագնահատման հավելուրդը ուղղակիորեն չբաշխված շահույթ, երբ նա կորցնում է հսկողությունը դուստր կազմակերպության նկատմամբ:

Բ99Ա. Եթե մայր կազմակերպությունը կորցնում է հսկողությունը դուստր կազմակերպության նկատմամբ (որը բիզնես չի, ինչպես սահմանված է ՖՀՄՍ 3-ում), որպես հետևանք գործարքի, որը պարունակում է բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ասոցիացված կազմակերպություն կամ համատեղ ձեռնարկում, մայր կազմակերպությունը պետք է օգուտը կամ կորուստը որոշի Բ98-Բ99 պարագրաֆների համաձայն: Գործարքից առաջացող օգուտը կամ կորուստը (ներառյալ՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված գումարները, որոնք կվերադասակարգվեին շահույթում կամ վնասում՝ Բ99 պարագրաֆի համաձայն) ճանաչվում է մայր կազմակերպության շահույթում կամ վնասում միայն այդ ասոցիացված կազմակերպությունում կամ համատեղ ձեռնարկումում չկապակցված ներդրողների բաժնեմասերի չափով: Օգուտի մնացած մասը բացառվում է այդ ասոցիացված կազմակերպությունում կամ համատեղ ձեռնարկումում ներդրումի հաշվեկշռային արժեքից: Ի հավելումն՝ եթե մայր կազմակերպությունը նախկին դուստր

կազմակերպությունում պահում է ներդրում և այդ նախկին դուստր կազմակերպությունը այդ պահին ասոցիացված կազմակերպություն է կամ համատեղ ձեռնարկում, որը հաշվառվում է՝ օգտագործելով բաժնեմասնակցության մեթոդը, մայր կազմակերպությունը իր շահույթում կամ վնասում ճանաչում է օգուտի կամ կորստի այն մասը, որը առաջանում է այդ նախկին դուստր կազմակերպությունում մնացորդային ներդրման իրական արժեքով վերաչափումից՝ միայն այդ նոր ասոցիացված կազմակերպությունում կամ համատեղ ձեռնարկումում չկապակցված ներդրողների բաժնեմասերի չափով: Այդ օգուտի կամ կորստի մնացած մասը բացառվում է նախկին դուստր կազմակերպությունում մնացորդային ներդրման հաշվեկշռային արժեքից: Եթե մայր կազմակերպությունը նախկին դուստր կազմակերպությունում պահում է ներդրում, որն այժմ հաշվառվում է ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն, նախկին դուստր կազմակերպությունում պահված ներդրումի վերաչափման արդյունքում առաջացող օգուտի կամ կորստի մասը ճանաչվում է ամբողջական՝ մայր կազմակերպության շահույթում կամ վնասում:

Կիրառման օրինակներ

Օրինակ 17

Մայր կազմակերպությունն ունի 100 տոկոս բաժնեմաս, որը բիզնես չէ: Մայր կազմակերպությունը վաճառում է դուստր կազմակերպությունում իր բաժնեմասի 70 տոկոսը ասոցիացված կազմակերպությանը, որում այն ունի 20 տոկոս բաժնեմաս: Գործարքի արդյունքում մայր կազմակերպությունը կորցնում է դուստր կազմակերպության նկատմամբ ունեցած իր հսկողությունը: Դուստր կազմակերպության զուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը 100ԱՄ է և վաճառված բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեքը 70ԱՄ է ($70ԱՄ=100ԱՄ \times 70\%$): Ստացված հատուցման իրական արժեքը 210ԱՄ է, որը նաև վաճառված բաժնեմասի իրական արժեքն է: Նախկին դուստր կազմակերպությունում ներդրման մնացորդային մասը ասոցիացված կազմակերպություն է, որը հաշվառվում է՝ օգտագործելով բաժնեմասնակցության մեթոդը, իսկ դրա իրական արժեքը 90ԱՄ է: Բ98-Բ99 պարագրաֆների համաձայն որոշվող օգուտը, նախքան Բ99Ա-ով պահանջվող բացառումը (նվազեցումը), 200ԱՄ է ($200ԱՄ=210ԱՄ+90ԱՄ-100ԱՄ$): Այս օգուտը բաղկացած է երկու մասից՝

- ա) օգուտը (140ԱՄ), որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունում ասոցիացված կազմակերպությանը 70 տոկոս բաժնեմասի վաճառքից: Օգուտը ստացվող հատուցման (210ԱՄ) իրական արժեքի և վաճառված բաժնեմասի (70ԱՄ) հաշվեկշռային արժեքի միջև տարբերությունն է: Բ99Ա պարագրաֆի համաձայն՝ մայր կազմակերպությունն իր շահույթում կամ վնասում ճանաչում է գոյություն ունեցող ասոցիացված կազմակերպությունում չկապակցված ներդրողների բաժնեմասերին վերագրելի օգուտը: Սա այս օգուտի 80 տոկոսն է, որը կազմում է 112ԱՄ ($112ԱՄ=140ԱՄ \times 80\%$): Օգուտի մնացած 20 տոկոսը ($28ԱՄ=140ԱՄ \times 20\%$) բացառվում (նվազեցվում) է գոյություն ունեցող ասոցիացված կազմակերպությունում ներդրման հաշվեկշռային արժեքից,
- բ) օգուտը (60ԱՄ), որն առաջանում է նախկին դուստր կազմակերպությունում պահված (մնացած) ներդրման իրական արժեքի վերաչափումից: Այս օգուտը նախկին դուստր կազմակերպությունում պահված ներդրման իրական արժեքի (90ԱՄ) և դուստր կազմակերպության զուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի 30 տոկոսի միջև տարբերությունն է ($30ԱՄ=100ԱՄ \times 30\%$): Բ99Ա պարագրաֆի համաձայն՝ մայր կազմակերպությունը իր շահույթում կամ վնասում ճանաչում է նոր ասոցիացված կազմակերպությունում չկապակցված ներդրողների բաժնեմասերին վերագրելի օգուտի գումարը: Սա օգուտի 56 տոկոսն է ($70\% \times 80\%$), այսինքն՝ 34ԱՄ ($34ԱՄ=60ԱՄ \times 56\%$): Օգուտի

մնացած 44 տոկոս 26ԱՄ-ն (26ԱՄ=60ԱՄ×44%) բացառվում (նվազեցվում) է նախկին դուստր կազմակերպությունում պահված ներդրման հաշվեկշռային արժեքից:

Ներդրումային կազմակերպության կարգավիճակի փոփոխության հաշվառում

- Բ100. Երբ կազմակերպությունը դադարում է լինել ներդրումային կազմակերպություն, այն պետք է կիրառի ՖՀՄՍ 3-ը ցանկացած դուստր կազմակերպության համար, որը նախկինում պարագրաֆ 31-ի համաձայն չափվել է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Կարգավիճակի փոփոխության ամսաթիվ պետք է համարվի պայմանական ձեռքբերման ամսաթիվը: Պայմանական ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դուստր կազմակերպության իրական արժեքը պետք է ներկայացնի փոխանցվող պայմանական հատուցումը, երբ չափվում է պայմանական ձեռքբերումից առաջացող ցանկացած գուղվիլ կամ զեղչով ձեռքբերումից օգուտ: Բոլոր դուստր կազմակերպությունները պետք է համախմբվեն սույն ՖՀՄՍ-ի 19-24-րդ պարագրաֆների համաձայն այն ամսաթվից, երբ տեղի է ունեցել կարգավիճակի փոփոխությունը:
- Բ101. Երբ կազմակերպությունը դառնում է ներդրումային կազմակերպություն, այն պետք է դադարի իր դուստր կազմակերպությունները համախմբել կարգավիճակի փոփոխման ամսաթվի դրությամբ, բացառությամբ՝ ցանկացած դուստր կազմակերպության, որը պետք է շարունակի համախմբել՝ պարագրաֆ 32-ի համաձայն: Ներդրումային կազմակերպությունը պետք է կիրառի 25-րդ և 26-րդ պարագրաֆների պահանջները այն դուստր կազմակերպությունների համար, որոնք դադարում է համախմբել, ասես, ներդրումային կազմակերպությունը այդ ամսաթվի դրությամբ այդ դուստր կազմակերպությունների նկատմամբ կորցրել էր իր հսկողությունը:

Հավելված Գ

Ուժի մեջ մտնելը և անցումային դրույթներ

Այս հավելվածը սույն ՖՀՄՍ-ի անբաժանելի մասն է և ունի նույն ուժը, ինչ որ սույն ՖՀՄՍ-ի այլ մասերը

Ուժի մեջ մտնելը

- Գ1. Կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ն 2013 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է սույն ՖՀՄՍ-ն ավելի վաղ, ապա պետք է բացահայտի այդ փաստը և միևնույն ժամանակ կիրառի ՖՀՄՍ 11-ը, ՖՀՄՍ 12-ը, «Առանձին ֆինանսական հաշվեպահություններ» ՀՀՄՍ 27-ը և ՀՀՄՍ 28-ը (2011 թվականի փոփոխված տարբերակով):
- Գ1Ա. 2012 թվականի հունիսին հրապարակված «Համախմբված ֆինանսական հաշվեպահություններ, Համալրող պայմանավորվածություններ, Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում. անցման ուղեցույց» (ՖՀՄՍ 10-ի, ՖՀՄՍ 11-ի, ՖՀՄՍ 12-ի փոփոխություններ) փաստաթղթով փոփոխվել են Գ2-Գ6 պարագրաֆները և ավելացվել են Գ2-Գ2Բ, Գ4Ա-Գ4Գ, Գ5Ա և Գ6Ա-Գ6Բ պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները 2013 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է ՖՀՄՍ 10-ը ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, պետք է այդ փոփոխությունները կիրառի այդ ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար:
- Գ1Բ. 2012 թվականի հոկտեմբերին հրապարակված «Ներդրումային կազմակերպություններ» (ՖՀՄՍ 10-ի, ՖՀՄՍ 12-ի, ՀՀՄՍ 27-ի փոփոխություններ) փաստաթղթով փոփոխվել են 2-րդ, 4-րդ, Գ2Ա, Գ6Ա պարագրաֆները և հավելված Ա-ն և ավելացվել են 27-33-րդ, Բ85Ա-Բ85ԺԺԳ, Բ100-Բ101 և Գ3Ա-Գ3Զ պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները 2014 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է այդ փոփոխությունները ավելի վաղ, պետք է բացահայտի այդ փաստը և կիրառի «Ներդրումային կազմակերպություններ» փաստաթղթում ներառված բոլոր փոփոխությունները միևնույն ժամանակ:
- Գ1Գ. 2014 թվականի սեպտեմբերին հրապարակված «Ներդրողի և ասոցիացված կազմակերպության կամ համալրող ձեռնարկումի միջև ակտիվների վաճառք կամ ներդրում» (ՖՀՄՍ 10-ի և ՀՀՄՍ 28-ի փոփոխություններ) փաստաթղթով փոփոխվել են 25-26-րդ պարագրաֆները և ավելացվել է Բ99Ա պարագրաֆը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները առաջընթաց՝ այն գործարքների համար, որոնք տեղի են ունենում ՀՀՄՍ-ի կողմից որոշվող ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է այդ փոփոխությունները ավելի վաղ, պետք է բացահայտի այդ փաստը:
- Գ1Դ. 2014 թվականի դեկտեմբերին հրապարակված «Ներդրումային կազմակերպություններ. համախմբման բացառման կիրառում» (ՖՀՄՍ 10-ի, ՖՀՄՍ 12-ի և ՀՀՄՍ 28-ի փոփոխություններ) փաստաթղթով փոփոխվել են 4-րդ, 32-րդ, Բ85Գ, Բ85Ե և Գ2Ա պարագրաֆները և ավելացվել են 4Ա-4Բ պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները 2016 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է այդ փոփոխությունները ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, պետք է բացահայտի այդ փաստը:

Անցումային դրույթներ

- Գ2. Կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ն հետընթաց՝ «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ՀՀՄՍ 8-ի համապատասխան, բացառությամբ Գ2Ա-Գ6 պարագրաֆներում նկարագրվածի:
- Գ2Ա. Չնայած ՀՀՄՍ 8-ի 28-րդ պարագրաֆի պահանջների, երբ սույն ՖՀՄՍ-ն առաջին անգամ է կիրառվում, և, եթե ավելի ուշ, «Ներդրումային կազմակերպություններ» և «Ներդրումային կազմակերպություններ. համախմբման բացառման կիրառում» փաստաթղթերի փոփոխությունները առաջին անգամ կիրառվում են սույն ՖՀՄՍ-ում, անհրաժեշտ է, որ կազմակերպությունը միայն ներկայացնի ՀՀՄՍ 8-ի 28(գ) պարագրաֆով պահանջվող քանակական տեղեկատվությունը սույն ՖՀՄՍ-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանում («անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջան»): Կազմակերպությունը այդ տեղեկատվությունը կարող է նաև ներկայացնել ընթացիկ ժամանակաշրջանի կամ ավելի վաղ համադրելի ժամանակաշրջանների համար, բայց, որը չի պահանջվում:
- Գ2Բ. Սույն ՖՀՄՍ-ի նպատակներով՝ սկզբնական կիրառման ամսաթիվ է համարվում տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի սկիզբը, երբ սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառվում է առաջին անգամ:
- Գ3. Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ կազմակերպությունից չի պահանջվում ճշգրտումներ կատարել նախկին հաշվառման մեջ, որոնք վերաբերում են իր մասնակցությանը կամ՝
- ա) կազմակերպություններում, որոնք կհամախմբվեն այդ ամսաթվի դրությամբ՝ «Համախմբված և առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ» ՀՀՄՍ 27-ի և «Համախմբում. հարույկ նշանակության կազմակերպություններ» ՄՄԿ 12-ի համապատասխան, և դեռ համախմբման այդ պահանջը պահպանվում է՝ սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն. կամ
 - բ) կազմակերպություններում, որոնք նախկինում ենթակա չէին համախմբման՝ ՀՀՄՍ 27-ի և ՄՄԿ 12-ի համաձայն, և չհամախմբման այդ պահանջը պահպանվում է սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն:
- Գ3Ա. Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ կազմակերպությունը պետք է գնահատի՝ արդյոք այն ներդրումային կազմակերպություն է՝ այդ ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների հիման վրա: Եթե, սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ, կազմակերպությունը որոշում է, որ այն ներդրումային կազմակերպություն է, այն պետք է կիրառի Գ3Բ-Գ3Զ պարագրաֆների պահանջները Գ5-Գ5Ա պարագրաֆների փոխարեն:
- Գ3Բ. Բացառությամբ ցանկացած դուստր կազմակերպության, որ համախմբվում է 32-րդ պարագրաֆի համաձայն (որոնց համար կիրառվում են Գ3 և Գ6 կամ Գ4-Գ4Գ պարագրաֆները՝ կախված, թե որն է տեղին), ներդրումային կազմակերպությունը պետք է չափի իր ներդրումը յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպությունում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, ասես սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները միշտ գործել են: Ներդրումային կազմակերպությունը պետք է հետընթաց ճշգրտի և՛ տարեկան ժամանակաշրջանը, որն անմիջապես նախորդում է սկզբնական կիրառման ամսաթվը, և՛ սեփական կապիտալը՝ անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկզբին ներքոթվարկյալների միջև ցանկացած տարբերությամբ՝
- ա) դուստր կազմակերպության նախորդ հաշվեկշռային արժեք, և
 - բ) դուստր կազմակերպությունում ներդրումային կազմակերպության ներդրման իրական արժեք:
- Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված ցանկացած իրական արժեքի ճշգրտումների կուտակված գումարը պետք է փոխանցվի չբաշխվող շահույթին՝ սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանի սկզբին:

- 93Գ. Նախքան «*իրական արժեքի չափում*» ՖՀՄՍ 13-ի ընդունման ամսաթիվը՝ ներդրումային կազմակերպությունը պետք է օգտագործի իրական արժեքի գումարները, որոնք նախկինում ներկայացվել են ներդրողներին կամ ղեկավարությանը, եթե այդ գումարները ներկայացնում են այն գումարը, որի համար ներդրումը գնահատման ամսաթվի դրությամբ կարող էր փոխանակվել իրազեկ, պատրաստակամ կողմերի միջև՝ պարզած ձեռքի հեռավորության գործարքում:
- 93Դ. Եթե 93Բ-93Գ պարագրաֆների համաձայն, դուստր կազմակերպությունում ներդրման չափումը գործնականում հնարավոր չէ (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 8-ում), ներդրումային կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբին, երբ 93Բ-93Գ պարագրաֆների կիրառումը գործնականում հնարավոր է, որը կարող է հանդիսանալ ընթացիկ ժամանակաշրջանը: Ներդրողը պետք է հետընթաց ճշգրտի տարեկան ժամանակաշրջանը, որն անմիջապես նախորդում է սկզբնական կիրառման ամսաթվին, եթե ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկիզբը, որի համար սույն պարագրաֆի կիրառումը գործնականում հնարավոր է, հանդիսանում է ընթացիկ ժամանակաշրջանը: Եթե սա այդ դեպքն է, սեփական կապիտալին կատարված ճշգրտումները պետք է ճանաչվեն ընթացիկ ժամանակաշրջանի սկզբին:
- 93Ե. Եթե ներդրումային կազմակերպությունը օտարել կամ կորցրել է հսկողությունը դուստր կազմակերպությունում ներդրման նկատմամբ նախքան սույն ՖՀՄՍ-ի սկզբնական կիրառման ամսաթիվը, ներդրումային կազմակերպությունից չի պահանջվում այդ դուստր կազմակերպության համար կատարել նախկին հաշվառման մեջ ճշգրտումներ:
- 93Զ. Եթե կազմակերպությունը «*Ներդրումային կազմակերպություններ*» փաստաթղթում կատարված փոփոխությունները կիրառում է ավելի ուշ ժամանակաշրջանում, քան, երբ այն առաջին անգամ կիրառում է ՖՀՄՍ 10-ը, 93Ա-93Ե պարագրաֆներում «սկզբնական կիրառման ամսաթիվ»-ին կատարված հղումները պետք է կարդացվեն և դիտարկվեն որպես «տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի սկիզբ, որի համար 2012 թվականի հոկտեմբերին հրապարակված «*Ներդրումային կազմակերպություններ*» (ՖՀՄՍ 10-ի, ՖՀՄՍ 12-ի և ՀՀՄՍ 27-ի փոփոխություններ) փաստաթղթով կատարված փոփոխությունները կիրառվում են առաջին անգամ»:
94. Եթե սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ ներդրողը որոշում է, որ այն պետք է համախմբի ներդրման օբյեկտը, որը համախմբված չի եղել ՀՀՄՍ 27-ի և, ՄՄԿ 12-ի համաձայն, ապա ներդրողը պետք է՝
- ա) եթե ներդրման օբյեկտը բիզնես է (ինչպես նկարագրված է «*Բիզնեսի միավորումներ*» ՖՀՄՍ 3-ում), չափի ակտիվները, պարտավորությունները և չհսկող բաժնեմասերն այդ նախկինում չհամախմբված ներդրման օբյեկտում, ինչպես դա կլինի այն դեպքում, երբ այդ ներդրման օբյեկտը համախմբված լինի (և, հետևաբար, կիրառած լինի ձեռքբերման մեթոդը՝ ՖՀՄՍ 3-ի պահանջների համաձայն)՝ սկսած այն ամսաթվից, երբ ներդրողը ձեռք բերել ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողությունը սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջների հիման վրա: Ներդրողը պետք է հետընթաց ճշգրտի սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանը: Երբ այն ամսաթիվը, որի դրությամբ հսկողություն է ձեռք բերվել, ավելի վաղ է, քան անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկիզբը, ներդրողը, անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկզբին, որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում, պետք է ճանաչի ներքոթվարկյալների միջև ցանկացած տարբերությունը՝
 - (i) ճանաչված ակտիվների, պարտավորությունների և չհսկող բաժնեմասերի գումար, և
 - (ii) ներդրման օբյեկտում ներդրողի մասնակցության նախորդ հաշվեկշռային արժեք:
 - բ) եթե ներդրման օբյեկտը բիզնես չէ (ինչպես դա նկարագրված է ՖՀՄՍ 3-ում), ապա չափել ակտիվները, պարտավորությունները և չհսկող բաժնեմասերը այդ նախկինում չհամախմբված

ներդրման օբյեկտում, ինչպես դա կլինի այն դեպքում, երբ այդ ներդրման օբյեկտը համախմբված լինի (կիրառելով ձեռքբերումների մեթոդը, ինչպես դա նկարագրվում է ՖՀՄՍ 3-ում, բայց առանց ներդրման օբյեկտի համար գույքի ճանաչելու)՝ սկսած այն ամսաթվից, երբ ներդրողը ձեռք է բերել ներդրման օբյեկտի նկատմամբ հսկողությունը սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջների հիման վրա: հսկող Ներդրողը պետք է հետընթաց ճշգրտի սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանը: Երբ այն ամսաթիվը, որի դրությամբ հսկողություն է ձեռք բերվել, ավելի վաղ է, քան անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկիզբը, ներդրողը, անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկզբին, որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում, պետք է ճանաչի ներքոթվարկյալների միջև ցանկացած տարբերությունը՝

- (i) ճանաչված ակտիվների, պարտավորությունների և չհսկող բաժնեմասերի գումար, և
- (ii) ներդրման օբյեկտում ներդրողի մասնակցության նախորդ հաշվեկշռային արժեք:

Գ4Ա. Եթե ներդրման օբյեկտի ակտիվների, պարտավորությունների և չհսկող բաժնեմասերի չափումը, համաձայն Գ4 պարագրաֆի (ա) կամ (բ) կետերի, անիրագործելի է (ինչպես դա նկարագրվում է ՀՀՄՍ 8-ում), ներդրողը պետք է՝

- ա) եթե ներդրման օբյեկտը բիզնես է, ապա կիրառել ՖՀՄՍ 3-ի պահանջները: Ձեռքբերման պայմանական ամսաթիվը պետք է լինի ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկիզբը, որի համար Գ4 պարագրաֆի (ա) կիրառումն իրագործելի է, և որը կարող է լինել ընթացիկ ժամանակաշրջանը.
- բ) եթե ներդրման օբյեկտը բիզնես չէ, ապա կիրառել ձեռքբերումների մեթոդը, ինչպես դա նկարագրվում է ՖՀՄՍ 3-ում, բայց առանց ներդրման օբյեկտի համար ձեռքբերման պայմանական ամսաթվով գույքի ճանաչելու: Ձեռքբերման պայմանական ամսաթիվը պետք է լինի ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկիզբը, որի համար Գ4 (բ) պարագրաֆի կիրառումը իրագործելի է, և որը կարող է լինել ընթացիկ ժամանակաշրջանը.

Ներդրողը պետք է հետընթաց ճշգրտի սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանը, եթե ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկիզբը, որի համար սույն պարագրաֆի կիրառումը գործնականում հնարավոր է, հանդիսանում է ընթացիկ ժամանակաշրջանը: Երբ պայմանական ձեռքբերման ամսաթիվը ավելի վաղ է, քան անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկիզբը, կազմակերպությունը, անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկզբին, որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում, պետք է ճանաչի ներքոթվարկյալների միջև ցանկացած տարբերությունը՝

- գ) ճանաչված ակտիվների, պարտավորությունների և չվերահսկող բաժնեմասերի գումար. և
- դ) ներդրման օբյեկտում ներդրողի մասնակցության նախորդ հաշվեկշռային արժեք:

Եթե ամենավաղ ժամանակաշրջանը, որի համար սույն պարագրաֆի կիրառումը գործնականում հնարավոր է, հանդիսանում է ընթացիկ ժամանակաշրջանը, սեփական կապիտալի ճշգրտումը պետք է ճանաչվի ընթացիկ ժամանակաշրջանի սկզբին:

Գ4Բ. Երբ ներդրողը կիրառում է Գ4-Գ4Ա պարագրաֆները և սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն հսկողություն ձեռք բերելու ամսաթիվը ավելի ուշ է, քան ՖՀՄՍ 3-ի ուժի մեջ մտնելը, վերանայված 2008 թվականին (ՖՀՄՍ 3 (2008)), Գ4 և Գ4Ա պարագրաֆներում ՖՀՄՍ 3-ին կատարված հղումը պետք է լինի ՖՀՄՍ 3-ին (2008): Եթե հսկողությունը ձեռք է բերվել նախքան ՖՀՄՍ 3-ի (2008) ուժի մեջ մտնելը, ներդրողը պետք է կիրառի կամ ՖՀՄՍ 3-ը (2008) կամ ՖՀՄՍ 3-ը (2004 թվականին հրապարակված):

Գ4Գ. Երբ ներդրողը կիրառում է Գ4-Գ4Ա պարագրաֆները և հսկողություն ձեռք բերելու ամսաթիվը, սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն, ավելի ուշ է, քան ՀՀՄՍ 27-ի ուժի մեջ մտնելը, 2008 թվականին վերանայված

(ՀՀՄՍ 27 (2008)), ներդրողը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները այն բոլոր ժամանակաշրջանների համար, որոնց դեպքում ներդրման օբյեկտը հետընթաց համախմբվում է Գ4-Գ4Ա պարագրաֆների համաձայն: Եթե հսկողությունը ձեռք է բերվել նախքան ՀՀՄՍ 27-ի (2008) ուժի մեջ մտնելը, ներդրողը պետք է կիրառի՝

- ա) սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները այն բոլոր ժամանակաշրջանների համար, որոնց դեպքում ներդրման օբյեկտը հետընթաց համախմբվում է Գ4-Գ4Ա պարագրաֆների համաձայն, կամ
- բ) ՀՀՄՍ 27-ի տարբերակի պահանջները, հրապարակված 2003 թվականին (ՀՀՄՍ 27 (2003)) այն ժամանակաշրջանների համար, որոնք նախորդում են ՀՀՄՍ 27-ի (2008) ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը, և, հետևաբար, սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները հաջորդող ժամանակաշրջանների համար:

Գ5. Եթե սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ ներդրողը որոշում է, որ այն այլևս չի համախմբի ներդրման օբյեկտը, որը համախմբվել է ՀՀՄՍ 27-ի և ՄՄԿ 12-ի համաձայն, ապա ներդրողը պետք է չափի ներդրման օբյեկտում իր բաժնեմասն այն գումարով, որով նա այդ չափումը կիրականացներ, եթե սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները գործողության մեջ լինեին ներդրման օբյեկտում ներդրողի մասնակցության (բայց, սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն, հսկողություն ձեռք չի բերել) կամ դրա նկատմամբ հսկողությունը կորցնելու ժամանակ: Ներդրողը պետք է հետընթաց ճշգրտի սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանը: Երբ այն ամսաթիվը, որի դրությամբ ներդրման օբյեկտում ներդրողը ներգրավվել է (բայց, սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն, հսկողություն ձեռք չի բերել) կամ դրա նկատմամբ կորցրել է հսկողությունը, ավելի վաղ է, քան անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկիզբը, ներդրողը, անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկզբին, որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում, պետք է ճանաչի ներքոթվարկյալների միջև ցանկացած տարբերությունը՝

- ա) ակտիվների, պարտավորությունների և չհսկող բաժնեմասերի նախորդ հաշվեկշռային արժեք, և
- բ) ներդրման օբյեկտում ներդրողի մասնակցության ճանաչված գումար:

Գ5Ա. Եթե Գ5 պարագրաֆի համաձայն, ներդրման օբյեկտում բաժնեմասի չափումը գործնականում հնարավոր չէ (ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 8-ում), ներդրողը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՍ-ի պահանջները ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբին, որի համար Գ5 պարագրաֆի կիրառումը գործնականում հնարավոր է, հանդիսանում է ընթացիկ ժամանակաշրջանը: Ներդրողը պետք է հետընթաց ճշգրտի սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանը, եթե ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկիզբը, որի համար սույն պարագրաֆի կիրառումը գործնականում հնարավոր է, հանդիսանում է ընթացիկ ժամանակաշրջանը: Երբ այն ամսաթիվը, որի դրությամբ ներդրողը ներգրավվել է ներդրման օբյեկտում (բայց, սույն ՖՀՄՍ-ի համաձայն, հսկողություն ձեռք չի բերել) կամ դրա նկատմամբ կորցրել է հսկողությունը, ավելի վաղ է, քան անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկիզբը, ներդրողը, անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ, որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում պետք է ճանաչի ներքոթվարկյալների միջև ցանկացած տարբերությունը՝

- ա) ակտիվների, պարտավորությունների և չհսկող բաժնեմասերի նախորդ հաշվեկշռային արժեք, և
- բ) ներդրման օբյեկտում ներդրողի մասնակցության ճանաչված գումար:

Եթե ամենավաղ ժամանակաշրջանը, որի համար սույն պարագրաֆի կիրառումը գործնականում հնարավոր է, հանդիսանում է ընթացիկ ժամանակաշրջանը, սեփական կապիտալի ճշգրտումը պետք է ճանաչվի ընթացիկ ժամանակաշրջանի սկզբին:

- Գ6. 23-րդ, 25-րդ, Բ94 և Բ96-Բ99 պարագրաֆները ՀՀՄՍ 27-ի 2008 թվականին կատարված փոփոխություններն են, որոնք բերվել են ՖՀՄՍ 10: Բացառությամբ, երբ կազմակերպությունից պահանջվում է կիրառել Գ3 պարագրաֆը կամ Գ4-Գ5Ա պարագրաֆները, այն պետք է կիրառի այդ պարագրաֆների պահանջները հետևյալ կերպ՝
- ա) կազմակերպությունը չպետք է վերաներկայացնի շահույթի կամ վնասի վերագրումը՝ Բ94 պարագրաֆի փոփոխությունն առաջին անգամ կիրառելուն նախորդող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար,
 - բ) 23-րդ և Բ96 պարագրաֆների պահանջները՝ դուստր կազմակերպության նկատմամբ հսկողություն ձեռք բերելուց հետո սեփականության բաժնեմասի փոփոխությունների հաշվառման համար, չեն կիրառվում այն փոփոխությունների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունեցել նախքան կազմակերպության կողմից այդ փոփոխություններն առաջին անգամ կիրառելը,
 - գ) կազմակերպությունը չպետք է վերաներկայացնի նախկին դուստր կազմակերպությունում ներդրման հաշվեկշռային արժեքը, եթե հսկողության կորուստը տեղի է ունեցել նախքան 25-րդ և Բ97-Բ99 պարագրաֆներում փոփոխություններն առաջին անգամ կիրառելը: Բացի այդ, կազմակերպությունը չպետք է վերաներկայացնի որևէ օգուտ կամ կորուստ՝ կապված դուստր կազմակերպությունում հսկողության կորստի հետ, որը տեղի է ունեցել նախքան 25-րդ և Բ97-Բ99 պարագրաֆներում փոփոխություններն առաջին անգամ կիրառելը:

«Անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջան» տերմինին կատարված հղումներ

- Գ6Ա. Չնայած Գ3Բ-Գ5Ա պարագրաֆներում սկզբնական կիրառման ամսաթվին անմիջապես նախորդող տարեկան ժամանակաշրջանին կատարված հղումներին («անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջան»)՝ կազմակերպությունը կարող է նաև ներկայացնել ճշգրտված համադրելի տեղեկատվություն ներկայացված ցանկացած ավելի վաղ ժամանակաշրջանների համար, բայց որը չի պահանջվում: Եթե կազմակերպություն ներկայացնում է համադրելի տեղեկատվություն ցանկացած ավելի վաղ ժամանակաշրջանների համար, Գ3Բ-Գ5Ա պարագրաֆներում «անմիջապես նախորդող ժամանակաշրջան»-ին կատարված բոլոր հղումները պետք է կարդացվեն և դիտարկվեն որպես «ներկայացված ամենավաղ ճշգրտված համադրելի ժամանակաշրջան»:
- Գ6Բ. Եթե կազմակերպությունը ներկայացնում է չճշգրտված համադրելի տեղեկատվություն ավելի վաղ ժամանակաշրջանների համար, այն պետք է հստակ որոշակիացնի այն տեղեկատվությունը, որը չի ճշգրտվել, նշի, որ այն պատրաստվել է այլ հիմունքով և բացատրի այդ հիմունքը:

Հղումներ ՖՀՄՍ 9-ին

- Գ7. Եթե կազմակերպությունը կիրառում է սույն ՖՀՄՍ-ն, սակայն դեռևս չի կիրառում ՖՀՄՍ 9-ը, ապա սույն ՖՀՄՍ-ում ցանկացած հղում ՖՀՄՍ 9-ին պետք է դիտվի որպես հղում «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ՀՀՄՍ 39-ին:

Այլ ՖՀՄՍ-ների գործողության դադարեցումը

- Գ8. Սույն ՖՀՄՍ-ն փոխարինում է ՀՀՄՍ 27-ում (2008 թվականին փոփոխված տարբերակ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին վերաբերող պահանջներին:
- Գ9. Սույն ՖՀՄՍ-ն փոխարինում է նաև «Համախմբում. հատուկ նշանակության կազմակերպություններ» ՄՄԿ 12-ին:

